Yeni

MUHİT

Sene 1 *Resimli Aylık Aile Mecmuası* *No. 5*

Müvezzilerden Takvimimizi ve elbise kalıbını isteyiniz. Nushası 50 Kuruştur

Bayker
Radyo
Kulaklıkları
2000 om
350 kuruş

Bayker
Radyo
Hoparlörleri
2000 om
1500 kuruş

BAYKER RADYO

İstiklâl Caddesi No. 306—308

Bu mağazada satılan eşya garantilidir.

İlk taksitin tediyesinde intihap edilen makine bilâücret enstale edilir. Makineye tecrübe müddeti bir haftadir, ve bu müddet hitamında iade edilebilir. İade halinde mağaza aleti kabul ve taksiti tamamen tesviye eder. Bugün tavsiye ettiğimiz cihazlar:

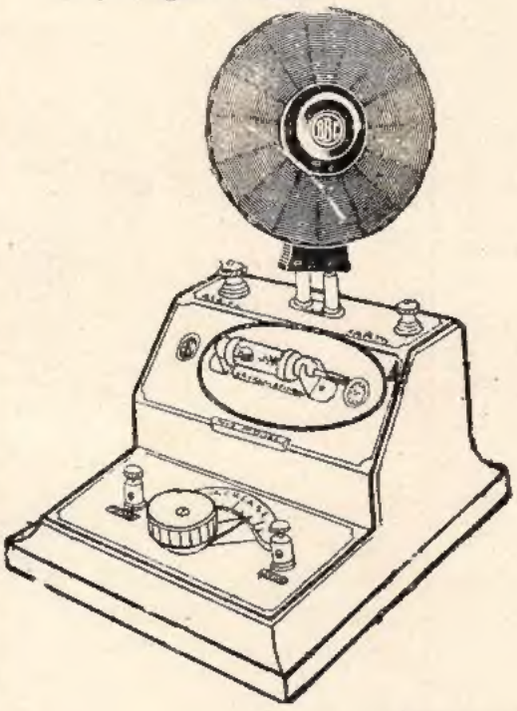

«Gulenli (Brownie) Ahizesi»

20 Türk lirası. 2 şer liradan 12 aylık taksitle de tediye edilebilir. Kulaklıklar, anten ve Radyo musaadeside buna dahildir.

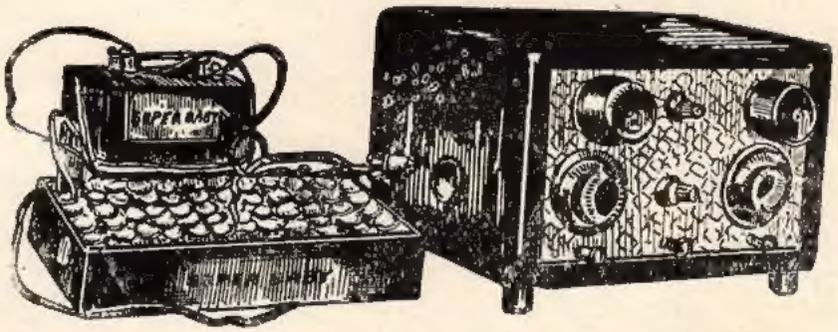

«Super Baby»

200 Türk lirası. 18 er liradan 12 aylık taksitle de tediye edilebilir. Bu 6 lambalı bir cihazdır, tekmil olarak satılır. Radyo musadesi de beraberdir.

Evropa konserleri garantili ve işletmesi gayet basittir.

Bayker Radyo. Hususi "Anod Bataryaları„.

Her hafta yeni mal gelir.

(110) volt. 6 Türk lirası

SELAMET MATBAASI

MUHİT

Resimli Aylık Aile Mecmuası

Sene 1 Kânunusani, 1929 № 3

"Muhit,,in Tekâmülü

— *Muhiti* nasıl buldunüz?

— Çok güzel, Türkiyede şimdiye kadar böyle bir mecmua neşrolunmamış. Fransız, İngiliz, Alman magazinlerinden aşağı kalmıyor.... Fakat acaba memlekette böyle bir mecmuayı takdir edecek, nushasini elli kuruşa alabilecek, yaşatacak bir püblik var mı?

— Niçin olmasın? Bizim verdiğimiz ilâve ile elbise kalıbı, renkli kabı ile metin harici tablo elli kuruştan fazla eder. Elbise kalıbile moda hakkında malûmat veren her ecnebi mecmuası elli kuruştan aşağı değildir.

— Yanlış anlaşılmasın: Ben *Muhit* elli kuruş değmez, demiyorum. Bilâkis çok ucuzdur... Fakat memleket bir az fakir...

— Zannetmiyorum, memleket fakir de değildir. Cumhuriyet hükûmeti bütün maaşları peşin tediye edebiliyor. Saltanat zamanında ise maaşlar aylarla terakümde kalıyordu.

Memleketin iktisadiyatı sene besene ilerliyor.

— Öyle amma hayat pahalılığı var...

— Hayat pahalılığı hiç bir zaman ruhi ihtiyaçların tatminini geri bırakmaz. Her gün sinemalar öğleden gece yarışına kadar dolup boşalıyor. Ayda sinema için iki üç lira veren, İstanbulda yalınız elli altmış bin aile vardır. Gramofon plakları da binlerle sarf olunmaktadır.

— Eyi amma, mecmua için, kitap için halk para vermeğe alışmış değildir.

— Bunu da kabul edemiyeceğim; ancak şu var ki halkın muayyen bazı ruhî ihtiyaçlarını tatmin edecek mecmua henüz neşr olunmamıştır. Bu ihtiyaçlar düşünülerek, münevver, az çok tahsil görmüş zümreler icin eyi bir mecmua neşredilirse...

— İnşallah... Yalnız pek de güvenmek kârıakil değildir.

Bu mükâleme benimle bir çok tanıdıklar ve ahpaplar arasında belki yirmi defa tekerrür etmiştir. Daima benim ümidim ve onların şüphesile biterdi. Fakat tecrübe bana bol bol hak vermeğe başlamıştır. *Muhit* Medenî cemiyetlerin azaları sıfatile tahsil görmüş insanlardan mürekkep ailelerin eyi bir magazinden bekliyebilecekleri hızmetleri göz önünde tutarak, medenî memleketlerde çıkan bu kabil magazinlerin mündericatına, nefasetine, mevzu tenevvüüne bakarak hazırlanmış, öylece çıkmağa başlamıştı. Daha birinci ayda genişce bir kari kütlesi buldu. İkinci nüshade ise ümidi iki kat oldu, çünkü bir çok yerden birinci nushadan fazla mıktarda mecmua istenildi. Anketimize verilen cevaplar bize cesaret veriyor, aynı zamanda karilerimizi teşkil eden muhtelif zümrelerin daha bazı ihtiyaçlarını bize öğretiyor, bizden beklediklerini bildiriyor. Biz de ona bakarak her ay daha nefis bir tab'ile, daha zengin, daha mütenevvi mündericat ile, daha sanatkârane eserlerle çıkmağa çalışıyoruz. İkinci nushamız birinciden, üçüncü nushamız de ikinciden daha eyi oldu. Nushadan nushaya başlıyan bu eyileşmeği devam ettirmek; karilerimizin bütün edebiyat, san'at, fen, ilim, ictimai hayat v. s. hakdaki ihtiyaçlarını tatmin edebilmek *Muhit*i neşredenlerin yegâne endişesini teşkil eder.

Biz yüksek ve kadirşinas Türk halkının *Muhiti* takdir edemiyeceğini asla düşünmiyoruz. Belki biz o büyük halka lâyık bir mecmua yapamamak kayğusile endişeleniyoruz. Türk milleti eyiyi kötüden, doğruyu eğriden, güzeli çirkinden, kabayı inceden, adiyi mümtazdan her medenî millet kadar tefrike muktedirdir. Bu yüksekiktidarına imanımız son derece kavidir, asla sarsılamaz. Biz eminiz ki *Muhit* ancak karilerine daima eyiyi, doğruyu, güzeli, inceyi, mümtaz ve güzideyi vermeğe muvaffak olursa yüksek Türk halkının hakikî mecmuası olabilir!

Işte biz bu imanla çalısıyoruz, Muhiti medenî yüksek Türk halkının kendi magazini seviyesine yükseltmek azmile sâyimizi sarf etmede herdevam oluyoruz.

M. T. H.

Büyük Gazi ve Millet

Şahsî İntibalar

Ahmet Zogonun Arnavutluk kıralı ilân edildiği haberi büyük Gazide şu infiali uyandırmıştı:

« Hiç insan milletinin müntahabı olmak gibi bir şerefe nail olduktan sonra bunu krallık veya imperatorluk gibi bir unvana feda eder mi? »

Milletin intihabı, itimadı, muhabbeti için Gazide mevcut olan büyük aşk ve iman yeni değildir. Daha millî mücahedenin ilk zamanlarında da bu kanaat kendisinde en esaslı bir iman umdesi olarak vardı. Büyük nutkunun 33 ünçü sayfasında bunun bir delilini görüyoruz:

«1335 senesi temmuzunun ortalarında, o zaman Samsun mütesarrıfı olan Hamit Bey İstanbula ultimatom mahiyetinde bir telgraf keşidesini teklif eden bir telgrafının sonunda şöyle diyor:

«An'anevî boyun kırmaktan müteessir olmıyan millet, biz yürüyelim, arkamızdan gelsin.»

Milletin hakikî varlığını bilmiyen, cemiyet şuurundan mahrum olan bir çok insanların müşterek akidesi böyledir: Sanırlar ki millet denilen mütecanis insan kitleleri başlarındaki kuvvet tarafından istenilen her yola girer şuursuz ve iradesiz bir kalabalıktan ibarettir.

Büyük Gazi asla bu fikirde değildir. Bu telgraftan bahsederken bakınız ne diyor:

« Efendiler, tarih « an'anevî boyun kırmaktan müteessir olmıyan millet, biz yürüyelim, arkamızdan gelsin! » fikir ve içtihadında bu-

"Gazi" Çankaya köşkünün içini dolaştırdıktan sonra bize demişti ki:

"Kendime göre yapılmış olan bu basit evi Dolmabahçe sarayına ve dünyanın bütün saraylarına tercih ederim. Burada da istifade ettiğim şu üç odadan ibarettir." *A.C.*

Gazi Hz. kitaphanesinde hergünkü mutalâasile meşgul.

lunanların duçar oldukları akibetler ve ukubetlerle doludur. İdare adamlarının, bilhassa millet adamlarının böyle sakim ve merdut zihniyetlere asla kapılmamaları lâzımdır.»

İşte Gaziyi başkalarından o kadar vuzuh ile ayıran ve onu hakikaten Türk milletinin en necip ve en millî kahramanı yapan hasletlerden biri de onun milletini böyle candan tanıması ve milleti bir koyun sürüsü sananlara karşı samimî bir infial duymasıdır.

Milletleri idare edenler mukadderatını ellerine aldıkları halkın ahlâk ve tabayiini eyice tanımakla mükelleftir.

Yaşıyan milyonlarca insandan mürekkep bir milleti ruhsuz, şuursuz, nereye çekilirse oraya sürüklenir bir sürü gibi görmek, içtimaî hayatta muvaffakıyet ihtimalini selbeden ilk hatadır.

Türk milletini müstait olduğu tekâmülden mahrum bırakan hep bu yanlış görüş olmuştur. Gazinin o kadar vuzuh ile işaret ettiği misalleri Türk tarihinin yeni ve eski bütün devrelerinde bol bol görmek mümkündür. Osmanlı sarayı altı asır hep bu hatayı yapmış ve nihayet bu yüzden kendi başını yemiştir. Hatta halk içinden yetişen, Alemdar gibileri bile menşeini unutarak hayat ve emellerini kaybetmişlerse bu hatadan dolayı kaybetmişlerdir.

Türk milletini ciddî surette tanıyan ve onu candan, gönülden seven ilk ve hakikî muceddit yalnız Gazidir, ve onun muvaffakıyetine vasıta olan âmiller içinde en mühimlerinden biri de bu tanıyış ve bu seviştir.

İ. NECMİ

İSMET PAŞA

Munis, pak, bir çocuğunki kadar saf bir çehre; alnında daimi düşünce çizgisi, gözlerinde derin ve şamil bir dikkat. Geniş omuzlarının üstünde güzel, mutenasip bir baş. Ufak tefek yapılı, sonderece nazik ve mültefit bir centilmen:

Garp cephesinin muzaffer jeneralı, Lozan konferansının muzaffer diplomatı, cumhuriyet devrinin müdebbir ve müdekkik Başvekili. İlk defa olarak Maarif Vekaletinin salonunda vukuagelen mülakattan dımağımda nakş olunup kalan mümtaz sima böyledir.

Saatlerle bizimle müzakere etmiş, yeni alfabenin son şekillerini, en ince teferruatına kadar tatbik tarzlarını konuşmuştu. En bati bir seyr ile bile beş senede Türkiye Cumhuriyeti dahilinde her yazı işininin yeni alfabe ile olabileceği kanaatı hasıl olunca, beşuş bir çehre ile:

«Demek, beş sene sonra, tekrar burada toplanacağımız zaman bu günkü yazıdan artık hiç bir eser kalmamış olacak!» demişti. Türk inkilabının bu yeni safhasının da daha Temmuz ayında vadettiği parlak muvaffakiyetten müte-vellit büyük memnuniyetle birer birer elimizi sıkarak ayrılmıştı.

Başvekil paşa o günlerde İstanbulda bulunan Büyük Gazi ile görüşerek Ankaraya gelmişti.

Dolmabahçede yeni harfler hakkında düşünülen ilk programın Dil Encümenince tespit edilen alfabe ile kabilitatbik olduğunu gördügünden memnun olmuştu.

Şüphesiz o dakikada beş sene değil, yalnız beş ay sonra, kânunuevelden itibaren, bütün gazete ve mecmuaların ve kânunusaniden itibaren de bütün kitapların yeni Türk harflerile basılabileceğini Başvekil paşa da tahmin edemiyordu. Ancak Türk inkılabının büyük dâhisi, bir kaç hafta zarfında, büyük Türk milletinin alfabeyi değiştirmek hususunda da nelere müstait ve kadır olduğunu anlamış ve beş senelik programı beş aya tenzil ede bilmiştir. Şimdi İsmet paşa hükûmeti memleketi baştan başa bir dershane haline getirmek için tertibat alıyor; bütün müesses milli teşkilatlar millet

mekteplerini hazırlamakla meşğul bulunuyor.

Fakat İsmet paşa ve hükûmeti yalniz millet mektepleri gibi tek başına bir hükûmetin bir kaç senelik faaliyet programını doldurmağa kâfi gelecek mühim icraatle meşğul değildir; ayni senenin programına su ve kanal siyasetini, devlet bankasını, nahyeler teşkilatını, geniş mikyasta demir yolu siyasetini.. v. s. de idhal etmiştir.

Ve biz ve bütün dünya bilir ki, Cumhuriyet devrinin Başvekili her senenin başında, büyük rehberin nutkunda işaret edilen umran faaliyetlerinin bilcümle noktalarını hükûmetin programına idhal ve mutlaka icra eder. Bunun için şimdi eminiz ki beş sene nihayetinde genç Türkiye Cumhuriyeti dahilinde:

1) Ümmilik kaldırılmış; mutlaka Türkler umumiyetle okumak yazmak öğrenmiş;

2) Memleket baştan başa iktisadî demir yollarile kâfi derecede vasi bir şebeke ile örtülmüş;

3) Sulama kanalları her bir kuraklık tehlikesini bertaraf edebilecek derecede açılmış;

4) Malî kuvveti iktisadıyatımızı yükseltmeğe muktedir bir devlet bankası tesis edilmiş;

5) Topraksız köylülere hem toprak hem de sair istihsal vasıtaları tedarik edilmiş... bulunacaktır.

Cumhuriyet inkılabının büyük dahisi Cumhur reisimiz, Lozanın muzaffer diplomatı hükümet reisimiz oldukça, daima terekkiye, medeniyete, umrana doğru ilerleyip, gidecegimize hiç şüphe yoktur. İsmet paşanın metot ve disiplin dahilindeki faaliyeti fevkalâdesi büyük dâhinin bütün işaretlerini yerine getirmeğe tamamile kâfidir. Bu iki büyük adamın son sekiz senelik müşterek faaliyetlerinden çıkan büyük neticeler, harikalar, bu hakikatı tamamile ispat etmiştir.

AHMET CEVAT

Kalbten Kalbe

Günerden Hatçeye

Teşrinisani...

Sevgili ablacığım;

Sobamın başında, sinirli sinirli, ateşi karıştırıyor, bir yandan da düşünüyordum... Kedim «Şeker» ayak ucumda yere, boylu boyunca uzanmış, beyaz tüylerini pembe dilile cilaliyordu. Öyle bir bezginlik duyuyordum ki, benliğimi bu hayvanla değiş etmek istiyordum. O, şüphesiz benden çok bahtiyardı... durmadan okşanıyordu... hiç bir kaygu onun kedi göynünde, yer etmemiş, ve ilelebet etmiyecekti. Kendimi «Şeker» e nispetle çok... çok bedbaht hissediyordum. Kocam, o gün sabahtanberi evde yoktu. Zaten, olsa da, kaç zamandır, aramızda bir tuhaflık var... bana karşı lâkayt gibi duruyor... gelip kapıdan bakıyor, ve beni düşünceli görünce, yanıma sokulup da okşıyacak, göynümü alacak yerde, sessiz çekilip gidiyor...

Derken, o sırada, hizmetçim elinde bir mektupla içeriye girdi. Bana uzattığı zarfın üzerinde senin sevgili yazını tanıdım. Bilmem neden, onu büyük bir helecanla açtım. Yapayalnız çile doldurduğum bu inzivağahta kendime bir dert ortağı bulduğum için çocuk gibi, deli gibi sevindim. İnanır mısın, Hatçeciğim? ilkin, satırları, kelimeleri bir türlü seçemiyordum; onlarla nazarlarımın arasına, mazideki hatıralardan vücude gelen, sisli, pembe bir perde sıkışıyordu. Gözlerimi oğuştura oğuştura, zorla bu perdeyi dağıttım. Hatıralar hep silindi... seninle karşı karşıya kaldım. Bakalım, bana neler söyliyecektin?

Doğrusunu istersen, bir vazifeşinaş mektep hocasının soğuk takririni andıran nasihatlerini okur okumaz, fena halde öfkelendim. Az kaldı mektubun, biraz evel asabiyetle karıştırdığım sobanın ateşine atıyordu... Fakat, neden bilmem, kıyamadım: elimde tuttuğum bu kâgıt parçasında beni pek fazla cezbeden bir sıhır vardı. Ona rağmen, sana kızıyordum; beni ihmal eden, hep benimle meşgul olacak yerde bütün gününü para canlı adamlarla pazarlıkla geçiren kocamla seni birlik olmuş görüyordum. İkiniz de benim ruhumun okşanma, şımartılma ihtiyacından bihaberdiniz.

Ah, canımın içi Hatçeciğim! Ben, gelin odasının kapısından içeriye ilk adımlarımı attığım vakıt, ne ümitler, ne zanlar taşıyordum. Çılgın bir aşkla benliğimi teslim ettiğim erkeğin benden başka düşüncesi, benden gayri meşgalesi olmıyacaktı. Halbuki, İzzetin hayatında benim tuttuğum yerle işlerinin, san'atının tuttuğu yeri müsavî görüyor ve kocamı, bu yüzden kıskanıyorum. Şimdi, bana deli diyeceksin... biliyorum... fakat ne yapayım, sevgilim? Belki, bu, bahtiyarlığımın artıklığından ileri geliyor... çünki İzzetin de beni sevdiğine, hem de çok sevdiğine kaniim; ancak ben kendisini daima yanımda, daima beni okşar görmek istiyorum, ve o bunu anlamıyor.

Babamın yanına gitmekten vazgeçtim; ama, bunu sen kendi muvaffakiyetin sanma, cicim! daha senin mektubun gelmezden, ben buna karar vermiştim. Nasıl mı oldu? Düşündüm ki ben buradan ayrılırsam, kocam büsbütün işlerinin üstüne düşecek ve ben tamamile unutulacağım. Ve, göynüm buna kail olmadı.

Maamafi, mektubundan çok hisse kaptım; inkâr edemem, ablacığım. Bana tavsiye ettiğin fedakârlığa başladım bile. Meselâ, geçen akşam, yemekte çorba vardi. Ben çorbayı ağzıma koymam; İzzet bayılır... O güne kadar, tekrar tekrar arzu ettiği halde, katiyen pişirtmiyordum. Senin nasihatini tutmuş olmak için bilhassa o akşam aşçıya emrettim, koyu bir mercimek çorbası yaptırdım. Sofraya oturduğumuz zaman, kocam ortaya baktı: «O! dedi; çorba mı? nasıl oldu?»

Birdenbire gözlerim yaşardı, titrek sesimle cevap verdim:

— Şerikinizin fedakârlığı!..

İzzet, bundan hiçbir şey anlamadı; hayretle yüzüme baktı; sonra birdenbire kahkaha ile güldü,

kalktı; yanıma geldi ve tutup alnımdan öptü. İşte, içimi sıcak bir hazla dolduran bu buseyi sana, senin güzel nasihatlerine borçluyum, Hatçe. Ben de anladım ki, ufak tefek fedakârlıklar insana daha fazla saadet temin ediyor.

Bu yolda artık ilk adımımı attım. Bakalım şimdi kocam bana ne suretle mukabele edecek?Köyden farkı olmıyan bu tenha kasabada son derece sıkılıyorum.. Patlıyorum. Çeyizimle getirdigim elbiselerimi henüz sandıktan çıkarmadım bile. Giyip de kime göstereceğim? Süsümü kimlere beyendireceğim?. Ne bir çay, ne bir müsamere, ne bir balo. Bir araya toplanıp, dedi kodu edecek, iki ahpap bulamıyorum. Bazen, kendi kendime:

— Ah! diyorum; İzzet mühendis olacağına, bir sefaret kâtibi, bir şehpender olaydı! Onunla, dünyanın en büyük şehirlerinde gezsem, eylenseydim!

O aralık, dadımın bir sözü hatırıma geliyor:

«Kısmetten ziyade olmaz!» Gerçek, bu böyle...

Ben de anlıyorum ki emel denilen şeyin tehakkuku bazen tesadüfe bağlı.. bazen de büsbütün muhal.

Fakat, ben sonuna kadar, her şeye katlanacağım; emellerimi de fedaya hazırım. Belki, bir gün olur, kocamdan bunun mukabilini görürüm. Benim için, o da belki fedakârlık ederek hiçolmazsa İstanbula dönmeğe, oraya yerleşmeğe razı olur. Yoksa, burada, bu gidişle mutlaka hasta olacağım.. sinirlerim günden güne bozulmaktadır. Hayatım, yalnızlık içinde heder olup gidiyor. Yazık değil mi?.

Babamın evindeyken: «genç kızlar her yere gidemez!» diye beni adeta mahpus tutarlardı; şimdi evli bir kadın olduğum halde gene evimde kapalı oturuyorum. Benim hayattan nasibim olmayacak mı?!

Sen gene bana bir sürü nasihatler vereceksin, Hatce. Fakat, bu hususta haklı olduğumu da inkâr edemezsin. Seni çok çok öperim, kardeşim.

Güner

Müstensihi: ERCÜMENT EKREM

TUHAF FIKRALAR:

ZAYIFLANMAĞA NİYETİ VAR!

Doktor (şişman bir kadına) — Yağsız olmak şartıyle biraz hamurişi, sebze, çorba ve meyva, nihayet bir rafadan yumurtadan başka bir şey yememelisiniz.

Kadın — Sabah kahvaltısında mı, doktor?

SAÇI NİÇİN SARI

Misafir (altı yaşındaki siyah saçlı çocuğa üç yaşındaki sarı saçlı kardeşini göstererek):—Ne tuhaf, senin saçların simsiyah olduğu halde kardeşinin saçlar sapsarı?...

Çocuk: —Annem onu saçlarını sarıye boyadıktan sonra doğurdu da... ondan.

Tiyatromuz

İBRAHİM NECMİ

Memleketimizde edebî san'atlar arasında tiyatro en ziyade rağbet celbeden bir şube olduğu halde, asrî terakkilerden en az nasip alan da gene bu şube olmuştur. Tanzimatı mütaakip açılan yeni, Garp medeniyetine mensup cereyanın daha ilk devrelerinde tiyatro yazan kalem sahipleri yetişmiş, bunları oynamak hevesi de geçikmeyerek az sonra tiyatro kumpanyaları teessüs etmiş idi.

Lâkin yazılan piyeslerin lisanı oyuncuların şive ve malûmatile mütenasip olmadığı için tiyatro muharrirliği ile tiyatro oyunculuğu birbirinden ayrı iki varlık halinde yaşamış, bu da sahnelerimizi yalan yanlış tercüme edilmiş değersiz, cinaî oyunlarla doldurmuştu.

Darülbedayiin tesisi millî tiyatromuzun vücut bulması hakkında duyulan ihtiyacın bir eseri idi. Şehremaneti tarafından resmî bir himayeye mashar olan bu müessesenin tarihinden burada bahse lüzum yoktur. Yalnız son senelerde bu kıymetli biricik asrî tiyatro yatağının da inhilâle doğru yürüdüğünü görmekle birçok tiyatroyu sevenlerin müteesir olduğunu zikretmek kâfidir.

> **Darülbedayiin bu seneki faaliyeti, millî tiyatromuzun asrî bir şekil alması mefkûresine doğru atılmış bir adım addolunabilir.**

Yaz mevsiminde epice süren bir istirahat devresi geçirdikten sonra sonbaharda yeniden faaliyete geçen Darülbedayi heyeti bu teessürü tadil edebilecek muntazam bir çalışma eseri göstererek yüreklere su serpti. Memleketin en seçme ve en çalışkan san'atkâri olan Ertuğrul Muhsin Beyin rejisörlüğü altında toplanan heyet bu sene geçen seneye nispetle daha kuvvetli bir vahdet ve inzibat göstermektedir. Bu hal muktedir san'atkârımızın eli altında Darülbedayiin yeni bir hamle ile canlanabilecegi ümidini uyandırıyor.

Bu mevsim esnasında sahnemizde yeni oynanan oyunlar içinde şimdiye kadar yalnız bir telif eser vardır: O da Vedat Nedimin son oynanan «Kör»üdür. Diğer dört yeni piyes adaptedir: Bunlardan ikisi ciddi, ikisi de gülünç olarak intihap edilmiş görünüyor.

Bu senenin uvertürü olan «Deyyus» piyesi gerek ismi ve gerek mavzuu itibarile matbuatta birçok münakaşalara meydan açmıştı. Burada o münakaşalara temas etmek istemeyiz. Yalnız henüz tiyatro

tekâmüllerinin ilk basamaklarını işğal eden memleketimizin edebî ve temaşaî zevki itibarile bu eserin intihabını isabetsiz addettiğimizi saklamıyacağız. Demokrasi medeniyetinin inhilâl halinde bulunduğu yerlerde böyle bir eserin rağbet kazanmış olması henüz o medeniyet esaslarını yeni temsile başlıyan Türkiyede de muvaffak olması için kâfi bir sebep olamaz.

Buna mukabil Tolstoydan adapte edilen «Karanlığın kudreti» bize pek uygun gelmiş olduğu halde «Deyyos» nev'inden oyunları alkışla karşılayan muhitlerde belki de eskimiş ve değerini kaybetmiş addolunur. San'atte kat'î ve mutlak hiç bir hüküm yoktur. Her hüküm muayyen bir muhitin müşterek zevk temayüllerini ifade eden nispi bir anlayıştan ibarettir. Münekkidin rolü de bu anlayışları formul halinde ifadedir.

Darülbedayiin gülünç neviden olarak yeni sahneye koyduğu iki oyunun hiç biri ciddî oyunları kadar alâka uyandırmadı. Halkın mutlaka vodvil istediği yolunda kafalara nasılsa yerleşmiş olan itikadın yersiz ve haksız olduğuna bu da bir delil teşkil eder. Bu oyunlardan *Hızır aleyhisselâm* ismini taşıyan piyeş haddinden fazla uzun ve beyhude tekerlemelerle dolu idi. *Bekârlar* : nispeten daha şen olmakla beraber o da çok kıymetli ve kuvvetli değildi.

Bu yeni oyunlardan başka Darülbedayi bu mevsim zarfında *Yaradan, seni affettim, Fermanlı deli hazretleri, Yasin Hoca, Meraki* (bu sonuncu piyesin ismi hiç bir lüzuma müstenit olmıyarak *Hayali hasta* şekline konmuştur, gibi eskiden oynanmış bazı oyunları da tekrarladı.

Gerek eser ve gerek sahneye koyuş itibarile en muvaffak piyes şüphesiz «*Kör*» olmuştur. Mevzuu muhitimizin o kadar canlı meselelerine temas eden bu kuvvetli eserin Muhsin Beyle Neyire Hanım tarafından büyük bir kudretle temsili Darülbedayi için hakikî bir zaferdir.

Oynanan pieslerden her birinin intihabı, üslûbu, oynanışı hakkında bazı itirazlar serdetmek, bunların mecmuundan intişar eden san'at aşkını ve ilerleme iştiyakini alkışlamağa asla mâni değildir. Madem dünyanın en seçme tiyatro eserlerini ve en yeni sahne tekniğini takip ederek millî tiyatromuzu da muasır terakkı derecelerine iriştirmek için bütün kudretlerini sarfeden fedakâr sana'atkârlarımız vardır, onların budidinmelerini büyük takdirlerle karşıladığımızı burada söylemeyi bir borç sayarız. Teferruata aidolan muahazeler gene kendi tekâmüllerine hadim olabilmekten başka bir maksada matuf degildir. Terakki de ancak san'at ile tenkidin böyle birbirini tamamlaması sayesinde elde edilebilir.

Yeni Kitablar:

Damla Damla

Muharriri: RUŞEN EŞREF

Şarkta Hayyamın Rübaiyatını, Garpta Paskalin Panselerini andıran, felsefe ve tasavvufla dolu, zarif bir kitaptır. Üslûp itibarile güzel yeni türkçenin bir şaheseridir. Osmanlı Lehçesinde Sinan paşanın Tazarruatı ne ehemmiyette ise Ruşenin Damla Damlası güzel Cumhuriyet Türkçesinde ayni yüksek mevkii derhal ihraz etmiştir. Fon itibarile bu mensurecikler mecmuası baştan başa faniliğin bir mersiyesidir. Kendi de mukaddimesinde «Bu Damlalar ölümden ve neşesizlikten şekva için aktı» diyor. Hakikaten bu şekva hemen bütün parçalarında vardır:

«Arkaya savrulan saçlarla ileriye atılan avuçlarım arasında hep o bir karış kadar aralık var!

«İki sabah arasında geldik geçtik,...

«Bu duyğulu bağır bir gün ne olacaktır?

Ruşen Eşref Bey

«O benden bıksada ben ona doymıyacağım...

«Eksilen ömrümün içinde ey sevgisi artan Güzel; neredesin?

«Ne olurdu: Sıhhat sonu derdolmasa, vuslat sonu hicran?

«Niçin sen mütemadi bir ayrılıksın, hayat?

«Niçin şu neşe çağında aklım toprağa bağlıdır? Neden bu musiki, bu kadın, bu raks ve bu şenlik mezardır?

«Ah, Ebülhevl! Nemiz payidardır, payidar olmak arzusundan gayri...

«Yaşatan (güneş hakkında) öldüğümüzü göre göre kendi de ölecektir...

«Kızıl irin! (yanardağ hakkında) ölüme yağaydınız da hayat ebedilikten kâm alaydı!

«Henüz ayakta et halinde duran tozlarız.

«Ey tunç yürek, ey sürekli çarpıntı (zamanı sayan saat hakkında) senin de durduğun an gelecek...

«Bu tebrikler (doğum günü tebrikleri): «ömrün bir az daha azaldı» diyen tazietlerdir.

«Toprak, senin gıdan canlar mı?

(Çiceklere hitaben): «Neden her bakışınızda bir az daha solğunlaştınız? . . . Açtığınız gönüller birer birer eriyor...

«Her sabah tarağımdan dökülen bir kaç tel: (çabuk ol, gidiyorsun) diyor.

«Bağrı yanık çınarları görmiyor musun?...

«Bütün feryatlar gitmektendir...

«Can bitiyor, canlı kalmak arzusu tükenmiyor!...

«Nefesim sayılı; günüm gecem sayılı; kalbimin sesini nabzım sayıyor...»

Sayfaları, yaprakları çeviriniz; her tarafta ayni şekva, ayni feryat; bitmemek arzusu, «lezzetler kabını» — vücudu — çürümekten saklıyamamak kayğusu...

Hayatın künhü: mütemadi bir «Dolup boşalmadan» ibaret.

Ruşen pek nadir zamanlarda Hayyamın rintliğine, korkusuz kâmranlığına mashardır. Mamafi ona da bazan sükûnetle yaşamak ve hayattan istifade etmek sesleri gelebilmektedir. Bakınız, o nebatlara şöyle çıkışıyor:

«Bu telaşınız ne, hey iki mevsim sonranın kuru otları!»

Otlar ise ona diyorlar ki:

«Şair... sorma, üzülme, günlerinden bizcileyin kâm al? Seni uyandıran ışığa yüksel...»

Başka bir münasebetle de: «Neşe hıyabanına sap ki şen ve ferah gidesin...»

Nihayet Ruşenin saadeti diğerkâmlıkta bulduğu da vakidir:

«Saadeti önce karşındakilere iste...

«Aç mısın, önce senden acını doyur...

«Susuzsun, tasını önce dudakları seninkilerden fazla kurumuşa uzat.

«Yorgun musun, mutlak senden yorğun bir baş vardır, yastığını ona uzat...

«Üşuyorsun, örtünü teninden fazla ürpermiş bir tene sar...»

Ruşen insanların birleşmesine de mütehassirdir:

«İnsanlar barışsa ve anlaşsaydı yer yüzündeki beyhude davalardan nicesi eksilirdi...»

Ruşenin hayata son sözü şudur:

«Toprağın altında da duyğum kalırsa bil ki anacağım sensin, düşüneceğim sen, özliyeceğim sen...»

Bütün bu ahuvahların manası nedir?

Yaşamak çok güzel bir şey, fakat ömür çok kısa!

Bu feryat belli ki neşe ile, sevgi ile ömrünü geçirebilenlerin demlerini zehirliyen endişeden, fani olmak endişesinden ileri gelmektedir. Belli ki bu feryat ömürlerini ıstırap ile geçirenlerin feryadı değildir.

***

Ruşen bu kitabının uslûbunda san'atın muhtelif unsurlarına, perifrazlara, imajlara bol bol muracaat etmiştir. Bazı yerlerde bulduğu hayaller çok güzeldir:

«Saçının örgüsüne benziyelim (sarılalım)... «Uzadıkça kısalan yaman şey (ömür)... «Bin acı ve bin lezzet kabı (vücut)... «Cesaret kılıklı korkaklık (intihar)... «Yeni mumya (resim)...»

Bir iki satırlık çok muvaffak olmuş tasvircikleri de mebzuldur:

«Güneş yaylasındayız. Çadırımız bir çınar, gölgesi de halımız...

«Zamanın nabzı on iki defa vurdu. (Saat on ikiyi çaldı).

«Bahçeyi ateş dalgalı bir havuza benzeten güller...

«Gökten vücuduma bir ısınma inerken topraktan da aydınlığa doğru o yeşil çıkış (otların bitmesi) ayaklarımı galeyanlarile bürüyor...

«Bu gece deniz fağfur kadar hisli! Üzerine değen her fiske ışık duradur bir ses gibi titriyor...

«Bir yaz gecesi... sonunda gördük ki duvar göz göz olmuş, cam yerlerinden içeriye her an değişen renkler vuruyor...»

Bunlar şüphesiz çok güzeldir. Fakat Ruşen Eşref bazen tasannua kadar gidiyor:

«Koku kıvılcımı saçan yaprakların gönül yuvasında kızıl hasret çiçekleri yandırıyor!»

Güle edilen bu hitabı, güçlükle anlıyoruz; aynı şey bu basit sözlerle ifade olunmuş olsa kaybetmez, kazanırdı:

(Kokulu yapraklrın gönülde hasret uyandırıyor.)

Bakınız bir kardeşinin defnini ve babasının ağlamasını da nasıl ifade ediyor:

«Babam, oğullarından birini babasının koynuna bırakacaktı.... talisizin gözlerinden kalbi akıyordu....»

Bazan ifade büsbütün muğlak ve girift bir

Büyük Adamlar Galerisi:

Charles Darvin Hakkında

Tekâmül nazariyesinin en büyük vazii Charles Robert Darvin 1809 senesi Şubatının birinci günü İngilterenin Shrop contluğu dahilinde Shrwusbury şehrinde dünyaya gelmiştir. Hem ana hem de baba cihetinden asil bir ailenin evlâdı idi. Evelâ tıp tahsil etti; sonra doktorluğu terkederek tarihitabiî ile meşğul oldu.

1831 senesinde İngiltere kıralının Beagle ismindeki gemisi uzun bir sefere çıkıyordu. Darvin de bir tarihitabiî mütehassısı sıfatıyle bu sefere iştirak etti. «Beagle Seyahati» atlı eserinde anlattığı ve «Nevilerin Menşei» atlı en mühim kitabının mukaddimesinde bahsettiği bu beş senelikseyahat esnasında, Cenubî Amerikada, ancak yüksek alimlere hassolan iddiasız lisanıyle anlattığı vechile, «en büyük ingiliz filozoflarından birinin «Sırların Sırrı» ismini verğidi *Nevilerin menşei* meselesini biraz tenvir eder gibi görünen bazı vakalar nazarına çarptı.» 1837 de memleketine döndüğü zaman «bu meseleye şümulü olması muhtemel bulunan bütün vakiaları kemalisabrile toplamak ve onlar hakkında imalifikir etmek sayesinde bu meseleden belki bir şey istihraç olunabileceği fikri kendisine varit oldu».

Darvin «Nevilerin Menşei» atlı eserinin başında diyordu:

«Beş sene çalıştıktan sonra, kendimi mevzu hakkında mulâhazatta bulunmağa mezun sayarak bazı notlar kaleme aldım: 1841 senesinde bu notları o zaman için bana muhtemel görünmüş hükümleri havi bir karalama halinde tevsi ettim. O tarihten bu güne kadar mevzuu müstemirren takip ettim. Bu şahsî teferruatı girişmem mahza karar vermekte acul davranmadıgımı göstermek içindir, bu itibarla mazur görüleceğimi ümit ederim».

Uzun ve teennili tetkikler neticesinde hazırlanan büyük eser ancak 1859 senesinde, yani Beagle seyahatinden yirmi sekiz sene sonra neşredilebildi. Uzvî tekâmülü tabiî istıfa ile izah eden bu eserle Darvin tekâmül nazariyesine en büyük yardımı yapmış oldu.

«Nevilerin Menşei»nde, insan bahsine tek bir kısa cümle ile temas edilmiştir. Fakat on iki sene sonra neşrettiği «İnsanin menşei» (Descent of man) ünvanlı kitabında, ilk eserinde vazettiği prensiplerin mantikî neticeleri görüldü.

Darvin diğer eserleriyle mercanlar, uzvî tenevvu, solucanlar, insanda ve hayvanlarda heyecanın mukayeseli ifade tarzları... hakkında o zaman mevcut olan malûmatı bir hayli tevsi etti.

Büyük muasırı olan Grego rMendelin uzvî tenevvu, hakkındaki eseri ancak 1900 da tekrar bulunabildiği için, Darıvin bu eserden bihaber olarak ölmüştür. Mendelism, Darvin nazarıyesinin esaslı surette tadilini istilzam etmiştir. Mamafi Darvin hayat tetkikatında büyük bir çığır açmış ve bugünki eserin vücuda gelmesinde en büyük amil olmuştur.

---

hale giriyor; meselâ şu ibare öyledir: «önce var olup, kendine bendedip, sonra hayal olacağına, ardın sıra gelen gibi sen de yok olaydın da sonra onun yerine müebbet sen kalaydın!»

Ruşen eski şirimize meftuniyetini gizlemiyor: On yedinci ve on sekizinci sahifeleri işğal eden parça eski şairlere olan iptilâsını gösteriyor. Fakat hayattan kâm almak arzusu ile bağrı o dertlilerden ziyade yanmış kim olabilir? Bu kitap da o hasretin ifadesinden başka bir şey midir?

AHMET CEVAT

İKTİSADİ MUSAHABE

Hayat Pahalılığı

Onunla Mücadele Vasıta ve Usulleri

Bugünkü medenî cemiyette hayat pahalılığı korkunç bir içtimaî ve iktisadî unsurdur. Hayat pahalılığı nedir? Kazanç ile masraf arasındaki nispetsizliktir. Kazanç ferdin işine, sâyine mukabil aldığı paradır; masraf da başkalarının sây mahsullerini almak için verdiği paradır.

Başka sözlerle: Cemiyetin içinde fertler biri birlerile sâylerini ve sâylerinin mahsullerini mübadele ederler. Mübadelede her kes için muayyen kıymeti haiz para denilen [resmî kâğıttan, veya madenden] bir marka kullanırlar. Herkes gündelik, haftalık veya aylık namile, muayyen bir sâye mukabil bu markalardan bir miktar eline geçiriyor; sonra mağazalara giderek ihtiyacı olan şeyleri almak için bu markaları ceste ceste sarf ediyor. Şu markalarla muhtaç olduğu şeylerden ele geçirilebilenler ihtiyaçtan ne kadar aşağı ise hayat pahalılığı o kadar fazladır, demektir. Bilâkis kazanılan para ile birinci derecede zarurî eşyadan ne kadar çok satın alınabilirse o kadar refah var demektir. O halde hayat pahalılığı ile refah:kazanç ile masraf arasındaki nispettir.

Zarurî masrafın kazanç ile kapatılamaması pahalılığı, kazancın zarurî masraftan fazla olması da refahı teşkil eder. İktisatta kazanç ve masraf kelimeleri yerine (ücretler) ve (fiatlar) tabirleri kullanılır.

Ücret sâye mukabil alınan, fiat ta istenilen eşyayı ele geçirmek için verilen kıymetlerdir. Her ikisi de (para) dediğimiz resmî markalarla ölcülür.

Acaba kazancın masrafa yetişmemesi ne gibi sebeplerden ileri gelir?

Şüphesiz zarurî ihtiyaçları takdirsizlik ferdî ve ailevi büdcelerde mühim bir müvazenesizlik sebebidir. Fakat sırf ahlâkî olan bu sebep hayat pahalılığı dediğimiz korkunç müvazenesizliğin amili değildir. «Ayağını yorganına göre uzatmayanlar» soğuğa maruz kalırlar, fakat yorganın da boyu eni vücuda göre olmadıkça soğuktan korunmanın ve rahat etmenin imkânı yoktur. Demek ki hayat pahalılığına karşı sırf ahlâkî nasihatlerle ve ahlâkî prensiplerle mücadele etmek ve hayat pahalılığını yenerek refah temin etmek mümkün değildir. Kazanç ile masraf arasında bir müvazene teessüsü hususunda ahlâkî tanzimin rolü büyüktür, fakat zarurî masrafı gösteren mıktar kazancın pek dununda kaldıkça en idareli ve ahlâklı insanlar için dahi refah temin edilemez.

Hayat pahalılığını doğuran sebeplerin en mühimleri iktisadî sebeplerdir: Muhtaç olduğumuz eşyanın umuma yetişemeyecek kadar az olması en büyük sebeptir. Bu da kâfi derecede istihsal edilmemiş ve ya eşyanın ihtiyaç mahalline kadar kâfi mıktarda nakledilememiş olmasından ileri gelir. (Bunların da sebepleri vardır: İstihsale ve nakliyata hizmet eden vasıtaların lüzumu kadar mükemmel olmaması; istihsal ve nakliyata engel olan sebeplerin fazla ağır ve izaleleri güç olması. Kuraklık, kanalsızlık, yolsuzluk, şimendüfersizlik, limansızlık, vaporsuzluk, gümrük tarifelerinin ağırlığı, diğer rusumun ve vergilerin fazlalığı; makinaya, alete taallük eden tekniğin noksanı... v. s. bu sebeplerin başlıcalarını teşkil eder.)

Şu büyük iktisadî sebeplerle hükûmetler ve belediyeler, halkın vergi ve rusum olarak tevdi ettiği paraları kullanarak mücadele eden, banka ve şirket halinde birikmiş ve teşkilatlanmış hususî sermayelere de müracaat ederler. Cumhuriyet hükûmetimizin demiryolu, sun'î sulama, kanal, liman, teknik (sinaî) mektepler siyasetleri, esnaf, senayi ve maadin bankalarının tesisi bu kabil teşebbüslerdendir.

Belediyelerin su, tenvir, tramvay, her nevi nakliyat vasıtaları işlerinin tanzimi ve her kesin bazı muhtaç olduğu şeyleri ucuz ucuz elde edebilmesi için hususî sermayelere muracaat etmesi, âcizleri ve yoksulları toplayıp iaşelerine çalışması... da bu maksada hizmet eden tedbirlerdir.

Fakat doğrudan doğruya halkın, fert ve ailelerin teşebbüsü ile, ğayet mühim ve müessir surette, umumî refahı artıracak müessese ve teşkilatlar vücuda getirmek de mümkündür.

Bir kerre bir memlekette istihsal ve ticaretin ilerlemesine hizmet eden bankalar ve büyük anonim şirketler vardır; onların sermayeleri ne kadar büyük olursa umumun menfaatlerine hizmetleri o derece ar-

Türkçede Yazı Meselesi

Bidayetten Zamanımıza Kadar

Nusret Kemal

Lâtin harflerinin Türkçeye tatbiki sırasında, elde mevcut vesaikin tespit ettiği en eski zamanlardan şimdiye kadar Türkçeyi yazmak için ne gibi yazılar kullanılmış oldğunu gözden geçirmek çok meraklıdır.

Türkçeyi yazmak için şimdiye kadar onbir çeşit yazı kullanılmış olup bunların çoğu elyevm de kullanılmakta bulunuyor. Bildiğimize göre Türkçeyi yazmak için kullanılmış olan bütün yazılar sırasile şunlardır:

1. Çin yazısı.
2. Yenisey ve Orhon yazısı.
3. Hint yazısı.
4. Soğt yazısı. Manihaî Uygur yazısı. *
5. Süryanî yazısı.
6. Arap yazısı. *
7. Yahudi yazısı. *
8. Lâtin yazısı. *
9. Rum yazısı.
10. Rus yazısı. *
11. Ermeni yazısı.

Yanlarına (*) işareti konulmuş olan yazılar elyevm kullanılanlardır.

Lâtin yazısının sırada sonuncu olmaması göze çarpmaktadır. Filhakika, Lâtin yazısı Türkçeyi yazmak için ilk defa bundan takriben altı asır kadar evel (Kuman) ismi verilen Türkler için kullanılmıştır. Yalnız, şunu ilâve edelim ki Kumanlar için yapılan Lâtin harfleri Kumanlardan ziyade bunları Hiristiyan yapmağa gelen Lâtin papasları, ve Ermeni harfleri ise, umumiyetle, Türkçe konuşan Ermeniler tarafından kullanılmıştır.

Türklerin niçin bu kadar mütenevvi yazı kullandıklarını izah etmek güç değildir. Yapılan tetkikler gösteriyor ki kavmî ve millî adetlerine ve kanaatlarına, ve bilhassa dillerine, umumiyetle fevkalâde sadık kalan Türkler sonradan kabul ettikleri itikatlara ve yazı gibi zahirî ve şeklî vasıtalara hiç bir za-

---

tar. Halk bu şirketlerin hisselerini [eshamını] satın alarak, parasını o bankalara tevdi ederek sermayelerinin mümkün olduğu kadar büyümesine yardım edebilir. Bir bankaya yalnız tasarruf edilen ve uzun bir müddet dokunulmayacak olan paralar yatırılmaz. Her ay ele geçen paralar (maaş, kira, irat ve saire) derhal bankaya tevdi edilerek hesabicari açtırmalı; lüzum oldukça (çek) le para alıp sarf etmelidir. Hatta çek usulile bankaya şahsan müracaata lüzum olmaz; para vereceğiniz adam imza çekinizle giderek matlubunu alabilir. Bu usule bakkallar, tüccarlar da, hasılı herkes riayet etmelidir.

Şu usulun faîdeleri pek büyüktür: bankalarda halkın ceplerinde, çekmelerinde, sandıklarında yatacak olan paralar toplanır; daimi olarak cesim sermayeler husule gelerek muhtelif teşebbüslerde kullanılmaları temin olunur. Bir an düşünülsün: Yedi yüz bin nufuslu, iki yüz bin aileli koca bir şehirde, her dakikada, hususî ellerde bulunabilen nukudun yekünu kaç milyon liraya baliğdir! Bu paralar ceplerde, çekmelerde, kasalarda yattıkça halk için ölü ve umuma faidesi olmıyan bir sermayedir. Halbuki mütemadiyen bankalara tevdi edilmiş sermayeler halinde olursa şehrin ticaret ve sınaatını yürütmeye, ilerletmeye hizmet eder. İhtimal çok kimse böyle cüzî bir paradan ayda faiz suretinde alınabilecek bir kaç kuruşu azımsar da kûlfetini ihtiyare lüzum görmez. Fakat bu çok yanlış bir fikirdir, çünki bu paraların bankalara yatırılmasında umumî bir menfaat vardır ve herkesin menfaatı da bu umumî menfaattadır. Millî bankaların heran kullanabileceği millî sermayelerin yekünu millî tarakki ve refah için büyük bir miyardır. Bundan ma'da herkesin o cüzî maddî menfaattan başka manevî istifadesi çoktur: Bankada yatan para ile lüzumsuz şeyler satın almak, barlara, meyhanelere devam etmek, kumar oynamak gibi zararlı istihlaklerin azaldığı tecrübelerle sabit olmuştur.

Parasını bankaya yatıran bir insan amelî surette tasarrûfe, idareli ve muktesit olmağa alışır. Şu iki büyük menfaat asla azımsanmamalıdır.

Halkın pahalılıkla mücadele hususunda başara bildiği en müessir ve müsmir teşebbüs kooperatifçiliktir. Bununla başka bir musahebemizde ayrıca meşgul olacağız.

ALİ NURİ

man uzun bir merbûtiyet göstermemişlerdir.

Türk bu gibi şeylere karşı, Avrupalının, çoktan beri gayret ettiği halde, henüz vasıl olmadığı bir derecede fıtrî bir fikir hürriyetine maliktir. Ruhunu ve hayatını esaret altına sokmağa tahammül edemiyen Türk dilini de hiç bir zaman esaret altında bırakmamış ve lüzum gördüğü vakit yazısını değiştirmek hususunda asla taassup göstermemiştir.

Türklerin yazı değiştirmelerinde en büyük amil iktisadî şebepler olmuştur. Yani, Türkler en ziyade iktisadî ve ticarî münasebatta bulundukları milletlerin yazılarını almışlardır. Din, daima, ikinci derecede bir amil olarak kalmıştır. Bu gün dünyada mevcut bütün başlıca dinlerin hemen hepsine mensup, Avrupa ve Asyanın birçok yerlerine dağılmış Türkler vardır. Bazı Hiristiyan Türklerin yazıları Arap harfleriledir, ve Türkler ilk müslüman oldukları zaman uzun müddet Uygur harflerile yazmağa devam etmişlerdir. Bütün Türkler ne dinde ve ne memlekette olurlarsa olsunlar, içtimaî bir küll teşkil edecek bir adette bulundukları müddetçe lisanlarını da kaybetmemişlerdir. Bunlar gösteriyor ki lisan ve yazının, Türkler için, dinle kat'iyen alakası yoktur. Vakıâ, Arap lisanının din yolu ile

Orhon alfabesi

	Orkh. III.	lönissei.		Orkh. III.	lönissei.
a, ä		„	j²		„ (P)
y, i		„	i		— (§ XXXVII)
o, u		„	ṅ (ng)		„
ö, ü		„	n¹		„
q (k¹)		„	n²		„
q devant ou après y		— (▷ XXXVII)	m		„
			r¹		„
q devant ou après o, u		↑	r²		„
γ (g¹)			t (t¹)		„
k (k²)		„			
k devant ou après ö, ü			l (l²)		„
			ö		„
g (g²)		„	tč		?
t¹					
t²		„	s¹		— (comp. š)
d¹		„ (⊙ ◇ ?)	s² (š)		„
d²		„	š		
p		„	z		„
b¹		„ etc.	nd	⊙	⊙ ?
b²			nč		„
j¹		„	ld		— (XXXIII, XXXVII)

Türklerin ilk millî yazısından bu alfabe çok büyük bir hususiyet ve mükemeliyeti haiz olup savtiyat noktamazarından lisanın bünyesine son derece uyğundur.

Manihaî Uygur Yazısı

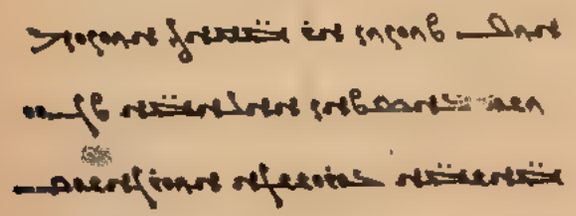

Transkripsiyonu:

Ol tüzün er (a) k mayozık
tönil baştan adaka
kanga, iringe ürgenip...

Buyazı sekizinci asır sıralarında Türklerin iktisadî münasebatta bulundukları Soğtlulardan Manihaî dinile beraber almmıştır.

İslâm Uygur Yazısı

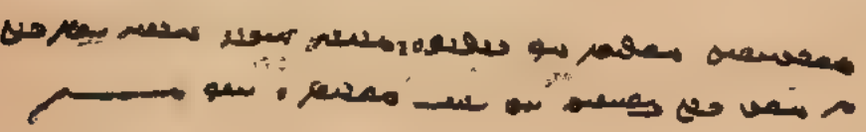

Transkripsiyonu:

Tükendi Kudatkobilik kitabi tarih sekiz yüz kırk üç yıl Muharrem ayının törtü Heride

Bilâhare soğt yazısı daha millîleştirelerek uyguryazısı ismini almıştır.

Uyğur yazısı tesiri altında Arap harflerile

Çağatay yazısı

رمضان آیی تاریخ سیکیز یوز توقسان توقوز دا فرغانه ولایتی
اون ایکی ناسته بادشاه بولدوم فرغانه ولایتی بشنجی اقلیم
دین دور معموره نینگ کنارسی واقع بولوبتور شرقی کاشغر غربی

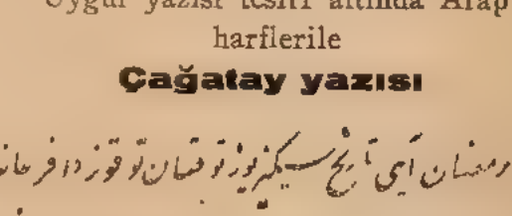

Saitlerin çokluğu ve savtiyata ne kadar dikkat edilmiş olduğu bariz bir surette görünmektedir.

büyük Türk şehirlerinin ilim merkezlerine istilâ etmiş olmasına birkaç misal sayılabilirse de bütün Türk tarihine ve ölkelerine nispet edildikte bunlar ehemmiyetsiz addolunabilir.

Elde mevcut en eski Türk yazısı Yenisey ve Orhon yazıları olmasına rağmen zanedilebilir ki Türkler Orhon yazılarından evel Çin şekillerile de Türkçe yazmışlardır. Bu safhanın

Oğuz yazısı

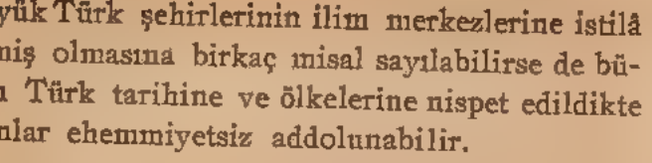

İlk yazı olarak Arap harflerini kabul eden Oğuzlar Arap yazısındaki harekeleri ve sait azlığını da beraber almışlardır.

Yahudi Yazısı

מ נ י מ א

יעמה ריטראני קראימלי
אראסינא ירראנילן
מסרלר דיכאייטלר זרפי מסרילר
טפמאנארך טכרראמארי יא טירכירדיר

Transkripsiyonu:

MECUMA

Yeni Krımdağı karayımlar
Arasında kullanğan meseliler
Hikayeler zarpu meseliler ve tapmacalar

Yahudi yazısı çok eski tarihlerde Hazer Denizi cıvarlarında oturan Türkler tarafından kabul edilmiş olup elyevm Kırımdakı yahudi dinine salik Karayin Türkleri tarafından kullanılmaktadır.

henuz hiçbir alim tarafından layıkile tetkik edilmemiş bulunması bizi bu mesele hakkında müspet bir şey söylemekten menediyor. Maamafi, Çinde bunu ispat edebilecek mealda bir kitap bulunmuştur. Siyanpi Lûgatı ismi verilen bu kitap Çin harflerile yazılmış bir Türkçe-Çince lûgattır. Bundan başka Sir Marc Aurel Steinin 1922 de Londrada neşrettiği beş ciltlik bir eserde Çin harflerile Türkçe metinlerin fotoğraflarının tabedilmiş olduğunu işittik.

Özbik yazısı

تۆرکییه جۇمهۇرییه‌تینگ پایته‌ختی

تۆرکییه‌نگ یه‌نگی پایته‌ختی ئەنقره شه‌هه‌ریگه ئستانبولدان نیمر یول نیله‌ن مرکزن یۇرب باریلادر. شه‌هه‌ر تۆزۇن وه تار بر وادی‌نگ ئاخیریدان باشلانب بله‌ندلککه چیقب کیته‌دۇرغان بر تیپه‌لک جایغا سالنغانه‌در. بۇ

Özbik yazısı Rusya Türkleri arasında 1917 de Arap yazısında yapılan ıslahatın son şeklini gösteriyor.

Rum yazısı

Διονδὰρ βὲ μαχὶρ ἀδὲμλὲρ μαριφετὶ ιλὲ, Γιουνανὶ λισανὶ πὶλμεγιεν Ἀναδολουδακὶ Χριστιανλερὶν τζανιγιὲς μεμφαντλερὶ ἰτζοὺν τὰς ὀλουιμοὺς δουρ

Transk.:

Dindar ve mahir ademler marifeti ile, yunanî lisanı bilmeyen Anadoludaki Hristianlerin caniyet menfaatleri içun tab olunmuştur.

1826 tarihinde İstanbulda tab olunmüş İncilin iç kâpağından bir parça.

Rusya Türklerinin Lâtin yazısı

Xatın—qızlar ucun xurrijət lazim eməs dimək—men zarijə orlımən dimək dur.

Rusyada Arap harflerinin ıslahı düşüncesile beraber Lâtin elifbesini kabul lehinde de bir cereyan başlamıştı. İki senedenberi Lâtin harfleri Rusya Türkleri tarafından tatpik edilmektedir Yukarki yazının yeni harflerimizle yazılışı:

Hatun kızlar için hurriyet lâzım imes demek ben cariye oğlumun demekdir.

Ermeni yazısı

Transk.:

RAHNUMA

On seneden beri Amerikada Ermeni harflerile Turkçe olarak neşredilmekte olan (Rahnuma) gazetesinin başlığı.

Şarkî Türkistanda yapılan tetkikat gösteriyor ki Türkler yazıları için Sanskrit alfabesini de kullanmışlardır. Fakat doğrudandoğruya Budî dini tesiri altında Türkçeye girmiş olan bu yazının millî bir mahiyet alamıyarak taammüm edemediğini görüyoruz.

Biçilmiş Kaftan

REŞAT NURI

Dersine geç kaldığı için koşa koşa apartmanın merdivenlerini iniyordu. Birinci katın sahanlığında bir genç kızla karşılaştı.

İkisinin de kollarında birer dolu çanta vardı. Aralarında şu sözler geçti:

— Aman ne şans, doktor, az kaldı sizi kaçırıyordum, hemen geri dönünüz. Size geliyorum.

Genç doktor nazik bir ciddiyetle:

«İmkânı yok, Leman, dedi» dersime yetişmeye mecburum.

— Olamaz, behemehal sizinle görüşmeliyim.

— Evet, ama vazifeye gidiyorum, malûm ya, vazife her şeyden evel....

— Daha eyi söylediniz ya... Ben size ahpab sıfatile gelmiyorum... Birdoktor için hastaya bakmak vazifesi dersten elbette daha ehemmiyetlidir...

— Allaha emanet, hiç bir şeyin yok... Merdivenlerden çekirge gibi sekiyordun...

— Ciddi söyliyorum, Reşit Bey... Hastayım...

Genç doktor inanmadı. Fakat «yalan» demiye cesaret edemiyerek, «şaka ediyorsun, Leman,» dedi. Genç kız bu defa yorgun bir tavur aldı:

— Güldüğüme bakmayınız... Hasta, hem adamakıllı hastayım... Sizden imdat istemiye geldim.

— Neniz var?

— Herhalde beni merdiven başında muayene edecek değilsiniz... Yukarı çıkalım da anlatayım...

Reşit Hüseyin bir baba tavrile Lemanın ellerini tuttu:

— Eyi ama biliyorsun ki ben hasta bakan doktorlardan değilim... Bakteriyoloğum... Benim işim başka... Haydi, seni geçerken bir dahiliyeci arkadaşıma bırakayım...

Leman bu defa şımarık bir çocuk gibi titizlendi:

— Fazla uzattınız... Mutlaka sizi göreceğim, diyorum... Kırk yılda bir işim düştü. Böyle yaparsanız ayıp vallahi...

Genç kız Reşit Hüseyini önüne kattı, zorla yukarı çıkardı.

Reşit Hüseyinin, Sabih Şükrü isminde pek sevgili bir arkadaşı vardı ki ayni zamanda da uzak akrabasındandı. Büyük Muharebe esnasında iki arkadaş Alamanyada tıp tahsiline gitmişlerdi. İstanbula dönecekleri sene Sabih apandisit ameliyatı neticesinde ölmüş, arkadaşının yüreğinde hiç kapanmıyacak bir yara bırakmıştı. Leman bu Sabihin küçük kardeşi idi. Ağabeyisi sağken Reşit ona pek ehemmiyet vermezdi. Fakat o ölunçe iş deyişti. Kendisini Sabihin yerine bu küçük kıza ağabey olmuş gördü. İçinin ateşinden ne yaptığını bilmediği sıralarda Alamanyadan Lemana tantanalı mektuplar yazdı: Sen üzülme, korkma, bir kardeşin öldise bir kardeşin daha var. Beni ilelebet bir kardeş vekili olarak tan... Ne ihtiyacın olursa bana söyle, diye sadedilâne vatlarda bulundu. Alamanyadan Lemana hediyeler gönderdi. İstanbula geldiği zaman da bir müddet sık sık onu arayıp sordu. Fakat bu yakınlık uzun zaman devam edemedi. Leman çocuk ve şımarık görünmesine rağmen ekmeğini taştan çıkaran zeki, çalışkan bir yeni asır kızı, öteki laboratuarile mektebinden başka bir şey bilmiyen merdümgiriz, saf bir eski zaman âlim idi.

Şimdi biribirlerini pek seyrek görüyorlardı. Bir şirkette daktiloluk eden Lemanın Reşit Hüseyine hiçbir ihtiyacı yoktu. Doktor da kardeş vekili iddiasında el'an sebat etmekle beraber bu kızı fazla hoppa ve züppe buluyordu, gayriihtiyarî, ondan ürküyordu.

* * *

Leman doktorun masası başına oturmuş, onun kalemlerile oynıyor, kitaplarını karıştırıyordu. Reşit Hüseyin çatkın bir çehre ile ayakta duruyor, bekliyordu.

Genç kız asabiyetle:

— Acele ediyorsunuz..., iki ayağımı bir pabuca

sokuyorsunuz..., nereden başlıyacağımı şaşırıyorum.

Bakteriyolok gülmeğe başladı:

— Ben mi acele ediyorum, Leman... insaf et..., tek kelime söyledim mi?

— Bir ayak evel ne söyliyecekse söylesin de gitsin diye ayakta bekliyorsunuz...

Reşit Hüseyin teminat verdi:

— Hasta olduğuna inanmağa başladım, Leman... Garip bir titizliğin var... asabileşme.., ders nasıl olsa yandı...

Leman masanın üstünde bulduğu bir cığarayı yakmağa çalışıyordu.

Reşit kollarını kaldırarak:

— Aferin kızım, dedi; maşallah günden güne işi ilerletiyorsun... o lâkaydane omuz silkti:

— Ben bir memurum... Günde on saat erkekler gibi çalışıyorum. Onlar gibi cığara içmeğe neden hakkım olmasın?

— Mükemmel... mükemmel... bunu sonra munakaşa ederiz.. şimdi derdimize gelelim... nemiz var bakalım... İnşallah ehemmiyetli bir hastalık değil...

— Telâkkiye göre, Reşit Bey... hastalığım gönül hastalığı...

— Ne dedin? ne dedin?

— Gönül hastalığı..., yâni sevda çekiyorum.

Reşit Hüseyin evela şaşırır kızar gibi oldu. Sonra gülmeğe başladi:

— Sen adamakıllı yüzsüz bir kız olmuşsun, Leman..., insan ağabeyisine böyle şeyler söyler mi? Bu adet beni hiçe saymak demektir. Genç kız:

— Yaptığım şeyi ben de yüzsüzce buluyorum ama ne yaparsınız, öyle icap etti... Ben kimsesiz bir kızım... siz de bir kardeş vekili olduğunuzu, bir işim düşerse maalmemnuniye yapacağınızı söylediniz... Sizi ürkütmeden, mülâyim tabirlerle söylemek de mümkündü, ama bu bana daha güç geldi... Derdimi böyle en

çiğ kelimelerle açıkça söylemeği daha temiz buldum ...

Reşit Hüseyin onun bir az evel yaktığı cıgarayı didiklediğini, önündeki kalem uçlarını kırdığını gördü. Küstah ve yüzsüz görünmeğe çalışmasına rağmen, için için üzülüp utandığını, kıvrandığını anladı.

***

Leman derdini anlatırken Reşit Hüseyin düşünüyordu :

— Nereye gıdıyoruz ? Bu ne hal ? Ahlâk düşkünlüğü desen değil... Memur hayatının neticesi. Erkekler arasında yaşamaktan ilerigelmiş bir erkekleşme hâdisesi desen.... O da değil... Bana; Sen Eshabıkehfe benzedin.. şu farkla ki onlar mağaralarında, sen laboratuarında dalmışsınız..., zamanın yürüdüğünü farketmiyorsun» diyenlerin hakkı var.

Düşuncesinin bu noktasında, Leman: «Söyleyiniz, haklı mıyım haksız mıyım ? » diye bir sual sordu.

Reşit Hüseyin şaşırdı. Dinlemediğini sezdirmemek için müphem bir cevap verdi :

— Eh, haklı da sayılırsın, haksız da...

— Ne demek ?

— Yâni tamamile anlat bakalım da.. hükmü ona göre vereyim ..

— Evet, Muhittin Beyle evlenmek isteyişimin sebebi onun ya'nız mevki sahibi, zengin, zeki bir adam olması değildir... pek öyle delicesine deyemem ama bu zatı seviyorum da... şu halde onunla evlenmek isteyişim fena bir hareket addedilemez.

Reşit Hüseyin heman tastik etti.

— Ona ne şüphe ? Sen failimuhtar bir kızsın.. Eh, madem ki bu Muhittin Bey zengin, meziyetli filân bir adammış, hem de seni istiyormuş. «Tevekkeltü Alallah» der,kabul edersin... olur, biter... söz aramızda, yaşın yirmibeşi geçiyor...

Leman yerinden kalkarak, titiz bir hareketle :

— Muhittin Beyin beni istediğini nereden çıkariyorsunuz, canım ? Ben sizden nasihat istemeğe değil, bir çare ve yardım istemeğe geldim.

Bakteriyolok nevmidane omuzlarını silkti, gülünç bir te'essürle :

— Heyhat, kızım, dedi. «Ben yeni zamanın ne insanlarına, ne de işlerine akıl erdiremiyorum ki sana bir akıl öğreteyim...

— Ona hâcet yok..., siz bana istediğim şekilde yardım ediniz, kâfi...

— !!!!????

— Neye öyle yüzüme bakıyorsunuz ?

— Sen birini istiyorsun... O seni istemiyor... binaenaleyh....

Leman onun sözünü kesti :

— İstemiyor da değil... Muhittin beni kalben istiyor..., hattâ, benimle evlenmeği aklından geçirdiğine de eminim. Fakat bir türlü karar vermiyor.

— Sebep ?

— Sebep aşikâr... Henuz kırkına girmemiş, zengin, zeki, muvaffakiyetli bir erkek için kendini bir tek kadına bağlamak manasız bir şey... Sonra onun talibi sade ben de değilim... Peşinde bir sürü kadın var...

— Bizim zamanımızda böyle şeyler olurdu ama, ancak şu farkla ki kadınlar erkekleri değil, erkekler kadınları kovalardı. Şimdi bana fikrini açık söyle, Leman... Sana nasıl yardım etmemi istiyorsun? Muhittin Beyi Allahın emri Peygamberin kavlile sana istemek için görücü mü gitmem lazım?!!!

Leman bir el hareketile onun sözünü kesti :

— Reşit Ağa bey, ciddiyetten uzaklaşıyoruz..., Gerçi zevzeklik benden başladı ama tekrar ediyorum; yüzsüzlüğümden değil, cesaretsizliğimden.. Şimdi bırakınız da sizden istediğimi açıkça anlatayım... Bu Muhittin Beyle mutlaka evlenmem lâzım...

— Evvela bu Muhittin Beyin kim olduğunu bana anlat...

— Kaç defa söyleyeyim.., Çalıştığım Şirketin müdürü... Muhittin Bey benimle evlenmeği düşünüyor..., Söylediğim sebeplerden dolayı tereddüt ediyor. Birisinin beni sevdiğini ve benimle evlenmek istediğini görürse, eminim ki dayanamaz... Fakat mesele bu rolü oynıyacak adamı bulmakta. Uzun uzun düşündüm ve şuna karar verdim ki bu sizin için adeta biçilmiş kaftan...

Reşit Hüseyin hayretten dilini yutuyordu :

— Nasıl ? Ne söyliyorsun? Sen çıldırdın mı, Leman... vay yüzsüz vay...

Reşit Hüseyinin hayreti az sonra şiddetli bir utanca, nihayet hiddete tehavvül etti. Genç kızı bir kardeş gibi şiddetle azarlamağa başladı.

O masum bir te'essürle :

— Bana daima «kardeşinin vekiliyim» deyen siz deyil midiniz? dedi.

— Hay kurban olayım bu mantığa... Kardeşin sağ olsa idi o mu bu vazifeyi yapacaktı.

— Belki kendi değil, fakat elbette birini bula-

caktı. Hem böyle azarlamağa hakkınız yok... Vatlarınızı düşünerek ömrümde bir kerre sizden bir şey istedim. Kabul etmediniz. Kızmağa, bağırmağa ne lüzum var? Allaha ısmarladık.

Leman gitmek için çantasını alıyordu. Bakteryolok sert bir sesle:

— Dur, dedi. Muhakkak ki neticede bu rezalete razi olacağım. Eyisi mi evelden kabul edeyim... Madem ki kendime «kardeş vekili» ünvanını verdim.. Maamafi, kardeşin sağ olsaydı, bu sözleri işittiği zaman sana yapacağı şey, yüzüne iki tokat atmak olurdu. Ve şüphesiz ki pek eyi ederdi. Genç kız çığlık çığlığa Reşit Hüseyinin boynuna atıldı, ve tekrar masa başına oturarak planın teferruatını kararlaştırdılar.

* * *

Bu biçilmiş kaftan genç âlim için dayanılmaz bir azap oldu.

Laboratuarında çalışırken ikide birde şöyle bir telefon geliyordu:

(Devamı 236 ıncı sahifede)

Gönül Çocuğa Dair

Sevgisinden şımartan bir anne gibi âcız,
Elinden neler çektim, bana söyletmeyiniz,
Okuyunuz alnımın derin çizgilerinde.

Hiç dokunmadan geçti yıllar onun yaşına;
Koymadı bin tecrübe biraz akıl başına;
Galiba bir çözülmez büyü var üzerinde.

Ninnnilerle sallarken ben onun beşiğini,
Dudakları sayıklar bir hulyanın adını,
Yıkardı gözyaşları hasretin eşiğini.

Toprağın çocuğuyken gözü arardı yerde,
Ruyasına bir melek taksaydı kanadını,
Belki aradığını bulurdu yükseklerde.

Bakınız, işte gene başladı çırpınmaya.
Siz kimsiniz? Nerden girdiniz bu odaya?
Zulmünüz bilerek mi? Varmı bir maksadınız?

Hicran eylencesiydi, ıstırap oyuncağı;
Güç hâlle uyutmuştum bu deniz yumurcağı,
Niçin uyandırdınız? Niçin uyandırdınız?

CELÂL SAHİR

Ankara, Temmuz, 1928

Sen Moriste kış spor sahası

Kış ve Spor

Selim Sırrı

Türkiyede kışı mı seversiniz yazı mı? diye bir anket açsalar, zanederim milletin çoğu yaza taraftar olur. soğuk, yağmur, çamur, kar, bora, fırtına kimsenin hoşuna gitmez. Anadolunun bazı taraflarında kış bir nevi felâket ve musibet tellâlıdır. Kar yolları kapar, ayazdan her yer donar, sular buz tutar. Pek iptidaî olan teshin vasıtalarımızla ne odalarımız, ne evlerimiz adam akıllı ısınır. Büyük, küçük nezleye, öksürüğe tutuluruz; hulâsa kış bizler için bir baş belâsıdır.

Bir de garp memleketlerine bakalım. Onlar kışı yaz kadar severler, evleri mazbut, sokakları çamursuz, ısınma vasıtaları mükemmeldir. Hele bizim Erzurum, Sıvas tarafları gibi kışı şiddetli olan şimal beldelerinde zevkine doyulmıyan bir mevsimdir. Nasıl bazı zenginler soğuktan müteessir olmamak için, kışı geçirmek üzre Nişe, Kotdazüre, Kahireye gidıyorlarsa, spor aşkı ile yüksek dağların tepelerindeki mini mini şehirleri şenlendiren pek çok insanlar vardır.

Almanyada, Danimarkada, Skandinavyada kânunuevvelden itibaren kış kendini gösterir; kar yağmağa başlayınca, spor faaliyeti de başlar; *ski* tabir edilen kar kızağını omuzuna, dağarcığını sırtına alan gençler trene atlayıp civar kasabalara giderler, karlı dağlarda, ovalarda kayar dururlar. Hele pazar günleri kız erkek binlerce insan acayıp kış kıyafetlerile karlı ovalarda, buz tutmuş göllerin üstünde türlü eğlenceler tertip ederler.

Buz üstünde kaymak için altı bıçaksırtı gibi çelik *patenler* vardır, onları vida ile hususi ıskarpinlere rapt ederler.

Patenlerle buz üstünde muvazene bulup durmak hayli zordur, vücudun çok işlek ve adelelerin çok hassas olması lâzımdır. Bir defa muvazene tesisi öğrenilince muhtelif istikametlere kaymak ve münhani hatlarda dolaşmak, vals

etmek, *hokey* oynamak, yarışmak, hatta atlamak mümkün olur. Buz üstünde kaymak o kadar cazibeli, o kadar eğlenceli bir spordur ki Berlin, Paris, Londra, Vyana gibi büyük şehirlerde yazın da bu güzel spordan mahrum olmamak için binlerce liralar sarfederek muazzam ve muhteşem *paledigias*lar inşa etmişler. Yazın en sıcak günlerinde içinde, sun'i buz sahası üstünde patenlerle kayarak türlü marifetler yapıyorlar.

İsviçrede, Davos ve Sen Moriç şehrinde, buz üstünde, ayaklarında patenlerle çember çevirme yarışı yaparlar, veya *lüj* tabir edilen küçük kızaklara çocuklarını yüzüstü yatırıp, kendileri de ayaklarına patenler takarak kızakları iterek yarışırlar.

Kar üstünde kullandıkları kızak iki nevidir: Biri ayaklara takılan *ski*lerdir; bununla düz ovalarda bir iki metro karda batmadan süratle gidilir, bayır aşağı büyük bir süratle kayılır, on, yirmi, otuz metrodan atlanır, dağlara tırmanılır, bazen atlara koşularak da kayılır. Skandinavya ordularının piyade kıtatı kışın *ski* talimleri yaparlar'

Birde üstüne binilir dümenli kızaklar vardır, bunlara *bobsley* tabir ederler, üstüne üç, dört kişi biner, biri önde dümeni kullanır; bu fevkalâde tehlikeli bir spordur.

Ski ile yuksekten atlama

Atlara koşulmuş ski

Yaz *Olimpiyadları* gibi, kış olempiyadları da vardır. Beynelmilel olimpiyadların müessisi Baron P. D. Kuberten 1924 olimpiyad kongresinde kış olimpiyadlarını da tesis etmiştir. Birinci olimpiyad Fransa dahilinde Şamoniks kasabasında yapıldı; 1924 senesi 25 kânunusaniden 5 şubata kadar devam etti, 16 milletin gençleri iştirak etti. Müsabaka programında *ski* yarışı, *ski ile* atlama, buz üstünde *hokey*, buz üstünde patenle sür'at yarışı, mukavemet yarışı vardı. Norveç birinci, Fenlan-

Buz üstünde cember yarışı

dya ikinci, İngiltere üçüncü, Amerika dördüncü, İsveç beşinci, Avusturya altıncı oldu.

İkinci kış olimpiyadı İsviçrede Sen Moriç şehrinde yapıldı. 1928, 11 şubatta başladı, 19 şubatta bitti, 25 millet iştirak etti.

Buz üstünde hokey maçında Belçika birinci, İsviçre ikinci, İngiltere üçüncü oldu.

Patinaj sü'rat yarışında buz üstünde 500 metroyu Norveçli Evenson 43 saniyede katedip birinci geldi. 5,000 metroyu genç Norveçli Ballangründ 8 dakika 50 saniyede katederek birinci oldu.

Ski ile 50 kilometrelik mukavemet yarışında, bu büyük yarışta İsveçli Heldlund 4 saat 52 dakikada birinci geldi.

Karilere bir fikir vermiş olmak için bu bir kaç misali yazdım.

Asıl arz etmek istedigim soğuk havada, karda, kışta spordan zevk alan ve fikir meşguliyetlerinden azade kaldıkları zamanda muntazam idman yapan, vücudünun kudret ve kabiliyetini yükselten mümtaz bir gençlik muhtelif milletlerin sporcularile boy ölçmek, ve kendi sancağının namını yükseltmek emelile bu beynelmilel müsabakalara giriyorlar, yoksa ne olursa olsun seyahat etmek sevdasile kızağını sırtlayıp gelseler hem kendileri, hem temsil ettikleri millet rezil olurdu.

O gibileri memleketlerine döndükleri zaman çoluk, çocuk taşa tutar.

Gençlerimiz ümit ederim ki kış sporlarına da heves ederler. Şark vilayetlerimizde bu pek

Buz üstünde hokeyciler

mümkündür; fakat çok temenni ederim ki yaz sporlarında olduğu gibi önlerine düşen rehberler ehl olsun.

SELİM SIRRI

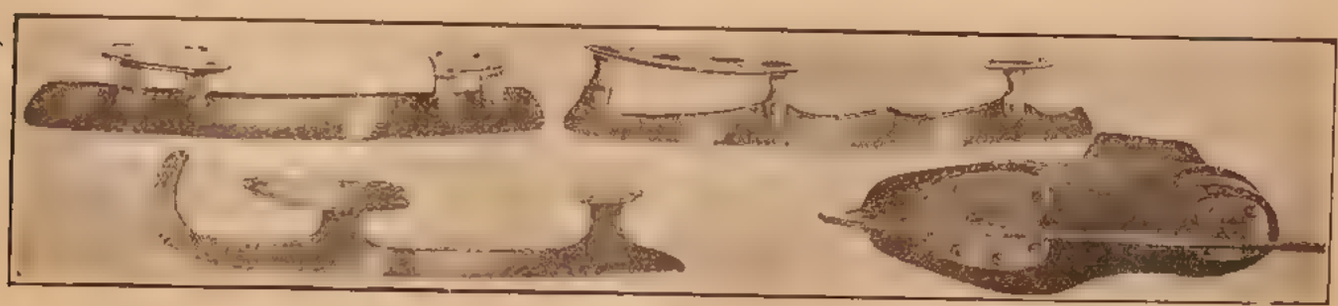

Paten (buz kızağı)

Mazíden Bír Des

Ahmet Feridundan, Neyran Hikmet Hanıma:

Hanım Efendi,

Size çok uzak bir mâziden, yirmi beş senelik geçmiş bir ömürden bahsedeceğim için belki bu satırlar sizi hayretlere düşürecek... Belki de... hiçbir tesir bırakmadan, bir an olsun fikrinizi meşgul etmeden hâfızanızdan silinip gidecek...

Ne beis var, değil mı?!... Bir zerre bile yer tutmaktan mahrum, benim gibi bir hiç için!...

Dünakşam... yâni yıllardan beri yüzünüzü ilk defa gördüğüm akşam: bittabi, siz beni hiç tanıyamamıştınız... Tesadüf, bu uzun... senelerin meşakkat ve istirabına bedel bana iki üç saatlik bir saadet verebilmişti. Tal'imin bu hasis sadakasına ne büyük bir şükranla boyun eydiğimi bilseydiniz acaba bir az olsun kalbinizde bir hissitelehhüf uyanırmı idi?!!...

Salonun kalabalığı arasında sesinizin ruhum üzerindeki tahripkâr tesirile yüzünüze dikkatle bakmıştım. O ande metanetimi nasıl muhafaza ettiğime şimdi hâlâ şaşıyorum. Beynimin uğultuları, kalbimin halecanları içinde boğulurken, siz gene o zalim lâkaydinizi almıştınız...

Arkadaşımın zevcesi beni size süslü kelimelerle takdim ettiği esnada siz pek muntazam bir eda ile hafifçe başınızı eyip ufak bir selâm vermeğe tenezzül göstermiştiniz.

Fakat... ne olurdu... o dakika biraz dikkatle yüzüme bakmış olsaydınız: mütevali bir elem, müebbet bir ümitsizlik ve hüsranla öldürülmüş kıymetli bir gençliğin harap ve hazin manzarasını görecektiniz...

Ne müthiş bir heyecan içinde idim, bilseniz... Bukadar senelerden sonra kalbimdeki acılara tahammül edemeyeceğim diye korkarak bir köşeye çekildim. Birkere olsun başınızı benden tarafa çevirmeğe lüzum görmeden mütemadiyen yanınızdakiler ile meşgul görünüyordunuz. Sanki o ebedî kininizi benim bu malûl benliğimde tatmin etmek istiyordunuz.

Gözlerim tatlı bir ihtiyaçla size dalmıştı. Çehrenizde bütün elemlerini kalbine gömmüş küskün... bir kadın ruhunun hicran ve esefle dolu yorgunluğu vardı.

Siz lüzumundan fazla çile çekip de taliinize sitem etmeğe tenezzül göstermiyen, ve nefsiniz ile mücadele ede ede yorulan bir mücahide benziyordunuz...

Issız çöllerde sıcak kumların serapları peşinde koşa koşa bitap ve meftur son ümitlerinizin de ufulünü vakurane seyrettikten sonra yolunuzun necatsız, rehasız karanlığı içinde feryat ve şikâyet etmeden istirap çekiyordunuz. Alnımızdaki hatlar nekadar derindi. Mağrur başınızı süsliyen saçlarınız yüzünüzü daha kibar bir hüzünle güzelleştirmiş, lâkin niçin gözleriniz ta... derinlerde ruhunuzun çorak, kuytu karanlıklarında yıldızlı serin gecelerin, gölgeli yeşil ormanların hasreti yanıyordu?!...

Ah!,.. siz de benim kadar harap ve zavallı bir mahluktunuz, değil mi? Servetiniz, ihtişamınız, güzelliğiniz, gençliğiniz niçin size istediğinizi vermemişti?... Bu kudret onlarda yok mi idi?..., zavallı kadın!

Maziniz ile bukadar alâkadar olan benliğim sizin için pek hakir, pek ehemmiyetsiz olduğunu bilirim, bunda haklısınız, Hanım Efendi.

Siz genç bir kız iken, ben evinizde, yanınızda büyüyen bir hizmetçi çocuğu, sadık bir köpek gibi daima sizden iltifat sadakası dilenen zavallı bir öksüzdüm. Hilkatin beni sizin kadar yüksek, ve necip bir nesilden getirmemesi benim ebedî bedbahtlığımı ihzar etmişti. Çok hassas bir kalbim, çok... hasta, malûl bir ruhum vardı.

Yanınızda zehirli bir saadetin elemile yaşamaktan payansız bir zevk duyardım. İstırap, eza çekmeğe teşne olan kalbimde hiç kayt tanımıyan, hiç haddini bilmiyen insanî muhabbetlerden çok yüksek, kahir bir aşk yaşardı.

Halbuki... siz çok mağrur ve müstehzi bir küçük hanımefendi idiniz. Hayat size aldatıcı tebessümler ile bilmem neler vadederdi. Emirlerinize amade olanlar arasında benim hakir mevcudiyetim ufak bir lûtfunuza mazhariyetten herzaman uzak kalırdı. Bu pek acı mahrumiyet içinde bitmiyecek bir sevgi, sonu gelmiyecek bir intizarla sizden ne isterdim acaba?...

Bu istifhama kalbim hiç bir gün cevap vermedi... Ben sizi niçin ve nasıl olduğunu anlamadan, bilmeden daha küçük yaşımdan beri bir sevkitabi'i ile sevmeğe alışmıştım... Oh!... bu ne büyük, bu ne ebedî, bu nerehasız bir dert idi, bilseniz...

Beni af buyurunuz, Hanım Efendi... Bu ilk itiraf, sevda hayatımın son feryadı olacaktır. Korkmayınız... yolunuzda tesadüf etmemek için buradan yine uzaklaşacağım..., fakat... biraz beni dinleyiniz...

Senelerin gizlediği o büyük dertleri bir lâhza

dinleyiniz... Sizden sadaka istemiyorum, sizden merhamet dilenmiyorum... Bunlara bedel küçük bir hürmet hissi... Hayatımın bu aziz ve ezeli sırrına hürmet bekliyorum...

Bilmem tehattür buyurulurmu? size veda etmeden, gözünüze görünmeden birdenbire evinizden, senelerden beri büyüdüğüm, yetiştiğim muhitinizden firar ettiğim bir gün vardı...

Siz ömrünüzde büyük bir inkılap geçirmiş, yirmi dört saatte bir genç kadın olmuştunuz... Bu tebeddül asabım üzerinde ne müthiş, ne tahripkâr bir sarsıntı yapmıştı... bilseniz. Siz benim nemdiniz? Ve nem olmak ihtimaliniz vardı? Bunu hiç düşünemiyor, ve tahlil edemiyordum. Yalnız kalbimde yanık bir yara acısı sızlıyordu. Artık dünya benim için hiç sabahı doğmıyan, yıldızsız, mehtapsız, şafaksız, koyu ve ebedî bir zulmet olmuştu.

O gün saatlerce durdum. Sizi seyredenler arasında son defa olarak yüzünüze baktım.

Ne kadar güzeldiniz, ne kadar!... Beyaz gelin telleri başınızın iki tarafından çehrenizin yanlarına nuranî bir hat gibi uzamıştı... Fakat... gözlerinizde bütün emellerinin enkazı önünde azgın, bitkin, inliyen alil bir ruhun inkisarı vardı.

Dudaklarımızda kindar bir tebessüm, bakışlarımızda dişi bir kaplan vahşeti peyda olmuştu. İstikbalinizi ezmiş, çiğnemiş, istihkar etmiş gibi lâkayt, vakur görünmeğe gayret ediyordunuz..., Halbuki... kalbinizin en derin, en gizli yerinden yaralanmıştınız, değil mi, Hanım Efendi?

O gün size nekadar acıdığımı mümkün değil tahmin edemezsiniz. Kalbinizi sessiz inleten bu gizli kederin sebebini keşfetmek için günlerce düşündüm. Hissiyatınız ruhunuzun en ketum esrarına bürünmüştü.

Siz samit bir hüzün, sakit bir elem heykeli idiniz... Daima kalbinizin derinlerine gömmek istediğiniz o kahhar kuvvetin önünde eyilmiyen başınızın gururunu tahkim için sarfettiğiniz kuvvete rağmen yine çok zavallı... idiniz, Hanım Efendi... Yine çok zavallı! Çunki ümitlerinizin, hulyalarınızın şirine damla damla zehir akıtarak sizi manen öldürmeğe çalıştılar...

.... Dün akşam gözünüzde el'an senelerin silemediği o gizli ve ebedî küskü hicranı, kalbinizi parçalıyan o elim feragatın istirabı vardı.

Sizin evinizden, sizin yanınızdan uzaklaştıktan sonra belki bana bir serseri, belki bir nankör demişsinizdir..., Hanım Efendi. Bana insanlığın ülviyeti, fezaili ile ülfet etmeği emreden yalnız sizin aşkınız olmuştu. Yalnız sizi tekrar görmek, sizden haberdar olmak istiyordum. Sizden uzaklarda bulduğum kuvveti yakınımızda kaybedeceğimden korkuyordum.

O eski günlerin hatırası genç ve püremel kalbimin hiç şifasız yarası, artık ebediyen üzerine ağlanacak bir matem olmuştu. Bu bomboş ıssız hayatı hümmalı bir sây ile sürüklemekten tuhaf bir zevk alıyordum.

Tahsil hayatımı bitirdikten sonra sizin teneffüs ettiğiniz havadan çok uzak diyarlara kaçtım...

Senelerin artırdığı tekâmül hissime hâkim oldukça aşkınıza daha taazumkâr bir merbutiyetle bağlı olduğumu anlıyordum. Siz şehrahı ömrümün nurdan bir heykeli, bütün ef'alimin iyi bir âmili idiniz... Tamam yirmi sene... manevi bir kuvvetin ilhamı daima bana bir yarın... vadederdi.... ve bu yarınların tevalisi her an hayatımda büyük muvaffakiyetler, insanların kanaatlarından fazla şöhret ihzar ederdi. Fakat.... Hanım Efendi, bu zamanlarda ömrümün hiç dolmiyacak boşluğu, ve ebediyen telâfisi kabil olmıyan o acı eksikliğini duymaktan, anlamaktan hasıl olan ye'sle pek çok ağladığım günler geceler oldu. Bu satırları yazdıktan yirmi dört saat sonra muhitinizden pek uzaklara gidiyorum. Siz benim yine uzak... bir aşkım, ebedî bir idealim olarak kalmalısınız...

19 Ağustos, 1928

GÜZİDE SABRİ

Niçin Evleniyorlar?

Maruf bir ingiliz gazetecisi muhtelif ingiliz ailelerine müracaat ederek evlenmelerine negibi esbap ve vekayiin saik olduğunu tahkik etmiş ve aldığı notları gazetesinde neşreylemiştir. Bunların en şayanıdikkat olanlarını nakl ediyoruz:

Bir Kadın Kocasile Evlenmeğe Nasıl Karar Verdiğini Şöyle Anlatiyor

— Genç kızken, tanıdığım erkekler arasında müstakbel kocam en ziyade hoşuma gideni idi. Senelerle başbaşa beraber yaşayabileceğim bir erkek olmak üzre ancak onu kabilitahammül buluyordum. Maamafi bir türlü karar veremiyordum. Bir gece iki kız arkadaşımla tiyatrodan dönüyorduk. Sokakta ansızın ona, gayrımuntazar bir vaziyette tesadüf ettik. Belli ki bol şaraplı mufassal bir akşam taamı etmişti; Çünkü bir beygire bir şeyler anlatıyordu. Arkadaşlarımla gülmekten katılarak onu seyre başladık. Dikkat ettim, beygire söylediği sözler hep bana dairdi. Onun benim hakkımda bukadar şairane güzel şeyler bulup şöyleyebileceğini hiç tasavvur etmemiştim. Nihayet beygirden ayrılıp rıhtıma doğru yürüdü. Biz uzaktan kendimizi hissettirmeden, arkasından gidiyorduk. O civarda sıra ile birer tarafa kıvrılmış, kimsesiz sefillere ayrı ayrı uğradı, ve herbirine geceyi geçirecek yatak ve yemek parası dağıttı. Tesadüfen şahidi olduğum bu vak'a bana kat'î kararımı verdirmişti. Kadının kocası yanında olmasına rağmen muharririn:

— Peki, şimdi o kararınıza müteessif misiniz? sualine:

— İzdivacımızdan beri şüphesiz hoşlandığım bir çok gençlere tesadüf ettim. Fakat kocamı hiç birine değişmem!, cevabını vermiştir.

Muharrir kadının kocasındanda şu cevabı alıyor:

— Hey'etiumumiyesi hoşuma gidiyordu: Sevimli minimini çehresi, zarif etvarı, tam istediğim gibi giyinişi, iyi huylu olması, param olmadığı zaman halden anlaması... elhasıl böyle bir çok muhtelif şeyler.... Yalnız onun saçlarımı karıştırmasına tahammül edemiyordum. Bereketversin bu âdetinden vazgeçti.

Yazdığı güzel küçük hikâyelerle tanınmış bir muharrire de kocasile nasıl evlendiğini şöyle nakletmiştir:

— Müstakbel zevcimle beraber danslı bir çaydan çıkmış, ağır ağır yürüyorduk. Onudünyanın en halîm ve sakin adamı tanıyordum. Derken, caddede bir kargaşalık oldu; bir yük arabası yıldırım sur'atile mu-

Halk Şiirleri

Ahmet Talat Beyin Eserinden

Ekin viran olmuş baykuşlar öter,
Gül olan yerlerde bulbuller öter;
Cevrini ben çektim, el almış yatar,
Ya ben ağlamayım, kimler ağlasın,
Bu garip gönlümü kimler eğlesin.

Ağam odamızın sergisi çuha,
İnceldi bağrımız, pek oldu yufka, (2)
Göreyim yüzünü, bu canım çıka!
Tez gel ağam, tez gel, gel de gene git;
Akan gözüm yaşını sil de gene git!

Ekin viran olmuş bülbül ötmiyor
Ağam irak yolda, elim yetmiyor
Sayi (3) tutam dedim, elim gitmiyor
Gel ağam gel ağam, tez gel sılaya;
Sen gelmezsen ağam gelem oraya!

Ekinin etrafı dağdır, meşedir;
İçinde oturan beydir, paşadır
Yüz elli mahalle, beş yüz köşedir,
Gel ağam, gel ağam olma yalancı;
Benim ahım eder seni dilenci.

Ağamın bıyığı burmadır, burma,
Bir teli ibrişim, bir teli sırma;
Mevlayı seversen gurbette durma!
Gel ağam, gel ağam, gel de gene git!
Akan göz yaşımı sil de gene git!

Sabahtan kalktım güneş parlıyor,
Ağam atın terkisini bağlıyor;
Baktım ağam usul usul ağlıyor,
Tez gel ağam tez gel dayanamıyom,
Uyku gaflet bastı uyanamıyom!

(2) yufka: ince, nazik
(3) (Sai)nin Turkçeleşdirilmiş şeklidir

kabil taraftan geliyor ve arabacı elindeki kamçı ile beygiri merhametsizcesine dövüyordu. Bu çok acıklı bir manzara idi. Zavallı hayvan bütün kuvvetini sarfetmesine rağmen gaddar herifin kamçıları sırtına mütemadiyen iniyordu. Araba tam yanımızdan geçerken yanımdaki o sakin adam birdenbire arabanın üstüne fırladı. Bir an sonra arabacı ile boğazboğaza idi. İkisi de arabadan yuvarlandılar, düştükleri yerde de boğuşmağa devam ediyorlardı. Mururuubur münkati oldu. Polis işe müdahale etti. Müstakbel kocamın üstü başı parça parça olmuş, arabacının yüzü kan içinde kalmıştı. O zaman zevcimin gözündeki ifadeyi hiç unutamıyacağım. Hikâyelerimde gözlerin birdenbire kızıl ateş rengi aldığını çok defa yazdım; bu bir hakikattir. Bazı ahvalde tamamile vakidir. O gözler kudurmuş bir hayvan gibi bakıyor ve arabacıyı tekrar eline geçirmek için çıldırıyordu. Eminim ki, ne kendisini teskine çalışan polis memurlarının dediklerini işitiyordu, ne de nerede olduğunun farkında idi. Nihayet, aklı başına gelip ne yaptığını anladığı zaman bana tek bir söz söylemeden yanımdan ayrıldı, bir otobüse atlayıp gitti. Ondan sonra tam bir ay görünmedi. Nihayet ben gidip kendisini aramağa mecbur oldum ve bu vak'a izdivacımızın başlıca amili oldu.

Diğer evli bir kadın kocasını daima tıraş sabunu kokusu ile karışık pipo tütünü koktuğu için, bir koca da karısını gayet iyi briç oynadığı için intihap ettiğini söylemişti.

İzdivaç hakkında verdiğimiz bu misallerle karilerimizi intihap edecekleri hayat arkadaşlarında arayacakları seciye ve haslatlar üzerinde düşünmeğe sevkedebileceğimizi zanediyoruz. Bu misaller arasında izdivacın lâzım gelen ciddiyetle talekki edilmediğini, bütün ömür imtidat edecek bir yola bazı küçük vakaların tesiri altında kalarak kâfi teenni ile hareket etmeksizin girildiğini gösterecek mahiyette olanları da vardır.

Cemiyetin en muhim cüz'ü olan ailede, ancak, daha ciddî esaslara istinat etmesi iledir kidaimî bir sadet temin olunabilir.

M. K.

Gözlüklü Kedi

Semiha Vamık

Fena kokulu dumanlar savurarak, kudurğan sesler çıkarark lâstik tekerlekler üzerinde yuvarlanan ejderhaların yarıştığı, yağli, çamurlu, daracık sokaklar arasında kuyruğunu sarkıtmış, sıska vücudunu çöplükten çöplüğe sürükler dururdu. Gıdasızlıktan tüyleri dökülmüş, derisi yer yer açılmıştı. O ejderhaların altında kalmak tehlikesinden kurtulduğu dakikalarda bir han kapısının kuytuluğuna sığınır, dışarıdan sayılması mümkün kaburğa kemiklerine kalbinin çarptığı görülürdü.

* * *

Hey gidi eski günler hey! Düşmez kalkmaz bir Allah. Efecik-eski sahiplerinin verdiği isim bu idi- neler görmüş, neler geçirmişti. Yumuşacık şilteler, süt, ciğer, sırtını okşıyan, başını kaşıyan eller. Hele o balıklar, hele o balıklar! Hatırladıkça içine zehir akıyordu.

Durup dururken dünyanın böyle deyişivermesine akıl erdiremiyordu. Saatlerce düşünür, hiç bir sebep bulamaz, yalınız adam oğluna karşı acı bir kırgınlık duyardı. Ne vefasız şeylermiş. Şimdi sizinle oynarlar, sizi severler, okşarlar, bir az sonra da, fırlatıp sokağa atarlar! Hem de hiç bir makul sebep olmadığı halde.

* * *

Görünürde Müfit beyler gayet eyi insanlardı. Zavallı Efeciğin annesi efendileri için ,,kalıbımı basarım'' derdi. Senelerce hızmetlerinde bulunmuştu. Bir gün kilerde kovaladığı bir fare tarafından ısırılmasaydı hâlâ o ailenin emektarı kalacaktı. Merhume, kedi köpek hastahanesinde ismini bilmediği bir illetten vefatetti. O ne kloroformlar, o ne ilâçlar, dünyada az kediye müyesser olan şerefli bir ölüm... Ana kedi yavrularına da Müfit bey ailesine hörmet etmeği, onları saymağı, çocukken onları eğlendirmeği, sonra hayata atıldıkları zaman evi farelere, sıçanlara karşı muhafaza etmeği öğretmişti.

Efe de annesine imtisal etmeğe çok gayret etti. Zaten kardeşlerinin hepsini boğdukları halde onu annesine benziyor diye alıkoymamışlar değil miydi ?Önünün beyaz gömleği, eldiven gibi duran bembeyaz pençeleri, sevimli yüzü, tekirliği, hepsi hepsi annesini andırıyordu. Müfit beyin haremi Güzide hanım «Çocuklar, adı Efe olsun» demişti. Ve bütün çocukluk günlerinde Efe diye anılmıştı. Fakat git gide büyüdü. Çocukluktan vazgeçmek çağı geldi. Hayata atılmak, fare tutmak zamanı geldi. İşte asıl acıklı günleri de o zaman başladı. Çünkü bu hus sta hiç annesine benzememişti. Ne garip şey, her nedense kabil değil, fare tutamıyordu. Amma bir tanecik olsun tutamıyordu. Annesinin öğrettiği bütün avçılık inceliklerini, sevkiceyş kaidelerini tatbikederdi, fakat yine nafile! Yine nafile! Günler geçtikçe, Efe deliye dönüyordu.

Bir gün Müfit Beyle haremi konuşurlarken şu sözler kulağına çalındı:

— Bu hayvan da hic bir işe yaramıyor.

— Yavru iken hatırlıyormusun, ne şeker şeydi ?

— Eyi amma, şimdi fare tutmadıktan sonra.

— Doğrudur, nerede ise fareler gözümüzü oyacak; kassabın çırağı söyleyordu, onda bir tane varmış, gayet avcıymış.

— Bu küçük apartmanda da iki kedi... olaçak şey değil.

— Bu hayvanın haline bir türlü aklım ermedi gitti. Her şeyi annesine benziyor da avcılıkta hiç ona çekmemiş. Zaten şimdiye kadar kahrını annesinin hatırı için çektim. Artık illal-

lah... Hem de büsbütün sokağa atmak gibi değil ki. Saraylı hanım kedilerine pek eyi bakar. Zaten dünyada bütün iş-onyedi midir, on sekiz midir, sayısını bilmem - kedilerini sevmek, okşamaktır. Daha geçen gün Efeyi, eski kıymetli bir kedisine benzettiği için pek sevdiğini filan, söyliyerek bir girizgâh yapıyordu.

— Öyle ise mesele halloldu. Bu akşamdan tezi yok, kassabın kedisi geliyor.

***

Müfit bey Efeyi bir sepetin içine koyarak saraylı hanıma götürdü.

O meczup kadının evinde Efe yirmi birinci kedi oldu. Vakiâ kadıncağaz kendi yemeyip onlara yediriyordu, amma kendini bilen bir mahlûk için bu arsız, seciyesiz kâselisler arasında bulunmak işkence gibi geliyordu. Buradaki kedilerin bütün gün boylu boyunca yatıp uyumaktan, her dakika bir hırçınlık çıkarmaktan başka meşgaleleri yoktu. Tecrübe için bile haves edip yalancıktan olsun fare tutmağa teşebbüs etmezlerdi.

Salâbetiahlakiyeyi kemiren, Efenin mertliğine dokunan, eski zaman içgüveysi hayatı sürüyorlardı.

Bütün hafta bir köşeye sinmiş, gözlerini bir çizgi kalıncaya kadar, küçültmüş mahzun oturdu. Yalnız açlığa dayanamadığı zamanlar, köşesinden çıkıyor, diğerlerinin arasına karışıyordu.

Nihayet bir dost buldu. Saraylı hanımın evinde ihtiyar, meflûç ve kör bir paşa vardı. Bir gün sürüne sürüne Efenin yanına geldi.

— Yeni gelen sensin değil mi, oğlum?

— Evet, Efendim.

— Benim gözlerim görmediği için hassasiyetim arttı. Senin sesinde bir başkalık var. Yazıktır, sen de bunlar gibi ziyan olup gitme. Kendini kurtar. Şu çanak yalayıcıların seviyesine düşme. Ben onlardan değilim, ben sakat bir ihtiyarım. Gençliğim olsa şu mezbelede bir dakıka durmazdım. Fakat Allaha emanet, sen başka, vakit ziyan etme, hemen bu akşam kaç, kurtul.

Efenin ahlâkına bu sözler pek mülâyim geldi. Münasip bir fırsat arıyarak o akşam sokağa fırladı. Kendisini hür bir hayata attı.

«Hürriyet, hürriyet derler, sanki hüroldum da ne oldu, vakiâ o sefahet yuvası evden kurtuldum amma şimdi büsbütun yersiz, yurdsuzum. Yatağım, bazı dibi çıkmış bir küfe, bazen de kırık bir arabanın altı. Sofram, çöplükler. Benim sonum neye varacak?»

Bastığı kaldırım soğudukca soğudu. Zavallı kediciğin açlıktan, üşümekten kıpırdayacak mecalı kalmadı ve oracıkta uyuya kaldı.

Mefluc paşa ona «kediliğini göster, adam ol!» demişti. Eyi amma nasıl, nerede? otomobillerden kaçarak, hırsızlık ederek ölmiyecek kadar yaşayarak mı? Derken sindiği köşeye doğru bir adamın ilerlediğini gördü. Gelir a... başkalarının kapı eşiğine sığınanlar fazla teklif, tekelluf bekleyemezler.... Adam cebinde anahtarını ararken. ne Efeyi ne de sıska kuyruğunu görmiyerek üzerine bastı. Efe can acısından bile kaçacak mecali olmadığı için yalnız başını kaldırıp hazin, hazin, «myav!» dedi.

— Vah pisicim, vah! Aman ne de zaif! Bir az daha dışarda kalsaymıs donacakmıs, diyerek kucağına aldı, içeriye mutpağa götürdü, Mut-

pahta aşcı ıskumru kızartıyordu. Balıkların ta ruha kadar nufuz eden kokusundan Efecik bayılır gibi oldu. Adamcağaz kediyi yavaşçacık mangalın altına soktu, bir az süt ısıtıp vermesini de aşcıya tembih etti.

— Aman Beyefendi, bu musibeti de nereden buldunuz?

— Bizim kapının önünde idi. Az kaldı hayvancağazı eziyordum. Göz göre göre kendi kapımın önünde hayvan donsun diye bırakamam ya. Hele bir az temizlensin bak görürsün, sen de seveceksin. Hem canım farelerden bütün gün şikayet eden sen değil misin? Bir az ısınsın, kendine gelsin de... haydi şimdi sütünü veriver.

Aşcı, efendisinin tembihlerini yerine getirdi. Efe ılık sütü yaladıkca kanı ısınmağa, aklı yerine gelmeğe ve gayrısuurî olarak mırıldanmağa başladı.. Sanki böyle mırıldamıyali asirler olmuştu.

Yemekten sonra evin beyi haremile beraber Efeyi görmeğe indiler.

Bey: — Bak, gördün mü hayvan bir az kendine gelmiş. Zavallıcık! Acaba hayvanlarda da bizde olduğu gibi, sınıf, sınıf, derece derece halk varmıdır? Hılkaten zaif, sakat, çelimsiz olanlara hakkıhayat verilir mi? Dişi ağrıyan, çibanlı, sağır ve kör olanlarını biliyoruz, fakat insaların hayat mücadelesinde muhim engeller teşkil eden bedenî noksanları, acaba varmıdır? Meselâ bir kedi kasirülbasar, medidülbasar ve ya trahomalı olursa hayatta ne yapabilir?

Haremi: — Dervişin fikri ne ise zikri de o; kuzum, sen kendi meslekinden başka şey düşünemez misin? Koca İstanbulda gözlük kullanmıyan beşikteki çocuklardan başka kimse kalmadığı halde şimdi hayvanlara mı göz koydun?

— Kim bilir, dilleri yok ki hallerini anlatsınlar; belki bazısında fakrüddem vardır. Belki bademcikten mustariptirler. Bu kadar intihar edenlerin, cani, katil olanların da muvazenei akliyelerini ihlâl eden bunun gibi bir takım ufak şeylerdir!

— Rica ederim, yine konferansa kalkma. Benim imhasiyle alâkadar olduğum yalnız fare neslidir. İnşallah hepsi sakat, sersem şeylerdir de şu sıska kedi bizi şerlerinden kurtarır.

İşte bu suretle, Efe yine bir aileye kapılandı, kapılandı amma kendinden beklenen vazifeyi düşündükçe dizlerinin bağı çözülüyordu. «Yarabbi nereye gitsem şu fare meselesi» diye düşündükçe saadetine sevinemiyordu. «Şu kedi cinsinin yapabileceyi başka bir iş yok mudur sanki. Hepsi aynı kalıptanmı çıkmış, aynı örnek üzerine mi yaptırılmıs... Fakat boş yere nevmit olmamalı. Belki taliim dönmuş ve ya bu semtin fareleri daha toydur.»

Heyhat! yine eskisi gibe, muvaffakiyet kendini ondan esirgiyor. Aşçıbaşı beciriksizliği için azarlıyor, hanıma söyliyor, hanım da yemiyip içmeyip kocasına fitliyor. Bir kaç gün böyle de-

vam ettikten sonra bir akşam Bey efendi bir kapanla aşağıya indi.

— Bana bak, kedi, şunu görüyormusun şunu? Işte bu işi sen görecektin. Seni tembel, seni. Böyle işsiz güçsüz dolaşmaktan, haram yiyicilikten utanmıyor musun?

Efe fare kokusunu alarak heyecana düştü. Etrafına bakınmağa başladı. Fakat yalnız sersem sersem telaşetmekten başka bir iş göremiyordu. Yeni efendisi kapanı açar açmaz, fare yıldırım gibi odanın ta o bir köşesine koştu, Artık Efe de vaziyeti kavrayıp üzerine atıldı, amma yakalıyamadı. Şikârını pençesinde bulmadığına müteaccip, yine etrafına bakınmağa koyuldu. Fare o bir köşeye kaçtı. Arkasından Efe atıldı fakat yine hedefine vasıl olamadı. Fare bu defa maltızın arkaşına şığındı, Efe de arkasından hücümetti, amma kızğın maltızın saçına çarptı ve can acısıyle fena fena feryat ederek yerlerde yuvarlandı.

Doktor söyleniyordu: - Aceba? Aklıma bir şeyler geliyor... aceba?

Zavallı Efe yesinden ve burnunun yanmasından o geceyi nasıl geçirdiğini bilmedi. Ertesi sabah erkenden Efenin efendisi yine mutpağa geldi. Efeye teneffüs ettiği hava sanki boğucu bir gaz doluymuş gibi geliyordu. Kaderi kismeti neyse olsun diye boynunu büktü, bekledi. Birden bire efendisi onu ensesinin derisinden tutup kaldırınca önündeki sefalet günlerinde duyacağı acının hepsini hissetti.

Efenin korkusu yanına kâr kaldı. Sokağa atılmadı. Ömründe görmediği gayet acayıp bir odaya girdiler. Yarabbi ne garip bir yer; duvarlarında bir takım manasız resimlerden başka bir şey yoktu.

Eşyalar, türlü türlü aletler parıl parıl parlıyordu. Efecik «aceba deli mi oldum» diye meraketti. Kimseye sezdirmeden burnunu diliyle yokladı. Hemen dünkü kızğın maltız vakasını hatırlıyarak şuurundan emin oldu. Fakat dünyanın bu görülmemiş köşesini hâlâ alık alık seyrediyordu. Efe daha kendine gelmeden hanım odaya girdi. Yarı hiddetle yarı gülerek:

—Sen artık zincirlik deli olmuşsun.

— Eyi ya gel sen de güllabilik et. Dur bakalım; karıcığım, belki bir şey keşfederiz. Ben aletleri ayar ederken, sen kediyi tutar mısın?

— Ne çare, tutarım. Fakat recaederim, elini çabuk tut, hastalar gelmeden şu maskaralığı bitir. Haber alırlarsa bir daha semti-

(Devamı 237 inci sahifede)

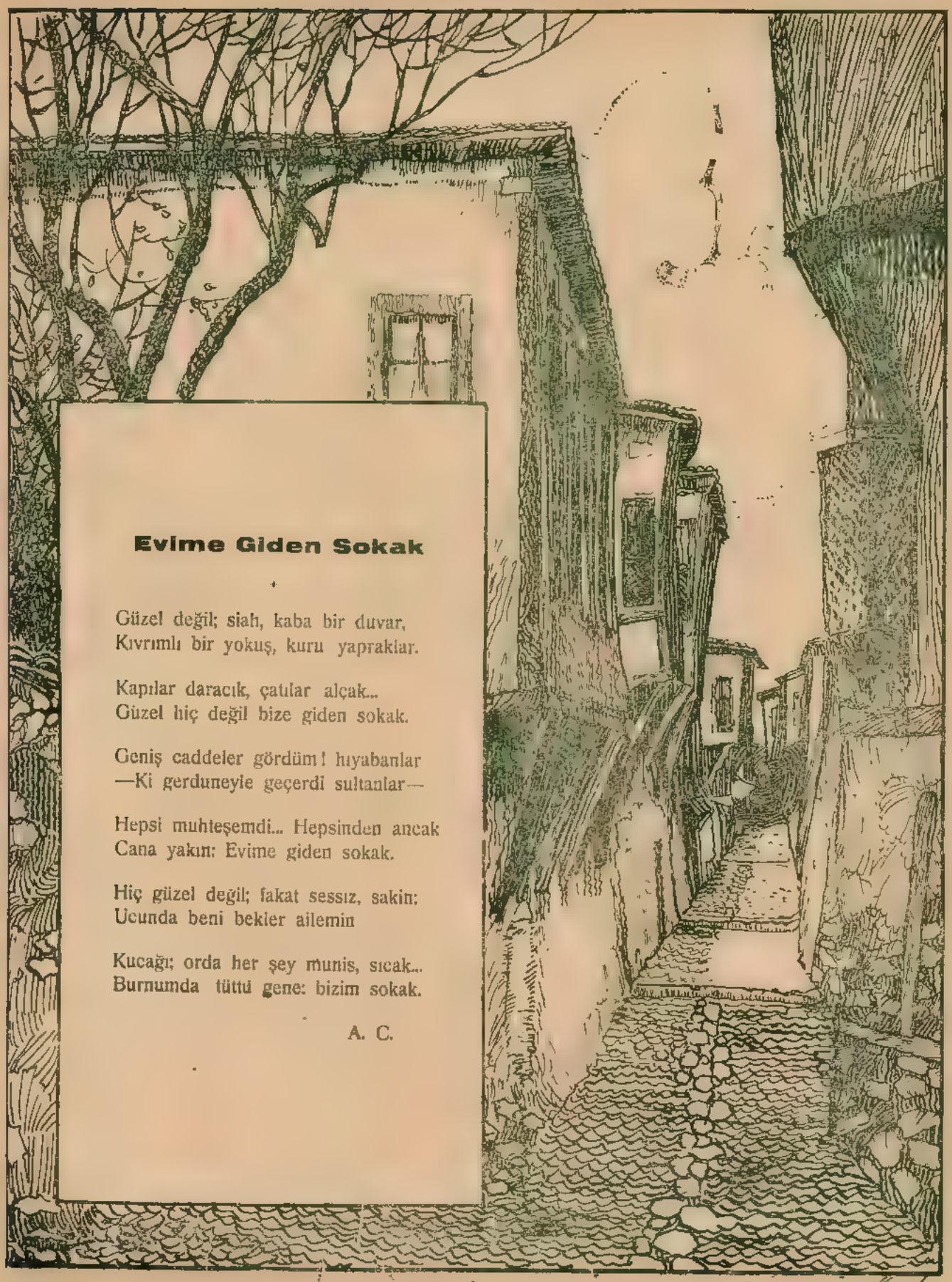

Evime Giden Sokak

Güzel değil; siah, kaba bir duvar,
Kıvrımlı bir yokuş, kuru yapraklar.

Kapılar daracık, çatılar alçak...
Güzel hiç değil bize giden sokak.

Geniş caddeler gördüm! hıyabanlar
—Ki gerduneyle geçerdi sultanlar—

Hepsi muhteşemdi... Hepsinden ancak
Cana yakın: Evime giden sokak.

Hiç güzel değil; fakat sessız, sakin:
Ucunda beni bekler ailemin

Kucağı; orda her şey munis, sıcak...
Burnumda tüttü gene: bizim sokak.

A. C.

Gaynâsı olucek ğarı gapıya çıktı; — Biz gız gömedik; gelmedi buraya...

Halk Dilile Naklolunmuş Sahneler:

Sarığımız Aşâ Endi Gàrı

Nakleden: NEVZAT MAHMUT

Balıkesir yerlilerinden ihtiyar bir kadının ağzından aynen yazılmıştır. Vak'alar kendi hayatına aittir

— Benim üvê gızın nasıl gocaya gaçtığını ağnatıverem sana:

Bi gün goca gız geydi papucunu, gaçtı amcasının evine. İki üç gece böle gêmedi.

Bubası sokaklâda, göödüyü yêde, yavuklusunu govalâ gibi govalayo: Tutup ta eve getirmek içi. [1]

Nêse, bi gün tutuyo: dövelek [2] getiriyo eve. Evlâdı dêmi, bi gabaheti [3] olunca, dövê helbet. [4]

Goca gız eve geldinen, anasının sandığını açtı: Hırkasını geydi; başına altın takındı; yeni çember örttü.

(1) *İçin*
(2) *Doverek*
(3) *Kabahatt*
(4) *Elbet.*

— Emine, böyün [5] fîli değiştirdin. -dedim- Hırkayı geydin; altını taktın, başına yeni çember örttün: gocaya mı gaçıcen?

Hiç ses etmedi.

Âşam, [6] sofrayı gurduk: goca gız, güçük gız, hepsimiz (güçük oğlan hapisteydi.) sofraya oturduk.

Yemekten sora goca gız hemen sofrayı aldınan dışarı çıkardı.

Meğer, papuçlânı gündüzden saklamış gapının âkasına.

Sofranın yerini süpürdüm. Oturduk hinci [7] ocak başına.

Ocaklığın bi tarafına ben oturdum bi tarafına bubası; güçük gız da şöyle otüruyo.

(5) *Bu gün*
(6) *Akşam*
(7) *Şimdi*

Oturduk, oturduk, oturduk: Goca gızdan gelen yok giden yok....

Aptese girdi sandık: Aptese de bu gadâ [8] oturulmaz a. Oğlan sevdiyinden de âcık işkilliyim.

— Ülen, -dedim- gak bakam! gızın gaçmasın? bu vakta gadâ dışarı gitti gêmed! Gak biyo [9] dolaş bakam! gızın boyun hazırlık yaptı: hırkayı geydi, altını taktı, başına yeni çember örttü: Gaçmasın?

— Hadi ülen sen de! -dedi o da bana-

— Sâhiiii... -dedim- Bu vakta gadâ durulmaz dışarda apteste.

Bubası çıkâ bakâsa, yok.

Saman damına bakâ: yok.

Hayvan damına baktı: yok

Ovlunun [10] dört tarafını dolaştı: yok.

Geldi hemen ateş gibi içere: [11]

— Yok gâri! -dedi-

Yok gâri deyince gadâ:

— Eh, yerini buldu gızın! -dedim- sen onu dövelek sokaktan getirince zâti fîli deyiştirdi. Hırkayı geydi, altın taktı; yeni çember örttü: Git gâri sevdiyinin evine.

Nêse, adam gitti. Tez dolaştı gêdi bana eve:

— Gak gari! -dedi- gözünlen gördüm: Gaz Mêmedin gızınlan ikisini girêken oğlanın evine.

— Eh, nâpem ben? -dedim ben de- Gece. Garanlık. Çamur. Souk da vâ.

(8) *Kadar*
(9) *Bir yol*
(10) *Avlunun*
(11) *İçeri*

— Gak! -dedi- araba sövenini al eline. Böyün ne olucekse olucek, bu gızı eve getirmenin golayı....

Dururken, Vâde gêdi: Vâde de amcasının gızı.

Vâde:

— Hay utanmaz hay! -dedi- gêmez amca, getiremeyiz; hinci saklâla.

Bubası da bağırıyo:

— Ga ... kın! -deye-

Tepiniyo.

Gaktık, gittik.

Girdik ovlunun içine üç kişi. Bi yandan köpeklê havluyo.

Girince, bubası hemen hızlandı; evin öyüne doğru gitti.

Biz ovluda dikeliyoz iki garı.

Gaynanası olucek garı da gapıya çıktı.

Bubası bağırıyo:

— Böyün belâya girecêz! Bu gız çıkıcek! Teslim edin bize gizi! Verin!

Gayınası olucek garı da deyo:

— Biz gız görmedik; gêmedi buraya ....

İnkâr ediyo.

Bubası da deyo;

— Neden inkâr ediyon? gözünlen gördüm, Gaz Mêmedin gızınnan girêken içere.

— Gêmedi, Iramazan, gêmedi.....

. . . . . .

Bağırdık, çağırdık, yok. Galdırmışlâ goca gızı, saklamışlâ: ele girmedi.

Oradan gêdik eve gerisin geriye. Oturduk gâri içere.

Başladı bubası ağlamağa:

— Yâkın bu evleri!... -dedi- ateşe yansın bu evler. Emine atlı bu evde gızın galmadı. Bu gız bize yüz garalığı. Anaya bubaya nâmus bu. *Sarıgımız aşa endi gâri.* [1]

(1) *Namusumuz paymal oldu, demektir.*

Gız anasının sandığını açtı: hırkasını geydi; başına altın takındı...

San Marino

Şimali İtalyada

Titano dağı üzerinde San Marino Kalesi

San Marinodan

Eski bir Şato Kapısı

San Marino Cümhuriyetinin: Nüfusu: 9500 kişi—Ordusu: 1200 kişi

Dünyanın en küçük Cumhuriyeti

San Marino memalıkine(!) giden başlıca yol

manzaralar

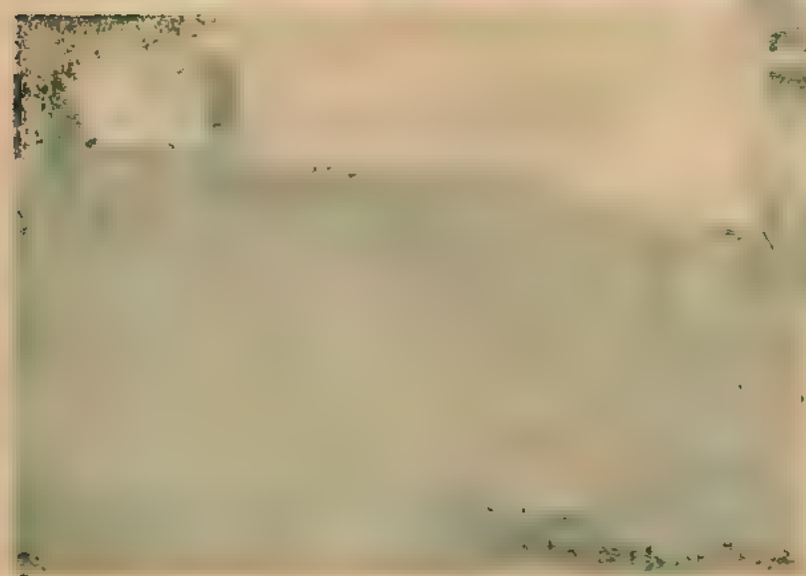

[illegible]arinoda bir sokak

[illegible] [illegible]uriyetin

[illegible] [illegible]rdır.

Kendikendine Tacir olmuş

İstanbulda Galata Saray Lisesi talebesinden

İzmir

Sevgili oğlum,

Muhasebeciden şimdi hesabını istedim. Gösterdi. Bu ayın mesarif sütununa yukardan aşağıya doğru bakarken, gözlerim büyüdü; hele yekün hanesine gelince, adeta fal taşı gibi açıldı. Ben sana «çok çalış, çok öğren, bol bol ilim ve irfan al» dedim; yoksa «İstanbulu satın al» demedim. Vakıâ mesarifin benim omuzlarımı çökertmez; fakat, dikkat etmezsen seninkileri, çökertmek şöyle dursun, kökünden kırar.

Zaten, dikkat ediyorum, son iki sene zarfında mesarifin aydan aya yükseldi. Halbuki bu fazla mesarifine mukabil, müktesebatında bir varidat tezayüdü göremedim. Ticarette, mesarifin çoğalmasına, ancak kârı da çoğaltacak ise, müsaade edilir. Yağ bağlamıyacak hindiye fazla ceviz yutturmak zarardır.

Şimdiye kadar sana bundan bahsetmedim. Çünki akliseliminin seni ergeç doğru yola sevk edeceğine kani idim. Kazanmadığı parayı sarfeden ahmak mirasyedilerin vaziyetine düşmeyeceğini zannediyordum. Fakat ben ses çıkarmıyorum diye yanlış fikirlere düşmeni de istemem. Eğer benim hakkında kendi kendine: «Bu masrafın on mislini kaldırır da ruhu bile duymaz» diyorsan, bil ki aldanıyorsun. Hele mektepten çıktın da işe girdin mi, on para masraf tanımam. İnsan kendi kazandığı para ile geçinmenin yolunu öğrenmelidir. Hayatta, ve bilhassa ticaret hayatında, en büyük müvaffakıyet sırrı, insanın mesarifini varidatına göre tanzim edebilmesidir. İşe ilk başladığın zaman, ne kadar para kazanacağını şimdiden tahmin edebilirsin. Mesarifini de bu günden ona göre ayar edersen, ileride aralarında hırgür çıkmaz. Masraf ile kazanç birbirine nekadar yakın olursa, o derece imtizaç ederler; birbirile o derece iyi geçinirler.

Çarçabuk zengin olmanın iki yolu vardır: İnsana ya bir hayır sahibi tarafından hediye olarak para verilir, yahut miras düşer. Sen bu tarzda zengin olmıyacaksın. Her halde ticarethanede mühim bir mevki işgal edebileceğini ispat edinciye kadar, olmıyacaksın. Mühim bir mevki işgal etmek içinse, en aşağı mevkiden başlamak lâzımdır. Bu kaide umumîdir. Depo bekçisinin oğlu da oradan başlar, sen de oradan başlıyacaksın. Bizim yazıhanede, bu mevki, muhaberat odasında bir tahta iskemledir. Sen bu iskemleye oturacaksın, gelen ve giden mektupları *varide* ve *sadire* defterlerine kaydedeceksin, pullarını yapıştıracaksın. Bu hizmetine mukabil de her ayın sonunda elli lira alacaksın.

Sana pişirilmiş, kotarılmış bir tabak muvaffakıyet takdim edemem; edebilsem bile sana hayır etmez, ticarethaneye zararı dokunur.

Üst katta sana ve senin gibilere çok yer var ama binada asansör yoktur. Sen müesseseye tahsil görmüş olarak geldiğin için görmemiş olanlardan daha çabuk çıkman lâzım gelir. Fakat sen ilk başladığın zaman, yani muhabere masasında sana da bir yer verildiği gün, göreceksin ki yanındaki çocuk senden çabuk pul yapıştırıyor. Sen de onun kadar çabuk ve muntazam yapıştırmağı öğren. Pul yapıştırmasını bilmiyen mektup da yazamaz. Vazifen pul yapıştırmak olduğu müddetçe diğer müktesebatını pek kullanamıyacaksın.

Bunlardan neden bahsediyorum, bilir misin? Çünki bana öyle geliyor ki müessesede işgal edeceğin vaziyeti biraz izam ediyorsun. Benim sana bu ticarethanede verebileceğim mevki en küçük mevkidir. Yükselmeyi sen kendin te'min edeceksin.

Muvaffak olmak için lâzım gelen hassaların sende mevcud olduğunu zanediyorum; ve bununla iftihar ediyorum. Fakat tezahüratını da görelim. Her işi sırasile yapmak lâzımdır. Kazanmak ve sarfetmekte ise sıra gözetmek, evvela kazanmak, sonra sarfetmekle olur. Müsrif bir insan için maaş gününe daima otuz gün vardır; ve böyle bir adam bir li-

bir Zatın Oğluna Mektubları

Oğlum Kantarcizade Mustafa Şükrü Efendiye

Muharriri: **Hursit Nazım**

radan ancak altmış kuruşluk istifade edebilir. Halbuki bir iş adamı için bir liranın kıymeti yüzaltı kuruştur. Altısını sarfeder, yüzünü tutar. Bugün memuru olduğun bir işin yarın sahibi olmak istersen, mesarifini kıs, biriktirdiğin parayı çoğalt. Mesarif hesabına bakılırsa sen bu hususta biraz güçlük çekeceksin. Bir kaç çocuk bir araya toplandı mı, kim çok para sarfederse ona iyi çocuk derler. Hesabını bilen, haddinden fazla sarfetmiyen, aklı başında olan çocuklara da hasis derler. Bundan büyük hata olamaz. Asıl münasıbetsiz birincileridir.

Ben bir zaman pastırma yaptırırdım. Tabiî etin ziyan olmamasına çok dikkat ederdim. Arkadaşlarım benim bu dikkatim ile eğlenirler: «O Allahın elli okka yarattığı öküzden yüz okka pastırma çıkarır» derlerdi. Fakat sen benimle çok bulundun; bilirsin ki sırası gelince elim para çantaşına gitmekte geçikmez. Bence en fena adam alnının terile kazanmadığı parayı müsrifçe sarfeden adamdır. Bir ay sabahtan akşama kadar çalışarak ayın sonunda alacağın elli lirayı, dostlar «iyi çocuk» desin diye, bir gecede sarfetmek istersen, bu kendi bileceğin iştir. Fakat, bunu yaparsan, benim bileceğim bir şey de olacak; o da senin kendi işinin sahibi olamıyacağındır.

Ben ilk işe başladığım zaman, ayda üç mecidiye maaşla girdim; her ayın sonunda, maaşımı aldığım zaman, o üç mecidiyede kaç tane on para olduğunu iyice hesaplardım; ve her on para sarfedişimde uzun uzun düşünürdüm. Bu günki servetim o zaman sarfetmediğim on paralarla yapılmıştır. Bir on paranın çok kıymeti yoktur; bu doğru. Fakat, on paraların birleşmek kabiliyeti vardır ki, asıl kıymet ve kuvvet bundan çıkar. Ne kadar çok on para biriktirir de birbirile birleştirirsen, o kadar çok servetin olur.

Sen diyeceksin ki «herkes ne yapıyorsa, ne kadar sarfediyorsa ben de öyle yapmalıyım, o kadar sarfetmeliyim. Babamın zamanı geçti. Onun gençliğinde dünyanın hali başka idi.» Bütün bunlar boş lâftır, yavrum. Hazretiâdemden beri, zaman şekli değiştirir, esası değiştirmez. Başkasının yaptığını yapmak, kafasızlara ve körlere mahsustur. Unutma ki her koyun kendi bacağından asılır. Alem parasını sarfediyor diye eline avucuna geçeni harceden ihtiyarlığında aç kalır, sakalını kaşır.

Bir zamanlar pastırma yaptırırdım, demiştim. Başkasına uymaktan bahsettim de aklıma o zamana ait bir hatıra geldi. Sığırları mezbahaya götürmek için kılavuz olarak kullandığımız bir ihtiyar eşek vardı. Kesik kuyruklu, düşük kulaklı bir hayvandı. Adı da, kesik kuyruğundan dolayı, «Güdük» tü. Bu eşeğin vazifesi sığır sürüsünün onüne düşüp, boynundaki çanı iki yana sallaya sallaya peşindeki zavallı hayvanları mezbahaya götürmekti. Her yeni sürü yola düzülünce, Güdük hemen başa geçer, sallana sallana yürüyerek sürüyü mezbahaya götürürdü. Fakat tam mezbahanın kapısına gelince, bir kolayını bulur, belli etmeden sığırları içeriye sokar, kendisi dışarda kalırdı. Kapı kapanıp da sığırlar felâketle baş başa kaldıkları zaman, Güdük kapının önüne bağdaş kurar, oturur, sakin sakin etrafına bakardı. Arkadaşlarının başına gelen felâketten tamamen bihaber görünürdü.

Ne zaman bir yerde toplu beş on çocuk görsem, aklıma bizim Güdük gelir. Çünki her grupun içinde mutlaka bir Güdük vardır. Arkadaşlarının önüne düşer, onları mahiv yollarına götürür, sonra aralarından sıyrılır. Gözünü aç, Güdüklere uyma. Başkaları takip ediyor diye sen de takip etmeğe kalkma. Bir parça akliselimini, ve vicdanını dinle. Bu ikisi insanı çok felâketten kurtarır. Fakat, bunlar insan genç iken inkişaf eder. Büyüdükten sonra tenmiye edilmez. Eğer bunların sende şimdiden mevcut olduğunu zannediyorsan, hiç zahmet edip bana yazma. Çünki hakikaten mevcut iseler, eserleri mesarif hesabında tezahur eder. Gözlerinden öperim

BANA GÖRE TAHSİL NEDİR?

Zamanımızda tahsil görmüş bir adamın neler bilmesi lâzım geldiği ve bu bilgilerin nasıl elde edilebileceği hakkında terbiye mütehassıslarından John Erskinin fikirleri her kesi alâkadar edecek mahiyettedir. John Erskin aynı zamanda, romancı, şair, ve musikişinastir.

Epiyice tahsil görmüş, hatta âli mekteplerden birini ikmal etmiş olanlar, hayatın muayyen bir merhalesine geldikleri zaman, mektepte edinmiş oldukları malûmatın zaman zaman ihtiyaçlarına kifayet etmediğini hissederler. Bu vaziyette bulunan kimse için yapılacak iki şey vardır. Ya, kendi kendine tahsilini ikmal ederek hayatın yeni manzaralarından istifade etmek, ve yahut fırsatlara veda edip muvaffakiyetsizliğini ilân etmek.

Kendi kendine tahsilini ilerletüp dünyanın en büyük muhterilerinden biri olan Edison.

Hayatta bir müddet çalıştıktan sonra az çok refah ve istirahate nail olan bir iş adamı, o zamana kadar muayyen bir işi yürütmek için lâzım olan mahdut bir takım malûmatla kanaat etmiş ve ondan sonra da ruyet ufkunu yeni mükteseb atla genişletmek lüzumunu hissetmemiş ise, yeni yeni zuhur edecek fırsatlardan istifade etmek şöyle dursun, bilâkis ömrünün sonuna kadar geriliğinin acısını çekmek mahkûmiyetinde kalır.

Mektepten çıktıktan sonra malûmatımızı tevsi etmiyecek olursak, mektep tahsilimizi tamamile akim bırakmış olacağımız muhakkaktır. Hayatta uğradığımız muvaffakıyetsizliği mektep tahsilimizin noksanına atfetmek hakksızlık olur. Dikkat edecek olursak görürüz ki hayatta muvaffak olanlar tahsile hiç bir veçhile nihayet vermemiş kimselerdir. Bu hususta muvaffak olmanın yegâne şartı işe bir kerre başlamak cesaretini gösterebilmektir.

* * *

Sinni kemale yaklasmış bir adam için daima tamik ve tetebbu edilmesi lâzımgelen mevzular dörde ayrılabilir.

1. Bunlardan birincisi beşeriyet tarihi hakkında malûmattır.

Bir çok şeylerin nasıl olup ta bu günkü vaziyete gelebildiklerini izah etmek ekseriya o şeylerin menşeine kadar yükselmekle kabil olur. Bunun için takip edilecek en eyi usul, müverrihlerin yaptığı gibi, halden başlıyıp maziye doğru gitmektir. Vaktile mektepte Çin tarihini okumadığımız için bu gün gazete havadislerini layıkile anlıyamıyacağımızı zanederiz. Fakat muhtasar, müfit bir tarih kitabı karıştıracak olursak, nerede, ne zaman, ne gibi vak'alar cereyan ettiği hakkında kâfi bir malûmat edinebiliriz. Her eyi yazılmış tarih kitabının fasıl nihayetlerinde o bahsa ait başlıca me'hazlerin isimlerini bulabiliriz. Bunlar bize diğer me'hazleri sağlık verir. Bu suretle bir bahsin menşeine kadar yükselebiliriz. Hasılı, bu usulü takip eden bir kimse az bir zaman içinde bir mevzu

hakkında mevcut malûmatın hey'etiumumiyesine umumi surette ittıla kesbetmiş olur.

Uzun boylu tetkikata vakti ve azmusebatı müsaıd olmıyanlar, sadece tek bir kitabın ve yâ bir Ansiklopedinin verdiği malûmatlarla iktifa edebilirler. Fakat bu tarz mesaide aslolan vakit kaybetmemektir. On dakika, on dakikadır. Zuhur eden her fırsattan istifade olunabileceği unutulmamalıdır.

Bazı kimseler sırf maziyi bilmek zevki için tarih okurlar. Bazıları da tarihî vak'aların bu günkü meselelerle alâkasını göz önünde bulundurmak isterler. Bu gibi kimseleri cezbeden bir devrin diğerinden olan farkı değil bir devrin diğerine olan müşabehetidir. Düşünülecek olursa, tarihte ismi geçen, işleri, hare ketleri sayılan kimseler bize pek benzemez şahıslar değildir. Onların yaptıkları, aynı şerait dahilinde, bizim yapacağımızdan farksız gibidir. Binaenaleyh o adamların hayatını tetkiketmek, bir nevi de bu günkü hayatımız hakkındaki malûmatımızın hududunu genişletmek demektir

Türkiyenin en büyük ediplerinden kendi kendine tahsilini ilerletup biri ile Namık Kemal.

Homer, Dante, Shakespear, Göte gibi isimlerini işidip de eserlerini okumadığımız kimseleri okumakta tereddüt etmemeliyiz. Kıraat ne kadar sathi olursa olsun, o eserlerin cevherine nufuz edebilmemiz için kâfidir. Bu muhalledatı okuduktan sonra tenkitlerine ve müelliflerin tercümeihaline geçebiliriz.

2. Tarihten sonra tetkikedilmesi lâzımgelen mevzu coğrafyadır. Coğrafyanın vazifesi, bizden farklı insanlar ve muhitimizden farklı muhitler hakkında bizleri tenvir etmektir. Bu fark tarihte zaman, coğrafyada mevki, mahal itibariledir.

Meselâ Balkanlardan, Rusyadan, Hindistandan, Cenubî Amerikadan ve ya Çinden bahsedildiğini işitiyoruz. Avusturya-Macaristan imparatorluğunun parçalandığı söyleniyor. Ihtimal bu mevzulardan her biri merak ve tecessüsümüzü tahrik ettiği halde onları pek vasi bulduğumuz için tetkikleri cihetine yanaşmağa ceşaret edemiyoruz. Fakat tereddüde mahal yoktur. Yapılacak şey eyi bir coğrafya kitabı alıp okumağa başlamaktır. Okuduğumuz kitap bize bir takım mehazler daha gösterir. Bu suretle iki üç ay zarfında mevzuu aşağı yukarı kavramış ve bundan sonra hayatta tesadüf edebileceğimiz her nevi malûmattan istifade edebilecek bir hale gelmiş oluruz.

En eyi tarih ve coğrafya kitapları şüphesiz büyük medenî milletlerin lisanlarında yazılmıştır. Bunlardan bir ikisini tahsil etmekle her kes için elzemdir. Bir lisanın grammerini bir az tetkik ettikten sonra ilk bir kaç ay zarfında mütemadiyen lûgate müracaat etmek suretile bu lisanda yazılmış kitapları okumak, -o lisanı konuşmak değil- imkân dahilindedir.

Gençliğimde bir aralık tuttuğum bir iş beni ecnebi bir lisan öğrenmek mecburiyeti karşısında bırakmıştı. O zaman reyine müracaat ettiğim büyük bir zat, tahsil etmek istediğim lisanı pratik bir surette altı ay zarfında öğrenebileceğimi te'min ettiği zaman sözüne bir türlü inanamamıştım. Fakat çalışmağa başladıktan sonra onun söylediği çıktı. Evela kelimelerin, sıffatların ve füllerin şekillerini tetkik ettim. Ondan sonra diksiyoner yardımile kitap okumağa başladım. Her gün tasadüf ettiğim her yeni lûgati kemalidikkatle ezberledim. Her gün on lûgat ezberliyen bir kimse bir ay nihayetinde üç yüz kelime öğrenmiş olur. Bu suretle bir sene zarfında öğreneceği lûgatlerin mecmuu kendi lisanında kullandığı kelimelerin heyetiumumiyesinden fazla olur.

3. Tarih ve coğrafya tetkikatından sonra asrımızın kâinat hakkındaki telâkkisini öğrenmek mecburiyetindeyiz.

Zamanımızda hâkim olan felsefe, fenni felsefedir. Hangi tarafa bakacak olursak fenni zihniyetten doğmuş ameli neticelerle karşılaşırız, fakat şurası şayanıdikkattir ki fenni felsefeyi kabul temayülü ve fenni zihniyetten doğan amelî neticelerden istifade

arzusu hemen her keşte mevcut olduğu halde fennin ne olduğunu fenni zihniyetin nasıl elde edildiğini öğrenmek istiyen kimseler çok azdır.

Bu gün bir çoklarımızın fen hakkındaki bütün bilgileri, bir kaç umumî hıfzısıhhat kaidesine; telsiz telefon cihazı kullanmak, otomobil idare etmek için lâzım olan bazı basit bilgilere inhisar eder.

Fenni tahsil diyince hatırıma ilk önce gelen mevzular tabiiyat, fizik, kimyadır. Fakat şunu da bilmeliyız ki fennin bu şubelerinde yükselmek, fenni zihniyete sahib olmak için kâfi değildir. Bize en çok lüzumu olan Darwin, Pastor gibi büyük adamların zihin arkadaşlığıdır. Onlarla ünsiyet ede ede görüşlerini kavrarız. Onlardan ibret alarak ilmen, fikren tevazu sahibi oluruz.

Bunun için en salim yol, büyük mütefenninlerin hayatları kakkında yazılmış eserleri, tercümei halleri okumaktır.

4. Her insan için behemehal lûzumu olan müktesebattan bir kısmını da resim, musiki, dans, edebiyat, mimari gibi, tahsilini noksan bırakmak istemiyen insana hayatın zevkini tattıran sanatlar ve hünerlerdir. Atinanın en parlak devirlerinde tahsil hemen hemen bu nevi hüner ve sanatlara inhisar ederdi. Kitap mesaisine hasredilen zaman nisbeten çok mahduttu. Çocuklar daha ziyade, ilmihey'et hendese, şiir, musiki, raks gibi ilim ve sanat şubelerinde ilerlemeğe çalışırlardı.

Dünyayı güzelleştiren, onu daha müsterih yaşamır bir hale getiren sanat, her ferdin saadeti için elzem addolunabilir. Bir çok kimselerin «Vaktile resim, musiki ve ya dans öğrenmemişim. Artık bundan sonra da öğrenemem,» dedikleri işitilir. Fakat cesaret sahibi bir adam için böyle bir mülâhaza varit olmaz. Vakıâ bu gibi sanatlarin gençlikte tahsil edilmesi daha muvafık olduğu muhakkaktır. Fakat mademki insan yalnız bir kerre dünyaya gelir, her ne yaşta olursak olalım faydalı bulduğumuz bir şeye derhal başlamamak için makul hiç bir sebep yoktur. Sanatin fevaidi sayılmakla bitmez. Sanat mizac ve tıynetimizi, atvar ve harekâtımızı islâh eder. Sanatkârlar bize kendi zevklerimizi, hayatta en çok sevdiğimiz şeylerin ne olduğunu, şayanıtaktir olmadıkları halde, büyük sanat eseri vücüda getirmişlerdir. Bu gibi kimselerin o eserleri vücuda getirdikleri zaman «Büyük Adam» oldukiarına şüphe yoktur. Fikrimce beşeriyetin en eyi zamanı, eski devirlerde olduğu gibi, eser ibda ettiği devirlerdir. İnsanlar ibda kudretinden mahrum olup başkalarının ibda ettiği eserlerle geçindikleri zaman manen inhitata, sukuta yüztutarlar.

Bir çocuğun atvar ve harekâtını islâh mı etmek istiyorsunuz? Ona bir sanat tahsil ettiriniz. Bir cemiyet içinde musiki aletlerinden birini çalsın, yaptığı resimleri etrafındakilere göstersin. Kusurunun nelerden ibaret olduğunu derhal anlayacaktır. Başkalarının kendini ne yolda muhakeme ettiklerini idrak edecek, efkârıumumiyeyi lehinde görmenin zevkini tatacak ve başkalarına beğendirecek eserler yaratmağa çalışacaktır.

Nakleden: KÂMIRAN ŞERİF

Hikmet Kırıntıları:

Sadık görünür kisvede erbabı hıyanet
Murşit sanılır vehlede eshabıdalalet.

Ziya Paşa

Vücüdün kim hamırü mayesi hâkıvatandandır
Ne gam, rahıvatanda çâkolursa cevrü mihnetten.

Namık Kemal

Vicdandır en büyük hakikat,
Hep onda büyük küçük hakikat.

Abduhak Hamit

Ölmek bir şey değil, yaşamamak müthistir.

Viktor Hügo

Ekseriya insan saadetini, burnundaki gözlüklerini arar gibi arar.

Güstave Droz

Sayine devamet ve kuvvetli ol.

Cüzî bir şan için hiç bir zaman yolundan geri kalma, hiç bir zaman yarım bir muvaffakıyeti kabul etme.

Kılıcından, ve kaleminden emin, sözinde sebatkâr ol.

Ne bir çocuk, ne de bir ilâhsın, ancak insanların dünyasında bir insansın.

Rudyard Kipling

Neş'eli bir yürek dünyanın bütün antiseptiklerinden daha ziyade mikrop öldürür.

***

Saadet de saatler gibidir: en basitleri en az bozulur.

Khamfort

Mesut İzdivaç Mümkünmüdür?

Biyoloji ve antropoloji âlimleri biz insanlar için eş halinde yaşamanın, tabiî bir insiyak olduğunu söyliyorlar. Tabiat bu insiyakı iptidaî insanlar kadar bize de vermiştir. Şurası muhakkaktır ki erkek ve kadının birbirile yoldaşlık etmek ve «kendi evladımız» diyebilecekleri çocuklara malik olmak hususunda duydukları derin ihtiyacı tatmin edecek başka bir tarz henuz keşfedilmiş değildir. İzdivaçtan kurtulamadığınız - belki de kurtulmak istememize rağmen-içindir ki bu günün adamları olan bizler izdivaç denilen müesseseyi tenkitkâr bir nazarla mutalâa ediyoruz. Çünkü, insanın tabiate tabi olmayıp, bilâkis, onu ıslâha ve kendi maksatlarını te'min hususunda istimale çalıştığı bir devirde, yânı fen devrindeyiz. Aynı zamanda, insanda artistik bir şuurun uyanmakta olduğu bir devirdeyiz. Bilhassa kadınlar istiyorlar ki izdivaç, kendi ferdiyet hislerini muhafaza etmekle beraber, içtimaî vazifelerini de ifa etmelerine müsait olsun. Münevver cemiyet talâkın, izdivacı tahrip etmek şöyle

dursun, bilâkis izdivacın tamamiyetini muhafaza hususunda hadim olduğunu ve yalnız ismen mevcut olan bir izdivacın feshi evlâ olduğunu müruruzamanla anlamıştır.

Her tarafta, gerek erkekler, gerek kadınlar izdivaçta daha yüksek bir miyar (bir kriteriom) aramağa hazırlanıyorlar. Lâkin, nazariyeler kurmak -ve ya etrafımıza bakıp başkalarının tecrübelerinden mümkün mertebe bir hikmet çıkarmakla acaba bu miyarı keşfedebilecek miyiz? Hatta bedbinler ve sinikler bile insanın bazen «mes'ut bir izdivac»a mashar olabileceğini kabul ediyorlar. Acaba böyle bir izdivaç, izahı mümkün olmıyan bir mucize midir? Yoksa bir çok izdivaclar adî bir tahammül imtihanı silsilesine tereddi ederken, içlerinde bir izdivacın adamakıllı muvaffak olması için mühim bir sebep mi vardır?

Tanıdıklarımdan mütefekkir bir zata bu suali sorduğum zaman, muvaffakiyetli bir izdivacın sırrı, her iki tarafın onu bir muvakkiyet haline getirmek hususundaki azm ve kararından ibaret olduğunu söyledi. Fakat o da ben de hemen anladık ki ayrı ayrı şeylerden bahsediyoruz.

Hiç şüphe yok ki, iki kişi çok gayret ederlerse izdivaçlarını «çıkar bir iş» şekline sokar ve âlem nazarında onu şaibesiz bir halde muhafaza edebilirler. Bazen de yalnız bir kişi cesur ve fevkalbeşer bir himmet ve gayret sayesinde, muvaffakiyetsizliği zahirî bir muvaffakiyet haline kalbedebilir. Kocasının, izdivaçtan pek az sonra, tabiaten müştak olduğu -ne manevî, ne bedenî- evsaftan hiç birine malik olmadığını keşfeden bir kadının imzasız itirafatını okuduğumu hatırlıyorum. Böyle olmakla beraber, erkek rencide edilmeğe gayrılâyık, namuslu bir insan olduğu için, karısı sözünden caymamağa ve izdivaçlarını bozmamağa, yâni kendisini feda etmeğe karar vermişti. Bu suretle izdivacından hoşnut kalmadığını ne kocasına, ne de çocuklarına en ufak bir hareketle bile hissettirmeden yirmi beş sene mükemmel bir oyun oynadı. Kendi yüksek telekkilerine göre bu kadın hayatını hakikî bir muvaffakiyet haline koydu, kocasının ve çocuklarının hayatlarına çok neş'e ve istirahat getirdi. Mamafi, bu izdivacın haddizatında bir muvaffakiyet olmadığını, gerek zevç gerek zevcenin sarih bir surette tatmin edilmediklerini keskin görüşlü bir dost anlayabilirdi. Yaptığı parlak fedakârlıkla kadının seciyesi derinleşmişti; fakat şunu da kaydedelim ki - kendi itirafı veçhile - benliğinin yarısı uyuşuk kalmış, işlememiş, bahtiyar olamamıştı. Bu da pek fena bir netice idi. Hiç şüphe yoktur ki en ideal izdivaçlar için bile bir dereceye kadar ferdin hotkâmlık ifadesi olmak zarurîdir; bu itibarla hiç bir izdivaç saf ve halis bir saadet hasıl edemez. Fakat biz insanların yer yüzüne getirilmemizde, nev'imizi teksirden başka bir maksat varsa o da, hiç şüphesiz, - hatta tabiatın emrine tabi olurken bile- tabiatımızı inkişaf ettirmek ve zenginleştirmektir. Binaenaleyh, mütekabilen şahsiyetleri inkişaf ettirici, ferdî meziyetleri zenginleştirici bir refakat tehiye etmedikçe hiç bir izdivacın cidden muvaffakıyetli olmadığını bir kaide olarak vazetmek muvafık gibi görünür.

Hepimiz böyle bir kaç izdivaç tanırız. Aralarında gizli, adeta esrarengız bir uygunluk mevcut olan mes'ut bir karıkoca huzurunda bulunmanın ne büyük bir zevk olduğunu herkes bilir; bu, güzel bir resmin temaşasindan duyulan hazza benzer, fakat haddizatında ondan daha sıcak bir zevktir. Çünkü böyle bir birleşme çok zengin neticeli olduğu için kendi saadetini başkalarına sirayet ettirebilir. Hayatı müşahede eden bir muharrir sıfatile böyle çok izdivaçlar tanımak ve bu mes'ut insanlardan, bütün hayatları müddetince muhabbetlerini sağlamlaştırarak yaşadıklarını işitmek saadetine nail oldum. Bu sayede mes'ut izdivacın mümkün olduğuna kani oldum... Kanaatlerimi tesis eden vak'aları ayrıca naklederim.

* * *

Muharriri AHMET CEVAT

500.000 seneden 100.000 sene eveline kadar dünyaya hâkim olan en müterakki mahlûklar - «yarı insan - yarı maymun» suret ve bünyesinde idiler.

Bazen yevmî gazetelerde: «filan yerde bir kadın kurbağaya, veya balığa, veya acaip bir hayvana benzer bir şey doğurmuştur» tarzında bir havadis yazıyorlar. Bunu okuyanlar da mutevahhiş bir heyecana düşüyorlar. Çünkü böyle bir hadise tabiate muhaliftir, böyle bir şeye kimse ihtimal vermez ve intizar etmez. Herkes bütün ömründe kadınların çocuk, koyunların kuzu, kısrakların tay, keçilerin oğlak... doğurduğuna tamamile alışmıştır. Bunun hilafında hiç bir vak'a ne görmüş ne de başkasından işitmiştir. Tarih, ilim, fen kitapları da böyle bir şey kaydetmezler. Bu sebepten, yevmî gazetelerin sütunlarına geçen tabiate muhalif küçük havadis, doğan ucubeden beşeriyete bir halel gelebileceğine inanılmamakla beraber, zihinlerde bir tevahhuş husule geti riyor.

Gene aynı sebepten *Darvin*in *primat* denilen büyük maymunlardan neşet ettiğimiz hakkındaki meşhur tekâmül nazariyesi de, tedriçi tekâmül fikrinden ayrı olarak, kaba bir telâkki ile alındığı takdirde, zihinlere mülâyim gelmiyor.

Cava maymun-insanının "Pithekantropus„ profilden görünen başı — bu tip, insan şeceresinin ana budağından ayrılmış en eski bir filizdir. Bu mahlûk takriben 500.000 sene evvel yaşamaktaydi. (Salahiyet sahibi bir alimin verdiği modele nazaren.)

İnsanın daima insan ve ancak insan olması lâzım geldiği hakkındaki kanaatlerin şiddetle muhalefete bile geçtiği görülüyor.

Fakat insanın, bir gün, bir primat maymunundan doğuverdiği hakkında hiç bir nazariye yoktur.

Tekâmül ve istihale nazariyesinin bu hususta esası şudur:

«İnsan tedricen içtimaileşmiş, tedricen konuşmuş ve düşünmüş, tedricen bünyesinin söz söylemeğe ve düşünmeğe, alet kullanmağa tealluk eden cihetleri tekâmül etmiştir.

«Bu suretle primatlardan çok eskiden ayrılarak hakikî insan nevi teşekkül etmiştir; bu ayrılma da maddi sebepler tahtında olmuştur.»

Bu nazariyeyi ispat eden deliller hangileridir ?

Bu deliller muhtelif nevilere ayrılırlar. Bir kısmı en kadim ecdadın doğrudan doğruya cismaniyetlerinden ele geçirebildiğimiz bakiyeler, kemiklerdir.

Son derece az olan bu metrukât müdakkik alimlere, arzın muhtelif devirlerinde, insa-

nın cismanî şeklini ihyaya müsaade etmiştir. Teessüf olunur ki en eski insan, başka hayvanların kemiklerini müstehase halinde muhafaza eden rusubî toprak tabakalarının husule geldiği yerlerden uzakta yaşadığı için o kadim ecdadın cismanî mevcudiyetlerinden pek az şeyler kalabilmiştir. Diğer taraftansa şimdiye kadar ancak Avrupanın bazı havalisinde lâyıkile hafriyat yapılmış olduğu halde dünyanın diğer aksamında, toprağın altına hemen hemen hiç dokunulmamıştır.

***

Şimdi, bahsettiğimiz o pek eski insan bakiyelerini gözden geçirelim.

1.— İptidailik cihetinden birincisi Cava (Java) adasının fosilli (mustehaseli) bir arazi tabakasında bulunan kafatası ile uyluk kemiğinden ve iki azı dişinden ibarettir. Bu cismanî bakiyelerin ait olduğumahlûkat «ayakta duran maymun-insan» -Pitekantropus Erektusu- namı verilmiştir. Bu kemiklerin bulunduğu arz tabakasına göre o mahlûkun aşağı yukarı yarım milyon sene evel yaşadığı tahmin olunmaktadır. Bu kemiklerle aynı tabakada daha başka bazı memeli hayvanların da fosil kemikleri bulunmuştur ki, o neviler şimdi tamamile munkarizdir. *Pitekantropus erektus* hakkındaki fikirler arasında tam tevafuk yoktur. Bazı salâhiyet sahibi alimler bu kemiklerin Jibbon cinsinden bir maymuna, bazıları kablelinsan bir maymun-insan nevine, bazıları da asıl insan şubesine mensup bir ferde ait olduğunu söylemişlerdir. Bazı alimlerce de bu mahlûkun boyu insan boyunda, yürüyüşü insan yürüyüşünde olduğu, vücudunun daha bazı aksamı insan vücuduna benzediği, dımağından gayrı insandan farklı bir şeyi olmadığı tastik olunmuştur.

La Chapelle-aux-Saints (La şapel o sen) li Neandertal insanı.
Bu tip insanlar üçüncü cümudiyeler arası devrin den dördüncü cümudiyeler devrine kadar yaşamışlardır. Bu insanlar birden inkıraz ve yerlerini başka bir ırk istila etmiştir.

Kafa tasından: alçak, arkaya basık bir alnı, iri kemerli kaşları olduğu anlaşılmaktadır. Kıhfın istiap hacmi ise bu günkü insan kıhıflarının ancak vasatî hacmının üçte ikisi kadardı. Bu müstehase kemikler, 1894 te, Dubois (Dübua) isminde bir fransız alimi tarafından merkezi Cavada bulunmuştur.

2.— En eski insan ecdadı hakkında bir fikir verebilen ikinci nümune (Haydelberğ insanı) denilen tipi temsil eder. Bu nümuneyi tasavvur ve ihyaya hizmet eden bakiyeler bir alt çene kemiğinden ve üstündeki dişlerden ibarettir. Bunlar 1907 de Haydelberğ civarında keşfolunmuştur.

Bu kemiklere yakın olarak, Avrupada çoktanberi inkıraz bulmuş fil, kerkedan, aslan ve bizon gibi hayvanlara ait kemikler de vardı. Bu kemikleri saklıyan toprak tabakalarına göre alimler, o insanların aşağı yukarı 300.000 sene evel yaşadığına hükmediyorlar. Bu kemiklerle beraber son derece iptidaî taş aletler de bulunmuştur. Bu taş parçalarına ilim lisanında «eolith» derler.

Bu çene kemiği, insana benziyen maymunlarla asıl insan arasında, orta bir mahlûka ait görunmektedir; ancak dişleri tamamile insanîdir. Salâhiyetdar âlimler bu kemiğe insanın takib ettiği neşet seyrinin ana hattına doğrudan doğruya mensup en eski metrukâttan biri olarak bakıyorlar.

3.— Üçüncü nümune «Neandertal insanı» denilen tiptir. Bu tip en ziyade eskidenberi malûm olanıdır; (1859) da Düsseldorf civarında, Neandertal vadisinde keşfolunmuştur. Bazı sa-

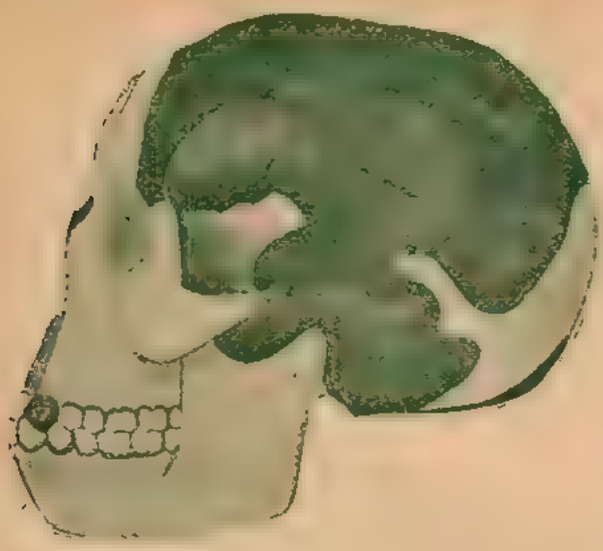

Piltdown kıhfı cıdarlarının dahilile burun kemikleri tamamen muhafaza olunmuştur.
Neandertal insanından çok daha eski bir erazı tabakasına aittir. Piltdown insanı takriben 150.000 sene evel yaşamakta idi

lâhiyetdar âlimlere nazaren bu tip insanlar takriben 250.000 sene evel Avrupada yaşamakta idi. Daha sonra aynı tipten insanlara ait müstehase kemikler daha başka memleketlerde, Belçikada, Fransada, Hırvatistanda, Cebelitarikte bulunmuştur; bu sayede Neandertal insanı hakkında enikonu malûmat toplanabilmiştir. Bu insan kısa boylu, kaba saba yürüyüşlü, kolları fazla uzun, bir tip teşkil ediyordu. Fakat dımağının hacmı büyük olduğu gibi kabiliyetli ve sanatkâr bir işçi idi.

Kendisine mahsus bir tarzda çakmak taşından güzel aletler imal ederdi. Ateşi de keşfetmişti, ve ondan istifade ediyordu. Ölülerini merasım ve hürmetle defneder, yanlarına uzun bir seyahat için lâzım gelen eşyayı kordu.

Bu tipte, insana benziyen maymunlara (primatlara) müşabih cihetler çoktu; ez cümle kaş kemerleri çok bariz ve çene kemikleri gâyetle cesim idi. Bir çok âlimler bu enmuzeci asıl insan şeceresinin ana hattından ayrılmış bir filiz sayıyorlar.

Son zamanda tarihe ait muteber bir icmal neşr etmiş olan meşhur İngiliz edibi Wels ise Neandertal insanı hakkında şöyle diyor: «Baş parmakları, bu günkü insanlarınki kadar işe yarar ve kolay bükülür bir şekilde olmamakla beraber vücutları bir az ileriye doğru eğrilmiş duruyorlardı; ve başlarını dimdik tutamıyorlardı. Çeneleri yoktu, belki de konuşamıyorlardı.

«Dişlerinin kökleri ve sıraları da bizimkilerden farklı idi. Pek kaba yapılı idiler. Velhasıl tamamile insan şekil ve bünyesinde değillerdi. Böyle olmakla beraber bunlara insan ismini vermekte tereddüt edilmez. Bu çene kemiği ile Haydelberg insanının çene kemiği arasında büyük bir müşabehet vardı.

«Şu suretle Neandertal adamı, kendisinden daha kaba olan ve bin asır evel yaşamış bulunan Haydelberg adamının kanından ve ırkından farz edilebilir.»

Bu tip insanlar üçüncü cumudiyelerarası devrinden dördüncü cumudiyeler devrine kadar paydar olmuş, sonra birden bire inkıraz bularak

Piltdown insanı, Neandertal insanından takriben 100 000 sene evvel dir.

Avrupayı yeni ve tamamile modern insanlara müşabih bir ırk istilâ etmiştir.

4.— Ana hattan ayrılmış diğer bir enmu-

(Mabadı 259 uncu sahifede)

EMANET

Nakil: ESMA ZAFİR

Apartmanın kâtibi Devlet Efendi sabahtan beri zihnen meşguldu. Bir taraftan çok sevdiği oğlu Şemsinin yalvararak istediği yüz lirayı nasıl tedarik edeceğini düşünüyordu; diğer taraftan altı numaralı dairenin eski kiracıları namına gelen paketle zihnen meşgul oluyordu. Puldan paketin Samsundan gönderilmiş olduğu anlaşılıyordu. Tabii Sabri Beyin karısından ayrılmış olduğunu bilmiyen birisi göndermiş olacak. Acaba bu paketi hangi birine göndersin? Karısına mı, kendisine mı? Ferdiye Hanım annesile oturuyormuş. Sabri Beyin adresi de malûm. Fakat her ikisine birden haber vermek daha eyi olmıyacak mıydi? Paketin üstünde ikisinin de ismi vardı. Derken aklından geçen fikir birden bire vuzuh kesbetti: Hayır, göndermek değil onların her ikisine de telefon edecek, ikisine de aynı saati tayin edecekti. Paketi zaten boş duran eski apartımanlarına koyacaktı. İkisini de oraya gönderecekti... Kim bilir belki barışırlar... Tabii, Devlet efendiye minnetdarlıklarını da göstermeyi unutmıyacaklardı.

Devlet Efendi hemen telefona sarıldı:

— Alo, Sabri bey! Evet efendim, benim efendim, İstikamet Apartmanı kâtibi Devlet. Sizin için Samsundan gönderilmiş emanet var, efendim. Üstünde «Kırılabilir» yazılı. Bugün saat beşte otele gelip alır mısınız, efendim?

Sonra hanıma da telefon etti. Ona da aynı sözleri söyledi: Sizin için bir emanet var, yarın saat beşte gelir alır mısınız?

İkisi de saat beşte geleceklerini söylediler. Kim bilir? Belki de umduğu netice çıkardı...

***

Telefonu bırakıp annesinin Nişantaşındaki

Devlet efendi oğlu Şemsinin yalvararak istediği yüz lirayı nasıl tedarik edeceğini düşünüyordu...

güzel salonunun cumbalı penceresine yaklaştığı zaman Ferdiye müteheyyiçti. Güzel kıvrık dudakları bir az daha kıvrılmış, sevimli kara gözlerinde öfkeli bir nedamet şulesi hasıl olmuştu.

—Keşke gelirim, demeyeydim...Amma paketin üzerine «Kırılabilir» diye yazılıymış. Her ne ise, keşke, gelirim demeyeydim...Ne budalaymışım.

Annesi köşedeki masaya oturmuş, yazdığı halde:

— Boş yere kendini üzüyorsun, yavrum, dedi; otele gitsen ne olur?

— Hiç görmek istemiyorum, o yerleri.

— Bilâkis gide gide kendini alıştırmış olursun.

Ferdiye omuzlarını silkip şiddetle:

— Size gitmiyeceğim dedim mi? Gideceğim, elbet! Asabiyetten kâh perdenin püskülüyle oynıyor, kâh pencerenin camında parmaklarıyle havalar çalıyordu.

Annesi:

— Bugün çok asabîsin, cicim.

— Asabî değilim, canım sıkılıyor.

— Canın sıkılacak ne var?

— Canımı sıkacak her şey var. Bu şehirden bıktım... Buradan gitmek, uzaklaşmak istiyorum.

— Talâk işleri bir yoluna girsin de ondan sonra gideriz, olmaz mı? Zaten yakında her şey olup bitecek.

— Bir türlü bitmiyor ki.

O kâtip de neden telefon edip bütün hatıralarını tazelemişti! Şimdi oraya hem gitmek istiyor, hem istemiyordu.

— Anne, vakit var amma şimdiden çıkacağım. Bir az hava alırım, içim sıkılıyor.

— Peki, yavrum. Lâstiklerini unutma.

Ferdiye koşarak gitti. Çarçapuk başına yumuşak bir şapka geçirdi. Arkasına mantosunu giydi. Salonun kapışından başını uzatarak:

— Allaha ısmarladık, anne! Dönerken İtalyanca dersini soracağım. (İtalyaya seyahat etmek fikrinde oldukları için annesine İtalyanca ders veriyordu.) Geç kalırsam merak etme.

Merdivenleri acele ile inip kendisini sokakta bulunca içi açıldı.

Hava bir az bulutlu, yollar ıslaktı.

Kendi kendine: — Aman Taksim bahçesinden geçmiyeyim, dedi. Kocasile araları açılmazdan evel vefat eden küçük çocuğunu düşünerek gözleri sulandı.

Derken aşina bir ses kulağına geldi:

— O ne acele? Yangın mı var? Başını kaldırdı: karşısında sarışın simasile çocukluk arkadaşı Sami gülerek onu selâmlıyordu. Elini uzatarak:

— Artık yangın kalmadı, söndü, dedi. Nereye böyle, Sami Ağa bey?

Saminin müşfik nazarlarla bakan sevimli gözleri vardı. Ferdiyenin çocukluk arkadaşı idi. Sonra hayat her birini başka tarafa atmıştı.

Ferdiye cevabını beklemeden:

— Bugün hava ne sıkıntılı, değil mi? dedi.

— Demin öyle idi, fakat seni göreliden beri eyileşiverdi. Beraber çaya gidiyoruz ya!

— Çaya mı gidiyoruz?

— Evet, yalnız nereye gidelim?

Sami bir iki çayhane teklif etti. Ferdiye hatıralar uyandıran birincisinin ismine sarardı, ikincisine kaşlarını çattı. Nihayet içini çekerek:

— Peki, oraya gidelim, oranın çilek reçeli güzeldir, dedi.

Lokantada paltosunu çıkarırken:

— Çok oturmıyacağım, dedi.

— Neye?

— Saat beşte randevum var.

— Randevun mu var? Utanmadan da söyliyorsun, kimle?

— Üstünde «kırılabilir» diye yazılı bir paketle.

Orkestra üç sene evel işitmiş olduğu hazin bir valsı çaldı. Ferdiye işitmemek için çapuk çapuk konuşuyordu.

— Haniya eskiden oturduğumuz İstikamet otelinin bir kâtibi vardı. Tıknaz, kır saçlı biri, farkında mısın? İşte o bana telefon etti. Benim namıma Samsundan bir paket göndermişler. Beşte gidip alacağım.

— Bırak, ben gideyim alayım.

— Hayır, kendim gideyim, daha eyi olur.

Garson çay, francala ve reçel getirmişti. Orkestra eski sönmüş külleri eşeliyen nağmelerini kesti.

Sami:

— Annen gelecek sene Avrupaya gitmek istediğini söyliyordu.

— Evet, istiyorum.

— Niçin? Ne oldu? Buradan bıkkınlık falan mı?

— Evet, çok bıktım. Reçel koyayım mı ağabey?

— Teşekkür ederim. Zayıfladın, biliyormusun?

— Evet, biliyorum, onun için reçel meçel yiyorum.

Ferdiye bunu söylerken dudakları titredi. Saminin zayıfladığını söylemesi fenasına gitmişti. Sami içini okur gibi:

— Ferdiye mes'ut değil misin? diye sordu. Ferdiye lokmasını acele ile yutarak:

— Ne münasebet?

Sami damdan düşer gibi:

— Bana bak, Ferdiye, sen annenin her söylediğine kulak asma. Kendi işini kendin tasarla. Annen Sabri ile evlendiğini istemiyordu, hatırlıyorsun ya!

Ferdiye sordu:

— Sen onları bırak, benim mes'ut olmadığımı nereden biliyorsun?

— Olsaydın oraya giderken o kadar müteesir olmazdın, da ondan.

— Gidiyorum ya, sen ona bak!

— Gidiyorsun amma, dişini sıka sıka. Bari vazgeç, senin yerine ben gideyim.

Ferdiye tereddütle:

— Öyle ya! Sen de gitsen olur.

— Kâtibe bir kâğıt yaz da imzala, ben koşup alayım.

— Hay hay, öyle yapalım.

O esnada orkestra «Ne olurdu» havasını çalmağa başladı. O şarkıda ağlıyan, sızlıyan bir şey vardı. Sami keskin bir nazarla gözlerinin içine bakarak:

— Sabriyi hiç gördüğün varmı?

— Hayır, sekiz aydan beri, yani ayrıldığımızdan beri görmedim.

— Geçenlerde, ben Mehmet Beylerde akşam yemeğinde rast geldim.

— Nasıl buldun?

— Eskisi gibi. Belki bir az suratsızca, halinden gayrimemnun gibi. Yeni bir otomobil almış.

— Nasıl otomobil?

Sami markasını söyledi ve ilâve ederek:

— Saime Hamdi ona galiba gözünü dikmiş gibi, dedi.

Ferdiye garip bir seda ile cevap verdi:

— İster diksin, ister dikmesin, bana ne?

— Ben de umurunda olmadığını bildiğim için söyledim, yoksa hiç açmazdım.

— Her ne hal ise.... Ben bir Parise gideyim de.. Cebinden çıkardığı ufak bir ayna yardımile burnunu pudralıyarak:

— Saime ile evlensin de kurtulayım, dedi.

— Demek ki daha kurtulmadın!

— A! Elbet kurtuldum... Çoktan. Saçma söz söyleme, ağabey.

Çay masasını, çiçekleri ve musikiyi terk edip rutubetli sokağa çıktıkları zaman Ferdiye birden bire:

— Sami Ağa bey, ben gitsem daha eyi olur. Sen işine git, mani olmıyayım. Zaten ayrılışın ilk beş senesi güç gelirmiş, sonra alıştırmış.

Sami israr etti:

— Ben de geleyim, olmaz mı? Ihtimal yalnız gitmek doğru olmaz.

(Devlet efendinin talii işte böyle ince teller üzerinde sallandı durdu.)

Ferdiye düşündü, sonra başını sallıyarak:

— Hayır, yalnız gideyim, dedi, zaten Sabri

(Devamı 232 inci sahifede)

Nezaket mi? Düşman Başına

Monolok

Kul kusursuz olmaz, derler. Fakat tohaf değil mi? ben nasılsa, kusursuz doğmuşum! Yalnız kusursuz olsam bir şey değil, fazla olarak validem cariyeniz bendenizi bir de nazik doğurmuş... Ah, o nezaketim yok mu? o kuruyasıca nezaketim!

Ne yapayım? elimde değil!... Şu menhus huyu üstümden atmak için o kadar oğraşıyorum, fakat oğraştıkça daha beter nazikleşiyorum!

Tünelde bilet mi alacağım? Arkamda biri beklerken gişeye ne mümkün para uzatayım! Mutlaka arkamdakine: «Evela siz buyurun, rica ederim!» diyeceğim. Tabiî o da buyuracak, onun arkasından bir başkası daha.... Nihayet tünel kaçacak, bende ortada kalacağım!

Bana: «Niçin vapur kaçırırsın?» derler. Neden olacak? Nezaketten!

Geçenlerde bir ziyafete davetliydim. Hizmetçi, elinde hindi kızartması tabağı ile evela benim önüme geldi. Alsan a, be mubarek! Hayır... İlle nezaket göstereceğim! Yanımdaki adamın da gözü hindi tabağında... Bermutat:

«Beyefendi buyursunlar!» dedim.

Hindi tabağı bu suretle masayı devretti. Dönüp dolaşıp bana geldiği zaman ne görsem beğenirsiniz? Tabakta hindinin kafasından başka bir şey kalmamış!

Ev sahibi hanım pek üzülüdü. Bana ayrıca hindi getirmeğe kalktı. Bıraksan a be mubarek! Hayır... O zaman anamdan nazik doğduğum nasıl belli olacak? Hemen atıldım:

— Zahmet etmeyin, hanımefendi... Bendeniz esasen hindi başına bayılırım! Yalan ha! Bari ömrümde yediğim şey olsa! O akşam hindi başını nezaket belâsı, yiyip yuttum. Onunla kalsam bir şey değil... Benim hindi başı sevdiğim bütün eşdost içinde şayi olmuş. Nereye gitsem, «Sen seversin!» diye dayıyorlar hindi kafasını!.. Size bir şey söyleyeyim mi? Bu sene, nezaket belâsı, tam 127 tane hindi başı yedim!

Üstelik başımda bir de miyopluk derdi var. Hem miyop hem de nazik olmak ne demektir, bilir misiniz? Yolda yanımızdan biri geçiyor. Acaba bir tanıdık mı? Sağır işitmez uydururmuş. Miyop da görmez benzetir. Bana öyle gelir ki, yolda her tesadüf ettiğim adam sanki kırk yıllık ahpabımdır. Artık işin yoksa selâm ver! Yolda dosta düşmana selâm vermekten, başıma şapka dayandıramaz oldum...

Her akşam Eminönünden geçerken dikkat ettim, mağazalardan birinin kapısında bir adam, mütebessimane yüzüme bakıp bana aşhalık ediyor. Acaba kimdir? Aynı hal birkaç akşam tekerrür edince, arkadaşlarımdan birinin Eminönünde bir dükkân açtığında şüphem kalmadı. Bu meçhul dostu artık muntazamen selâmlamağa başladım. Bir akşam ağır ağır dükkânın önünden geçiyordum. Bu kadar zamandan beri selâmlaştığım bu insan ile bir iki lâkırdı etmemeği nezakete -daima nezaket!- muhalif buldum. Yaklaşıp: «Nasılsınız?» dedim. Bermutat mutebessimdi, fakat sualime cevap vermedi. «İşler nasıl?» dedim, oralı olmadı. Düşündüm: Dostlarım içinde hiç dilsiz yoktu. Adamcağız her nedense sözlerime yalnız tebessümle mukabele etmekte israr ediyordu. Biraz mahcup oldum ama, eski bir dosta karşı lâzımgelen nezaket ve hatırnuvazlığı göstermiş olduğumdan dolayı memnundum. Ayrılacağım sırada bu dilsiz dostu selâmlarken arkamda bir kahkahadır koptu. Birkaç yolcu durmuş, bana bakıp gülüyorlardı. Vakiâ güldükleri kadar da vardı. Çünkü günlerden beri selâmladığım, nihayet durup halhatır sorduğum bu sırıtık adam üstüne hazır esvap giydirilmiş bir tahta mankendi!

Hasılı nezaket mi dediniz? (Yakasını silkerek) düşmanlar başına!..

Nakleden: KAMRAN ŞERİF

Mr. Hoover
in
Hayat Hakkında Bazı Düşünceleri

Medeniyet, çalışma zamanında yaptıklarımızdan fazla boş vaktimizde yaptıklarımızın neticesine bağlıdır.

* * *

Filiyatsız sözler idealismin muavinleridir.

* * *

Sosiyalism Avrupalıların bir yeis nazarıyesidir.

* * *

Yere serdiğimiz bir adamın, üstelik bir de karnına tekme indirmeyiz.

* * *

Demokrasi bütün dünyada payıdar olabilmek için muvaffakıyetli neticeler vermelidir.

* * *

Gıdayı kalori ile ölçeriz, fakat beşerin sefaletini ölçmek için elimizde ölçümüz yoktur.

* * *

Beşeriyet tarihinde en büyük hükûmet icraatı devlet bütçesile tahsilin mecburî ve meccanî bir hale getirilebilmiş olmasıdır.

* * *

Cem'iyette en mühim kuvvet ideallerdir. Böyle olmakla beraber, şahsî menfaatin insanı «lider»-liğe ve istıhsale götüren bir [illegible] duğu kanaatini, daha birkaç nesil terkedemeyiz, ve illâ ölürüz.

* * *

Yeni Amerika Reisicumhuru
MR. HOOVER

Bizi meşgul eden mes'elelerin halledilebilmesi bizzat cemaetler içinde teşrikimesai gayesini güden bir ruh yaratmak hususındaki ehliyetimize bağlıdır.

* * *

Mesai saatlerini tenkıs için vâsi hükûmet, ticaret, sanayı, ilim ve ihtira teşkilatlarını çalıştırıyoruz; fakat teneffüs zamarımızı daha iyi bir tarzda geçirmek için o kadar gayret sarfetmiyoruz.

* * *

İlmiktisat bir hayat kanunudur, sermayedarlar veya bürokratlar tarafından cebren kabul ettirilmiş sun'î kaideler değildir. İşgüzarlık hissi şahsî olduğu kadar ırkî bir insiyaktır. Rusya bunların hepsini inkâr etmek istedi; bu inkâr bu günkü komünismdir.

* * *

Kanunlar, her gün bir az daha mudil bir hale gelen iktisadî taazzuvun tekâmülüne ayak uydurmak mecburiyetindedir; fakat aynı zamanda içtimaî sistemimize uygun olması lâzımdır, aksi takdirde büyük bir tehlikeye maruz kalırız. Fakir adamın zengin kadar musavi fırsatlara hakkı olması, kanunların içtimaî sisteme göre ayar edilmesi keyfiyetine dahildir.

Holyvud diyince akla servet ve şöhret gelir, ve bu servet ve şöhret cazibesi bir çok insanı oraya çeker. Filhakika, Holywud bir Amerika şehri olmakla beraber sakinlerinin kısmazamını ecnebiler teşkil eder, ve ekserisi memleketlerinde alelâde bir aktör bazen de bir hiç olan bu adamların hemen hepsi de Holywudta alemşümul şöhret ve servet kazanmışlardır. Fakat bu muvaffakiyeti kazananlar ancak buzların içinde olduğu halde hudutsuz hülyalarla memleketlerinden kalkıp Holywuda giden ve ellerindeki paranın son meteliğini de sarfettikten sonra sukutuhayal, nevmidi ve sefalet içinde vatanlarına avdet edenler ise binlercedir.

Bukadar kısa bir zamanda san'atlar arasında birinci sınıfta bir mevki temin etmiş olan sinema o kadar sür'atle gitmektedir ki orada her muvaffakiyetin, şöhretin ömrü pekaz sürmektedir. Büyük artıstler bile birkaç sene zarfında yerlerini başkalarına terketmek mecburiyetindedirler. Muktedir ve güzel artist Lil Dakover Holywudta altı aydan fazla kalmamıştır. En meşhur yıldızların aylarca makina yüzü görmeden evlerinde oturdukları çok vakidir.

Henuz yirmibeş senelik bir ömre malik olan sinemacılığın ne büyük bir sür'atle ilerimekte olduğunu anlamak için şu adetleri gözden geçirmek kâfidir. Müttehidei Amerikada sinema sanayiine 1500,000,000 dolar sermaye yatırılmıştır, ve bunun altıda beşi Losangeles-Holywooda isabet eder. Burada filim işlerinde 25,000 kişi çalışır, ve bunların haftalıkları mecmuu 1,000,000 dolara baliğ olur. Müttehidei Amerikada 21,000 sinema olup bunların haftada 130,000,000 seyircisi vardır. 1927 senesi zarfında verilen reklâm parası ise 67,000,000 dolardır.

Holywudda çalışan aktör, rejisör, imalâtçı, mimar, muharrir, operatör ve saire olmak üzre 25,000 kişinin pek azı Amerikalıdır. Buraya dünyanın her tarafından sanatkârlar gelmişlerdir. Almanlar mühim bir yekün teşkil etmektedirler.

Amerikada içki yasak olduğu için bu zengin ecnebiler bu hususta biraz sıkıntı çekmektedirler. Maamafi, çektikleri sıkıntı yalnız içkiyi pek meydanda içememekten ibarettir; yoksa biraz paralı olmakla beraber istedikleri içkiyi bulmakta büyük bir güçlük yokmuş.

HOLLANDALI ÇOCUK MERAK İÇİNDE
BİLMECE
Şu zavallı çocuğun babasını ve arkadaşı küçük Hollandalı kızı bulunuz!
HELEN HUDSON

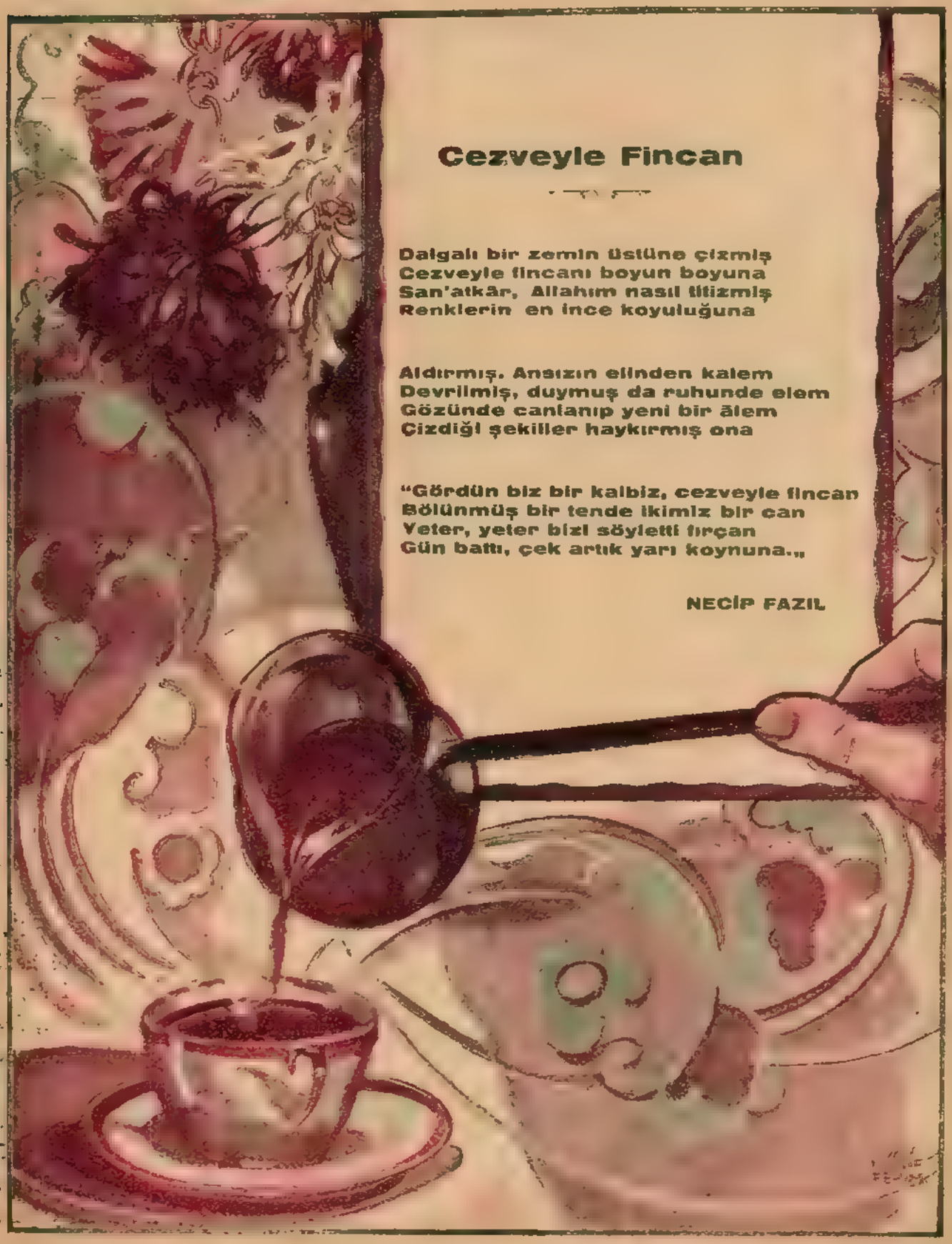

Cezveyle Fincan

Dalgalı bir zemin üstüne çizmiş
Cezveyle fincanı boyun boyuna
San'atkâr, Allahım nasıl titizmiş
Renklerin en ince koyuluğuna

Aldırmış. Ansızın elinden kalem
Devrilmiş, duymuş da ruhunde elem
Gözünde canlanıp yeni bir âlem
Çizdiği şekiller haykırmış ona

"Gördün biz bir kalbiz, cezveyle fincan
Bölünmüş bir tende ikimiz bir can
Yeter, yeter bizi söyletti fırçan
Gün battı, çek artık yarı koynuna.,,

NECİP FAZIL

Çocuklarınıza Kendiniz güzel Oyuncaklar Yapabilirsiniz

Biraz becerikli olan her kadın ve genç kiz, gerek kendi evini süslemek, gerekse ahpaplarına hediye etmek için bu kolay şeyleri biraz emek ve pekaz para sarfederek, aynı zamanda da eğlenceli vakit geçirerek yapabilir.

Kendi muhayyelesini kullanarak ve gösterdiğimiz bu modellerden bir fikir alarak her kadın yapılacak daha bin bir türlü eşya tasavvur edebilir. Bunlar için herkesin parça bokçasında kolaylıkla bulunabilecek yünlü parçaları birbirine raptetmek için muhtelif renklerde yünlerden başka bir şey lâzım değildir.

Her kadın kaç defa elbise dolabında aradığı elbiseyi dolabın dibinde, yerde, buruşuk bir küme şeklinde bulmuştur! Bunun sebebi elbise askılarının mücella tahtalarından ipek ve kadife elbiselerin kolaylıkla kayması; çaresi de, elbise askılarının üstüne çuhadan, tepmeden, dradan, her hangı başka ince bir yünlü kumaştan bir kılıf geçirmektir.

Modelde gösterdiğimiz askıların ikisinde renkli yünlü parçalarından yapılmış çiçekler, üçüncüsünde ise kalın yün ile işlenmiş çiçekler süs olarak kullanılmıştır. Yünlü çiçekleri yapmak

Kış Için Faydalı ve Zevkli Elişleri

pek basittir: Beş şantimetre kutrunda bir daire çiziniz; kenarlarından merkeze doğru ince ince kesiniz. Başka bir renkten daha küçük bir daire çizip aynı surette kesiniz, iç içe oyup, renkli yünden bir düğümle yerine tuttürunuz. Dört yapraklı çiçek yapmak için evela kâğıt üstüne çızip sonra biçiniz.

Verdiğimiz çanta modellerinin birisi aplike parçalarla, diğeri de işleme çiceklerle süslenmiştir. Aplikasyon yapmak için evela uyğun renkte parçalarınızı hep bir araya getirin. Resminizi evela kâğıt üstüne çizip parçaları sonra biçin. Ağaç gövdesi ve çehre gibi güç şekilleri nakış ile yapın.

Herkesin işin e yarıyacak diğer bir şey de, iki nümunesini gösterdiğimiz «ko-[illegible]; yani çaydanlık örtüleridir. Bunların içi pamukla kapalnırsa hem çayı sıcak tutarlar hemde çay sofrasına ayrı bir letafet verirler.

Çocukların hayvanlar bahçesi

Ne nazik hayvan şu küçük Kanguru!
Ayak üzre selâm durmuş doşdoğru.

Ben yanından nasıl geçip gideyim?
Bari tatlıcıya davet edeyim.

Ne afacan şeylermiş şu Tapirler!
Muttasıl oynarlar, sıcrarlar, yerler.

Vahşi imişler, ne me lâzım benim?
Şu hallerine doğrusu inırendim.

EVDE BEKLEYENLER

Mektepler açıldı gene bu sene,
Helecanlar içindedir her anne.

Büyük bir gündür bugün, her sonbahar,
Mektebe gitmiye başlar çocuklar.

Mektep: onlarçin yepyeni bir dünya,
Onların çoktan gördükleri ruya!

Orada okumak var, yazmak da var;
Okumak yazmak; ne derin ısrar!

Küçücük yumuşak eller sıkılır
Elde çanta, gözde gurur, çıkılır

«Zihniniz açık, yolunuz şen!» derler,
Ezik yürekle evde bekleyenler.

İmlâ Oyunu

Herkesin yeni harfleri öğrenmeğe çalıştığı bu sırada *İmlâ oyunu* hem faydalı hemde eğlenceli bir oyundur. Bu oyunu oynamak için oyuncular bir daire teştil ederek otururlar. Bir oyuncu her hangi bir harfi söyler, meselâ: h, harfini. Sağındaki oyuncu bu harfle bir kelime teşkil etmeğe çalışarak bir başka harf, meselâ, aklında *haber* kelimesi varsa, a, harfini söyler. Oyunda maksat hiç bir kelimeyi bitirmemektir. Kelime bitiren oyuncu ceza verir. Bunun için, her oyuncu kelimeyi elinden geldiği kadar uzatmağa çalışır. Meselâ, h ile başlandı farzedelim. Arkasından a, sonra b ve e harfleri söylendi. Şimdi sırası gelen oyuncu eğer r harfini söylerse, *haber* kelimesi biter, onun için, ş harfini söyler ve «bitirmedim» der. Sağındaki oyuncu, i harfini, sonra gelenler s, t, a, n, harflerini söyliyerek Habeşistan kelimesini hecelerler. N, harfini söylemeğe meçbur kalan oyuncu ceza görür. Her oyuncu hecelenen kelimeyi başka bir mecraya çevirerek ceza vermekten kendisini kurtarabilir, yeter ki aklında sahiden bir kelime bulunsun. Meselâ, muhaber-şeklinde başlanmış bir kelimeyi, sırası gelen oyuncu, e diyip kelimeyi bitirmemek için a, der ve cezayı t yi söylemeğe mecbur kalan yanındaki oyuncuya yükler.

Baz Oyunu

Biraz hesaba meraklı bir meclis arasında, *Baz oyunu* denilen çok eğlenceli bir oyun oynanabilir. Oyuncular sıra ile 1, 2, 3, 4, 5, v. s. sayarlar. 7 ye sıra gelince, 7 demezler, «baz» derler ve 7. içinde yedi bulunan her adet, yani 7 nin madrupları: 14, 21, 28, v. s. yerine muhakkak «baz» denilir. Bunu unutan oyuncu oyundan çıkarılır. Kalanlar aralarında devam ederler.

Yetmişler baz bir, baz iki diye sayılır, yetmiş yedi «baz baz»dır. Son kalan oyuncuya bir hediye verilir.

Fatma Nine Oyunu

Herkesin oynıyabileceği çok eğlenceli bir oyundur. Oyuncular bir daire şeklinde otururlar. Birisi sağındakine dönerek «Fatma nine haşta olmuş» der. Bu oyuncu sorar: «Nesi var?» Birinci oyuncu: «Gözü kör olmuş» der, ve bunu söylerken, bir gözünü kör olmuş gibi sıkı sıkı kapatır.

Oyunun devam ettiği müddetçe oyuncular gözlerini kapalı tutacaklar. İkinci oyuncu da kendi sağındaki oyuncuya döner, ayni şeyi tekrar eder, «Gözü kör olmuş» cümlesini söylerken o da gözünü kapatır.

Bütün oyuncuların bir gözü kapalı olduğu zaman, sıra gene ilk oyuncuya gelir. Bu sefer Fatma nineye yeni bir hastalık verilir. Meselâ, «sağ kolu mütemadiyen sallamıyormuş» denilir. Şimdi her oyuncu hem bir gözünü kapalı tutar hem de sağ kolunu mütemadiyen sallar. Sonra, «dizleri titriyormuş ağzı çarpılmış» gibi arizalar ilâve edilir. Oyuncuların hali o kadar gülünç; vaziyetleri, hastalıklar ilâve edildikçe, o kadar müşkül olur ki, artık, ilk oyuncu, merhamete gelerek «Fatma nine öldu» der! oyuncular rahat etmek fırsatını verir.

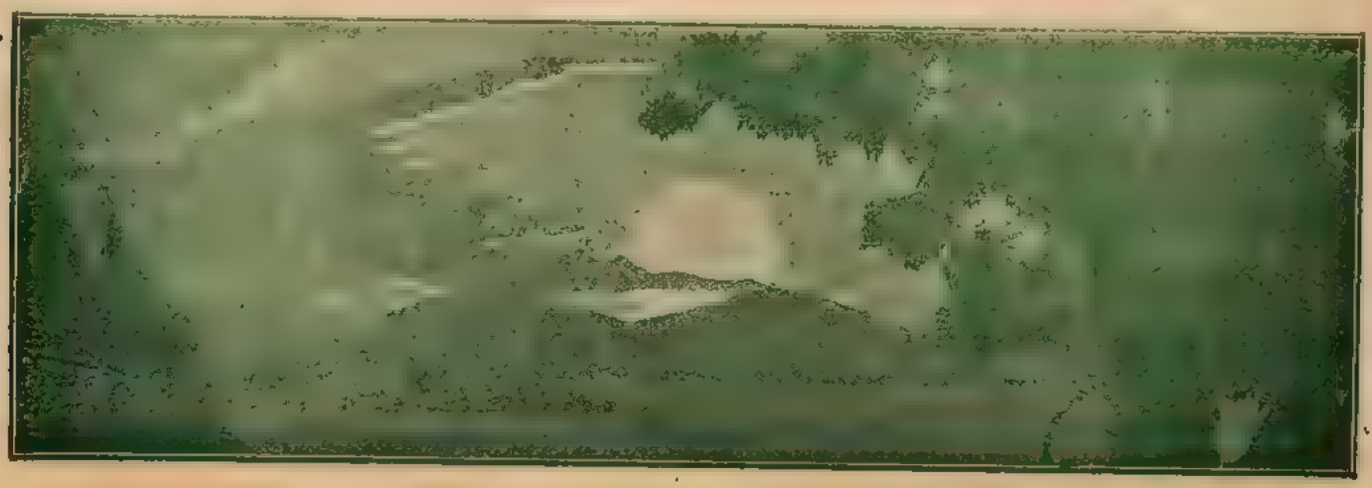

Hokkabaz

hünerlerinin iç yüzü

İstanbula her sene bir iki Avrupalı hokkabaz gelir. Bunlardan bazılarının yaptıkları hakikaten fevkalâde görünür ve izah edilemez, zanedilir. Halk ekseriya bu adamlara fevkattabia kuvvetler, maharetler isnat eder. Halbuki fen adamlarının iddiasınca hiçbir insan fevkattabia bir kuvvete malik olamaz, ve hokkabazların yaptıkları hünerler içinde fennin izah edemiyeceği hiçbir şey yoktur. Dünyanın en çok okunan bir mecmuası mahir hokkabazların başlıca hünerlerinin nasıl yapıldığını anlatıyor: Hukkabazlar hünerlerini yapmak için bilhassa kimya ve fizikten ve onları birer harıka olarak göstermek için de zekâ, sür'at ve melekeden istifade ediyorlar. Bu hünerler ekseriya o kadar basittir ki insan nasıl aldandığına hayreteder.

Mahir hokkabazların en çok yaptıkları bir hüner ipnotize edilen bir kadını yattığı masanın üzerinden, vücut ufkî vaziyetini ve dikliğini muhafaza ettiği halde yukarı kaldırmak ve muallakta durdurmaktır. Bu hüner Kazboynu ismi verilen bir aletle yapılıyor. Bu aletin muhtelif şekilleri olmakla beraber, en müteammimi resimde görülendir. Bunda esas vazifeyi bir manivela ile aşağı yukarı hareket ettirilebilen bir demir çubuk görür. Bu çubuğa çok kuvvetli demirden yapılmış bir kol merbuttur. İşte Kazboynu asıl kolun ismidir. Asıl alet sahnede koyu renk bir bölmenin arkasında durur. Kazboynu ise uzaktan görülemiyecek tarzda açılmış bir aralıktan çıkarak yakın duran masanın üzerine kadar gelir, masanın üzerinde kadının vücudunu yukarı dik ve ufkî vaziyette kaldıracak olan demir çerçeve vardır. Bütün bunlar masanın ve bölmenin siyah zemini üzerinde enaşağı onbeş yirmi metre mesafede bulunmakta olan seyirciye görünmez. Güya ipnotize edilerek masanın üzerine yatırılan kadın bölmenin arkasındaki manivela çevirilmek suretile kaldırılır ve istenilen yükseklikte durdurulur. Kadının sarkan elbisesi ve vücudu aleti seyircilerin nazarından tamamile saklar.

Hokkabaz, kadının hiçbir şeye istinat etmeksizin tamamile muallâkta durduğunu ispat etmek için bir demir çember alarak kadının etrafından geçirir. Yalnız dikkat etmek lâzımdır ki evela ayağından geçirip sonra başından dön-

dürür. Bu suretle çember şeklindeki Kazboynunu dolaşarak kadının vücudunu baştan aşağı katt eder. Hokkabaz bütün bunları sahnenin loşluğunda o kadar büyük bir ciddiyetle ve esrarengiz bir tavırla yapar ki seyirciler bu kadar basit bir hileyi akıllarına bile getirmezler.

Bu hilenin diğer bir şekli de yalnız kadının üstüne siyah bir örtü örtülmesi, vücut muallâkta durup tekrar masaya indikten sonra örtü birden çekilince kadının kaybolmasıdır. Bunda kadının üstüne siyah örtü örtüldükten sonra kadın masanın üstünden giden gizli bir yol vasıtasile kaçar ve yerine telden yapılmış kadın vücudu şeklinde siyah bir kalıp konur. Örtü açıldığı zaman sahne loş ve arkası da siyah olduğu için siyah tel görünmez; ve akabında perde kapanır. Gözü keskin seyircilerin işin farkına varmaması için perdenin derhal kapanması şarttır.

Hokkabazların en çok yaptıkları bir hüner de öteyi beriyi kaybetmeleridir. Bunun için birkaç usul kullanılır. Bazan iskemlenin arkasına bir torba asarlar, bazan sahnede gördüğünüz masanın üstü siyah ve yaldızlı çizgilerle murabbalara ve ya dairelere taksim edilmiştir, ve bunlardan bir iki tanesi siyah bir torba ile nihayet bulan birer hücredir. Hokkabaz kaybetmek istediği şeyleri bunların içine atar, sonra boş olduğunu göstermek için elini masanın üstünden geçirir. Siyah gözleri, siyah ve çizgili masanın üzerinde uzaktan farketmek, bittabi, kabil değildir.

Mamafih bunun için daha ince bir usul da vardır. Hokkabazın sol kolunda büyücek bir saat vardır. Yakından görmeniz kabil olsa bunun hakikî bir saat olduğunu anlamakta güçlük çekmezsiniz. Bu kuvvetli bir zembereği ihtiva eden bir kutudur. Bu kutudaki yaya merbut olan bir ip kolun içinden gecip arkadan dolaşarak sağ koldan çıkar. Bu ipin ucunda bir çengel vardır. Çengel çekilerek sağ elde bulunan bir yüzüğe iliştirilir. Kaybedebilmek istenilen şey sağ elde tutularak bu çengele takılır. Sol koldaki saat gibi kutu bir yere bastırılınca zemberek boşanarak şimşek sür'atile çengele takılı olan şeyi sağ kolun içine çeker.

Yirmi sene kadar evel Avrupada bir hokkabaz biraz kimya bilen her adam için çocuk oyuncağı kabilinden bir hünerle büyük bir şöhret temin etmişti. Bu adam, şeytan kıyafetinde, sahneye çıkıyor ve elile dokunduğu yerden hiç bir ses işitilmeden kesif bir duman sütunu yükseliyordu. Seyircileri hayretten gaşyeden bu harika son derece basittir. Hokkabazın bir cebinde bir kutu içinde biri amonyak ve diğeri tuzruhu ihtiva eden iki şişe bulunuyordu. Lâstik bir puarla sıkıldığı zaman amonyak tuzruhu şişesine gidiyor ve orada hasıl olan beyaz ve kesif kimyevi duman ince bir lâstik boru vasıtasile ele kadar geliyordu.

TUHAF FIKRALAR:

KÖMÜR ALMAKTAN DAHA BASİT!

Model kadın (atelyesinde soba olmıyan resaama)

— Bu vaziyette çalışamam; dişlerim biribirine çarpıyor...

Ressam.—O halde, dişlerinizi çektiriniz!

DAHA EYİ KONUŞMAZSA!

Kekeme müşteri (kuşçuya):—Bu.. bu.. pa pppp papağan ko.... kokokoko.. konuşur mu?

Kuşçu.—Konuşur, efendim.

— E.. eeee.. eyi ko.. kokokoko.. Konuşurmu?

— Eyi konuşur, efendim.

— Ço.. çoçoço.. Çok e.. eeee.. eyi ko.. kokokoko.. konuşurmu?

— Eğer senden daha eyi konuşmazsa bende onun boynunu koparırım.

Patronun Tarifi

Bu ay karielerimize taktim etuğimiz elbise kalıbı güzel ve sade bir manto kalıbıdır.

Kalıp 6 parçadan mürekkeptir.

1.— Arka - kumaşı iki kat yapınız ve arkanın ortasını kıvrımı yerine getiriniz.

2.— Ön - bu da iki katlı kumaş üstüne biçilecek.

3.— Şal biçiminde yaka. İki kat üstüne biçilecek.

4.— Kol - kolun yalnız üst kısmının kalıbını veriyoruz. Bu da iki katlı kumaş üstüne biçilecek. Alt kısmını biçmek için noktalı çizgilerle gösterdiğimiz şekilde kesmek lâzımdır. Alt kısmı da çift kat üstüne biçilmelidir.

5.— Küçuk kol kapağı - Çift kat üstüne biçilecek.

6.— Cep - Çıft kat üstüne biçilecek.

Bu manto için enli ingiliz yünlülerinden iki boy kâfi gelir.

Kumaşınızı kesmezden evel fena salaşpur üstüne biçip prova ediniz. Kalıpta dikiş payı yoktur.

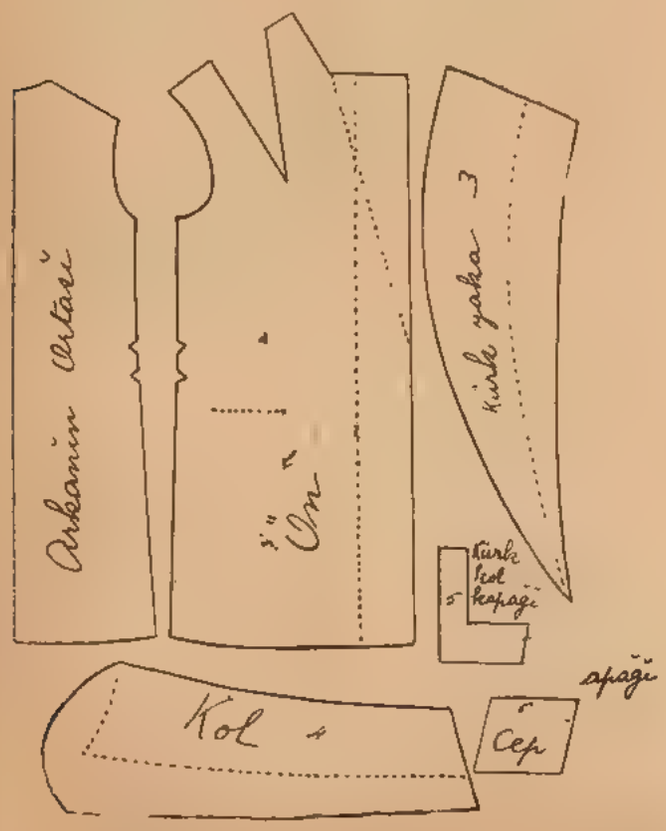

Son Elbise ve Şapka Modelleri

Eski bilmecelerimizden ilham alıp bugünki hayatımıza tatbik ederek sorabiliriz: «Gözle görünen fakat el ile tutulamıyan, zevk ile seyredilen şey nedir?» Ve cevaben de bunun «şıklık» olduğunu söyliyebiliriz.

Bu kıymetli, tarif edilmez hassanın mahiyeti cidden esrarengiz değil mi? Zenginlikle hiç alâkası olmadığını hepimiz biliriz: Nece markizet elbiseler mutantan tualetlerden daha şık, daha zarif durur, değil mi? Yürüyüşün tarzı mıdır? Yoksa elbiseyi giymedeki hususiyet mi. Zannedersem bunların hepsine birden, hem yürüyüş tarzının, hem elbise taşımanın, renklerin, kumaşların ve hatların imtizacından doğan o tarif edilmez şeye «şıklık» diyoruz.

Büyük terzilerin kolleksiyonlarını tetkik ittiğimiz zaman görüyoruz ki elbiselerin hemen hepsi gayet basit, gayet sade. Yukarda gördüğünüz elbi-

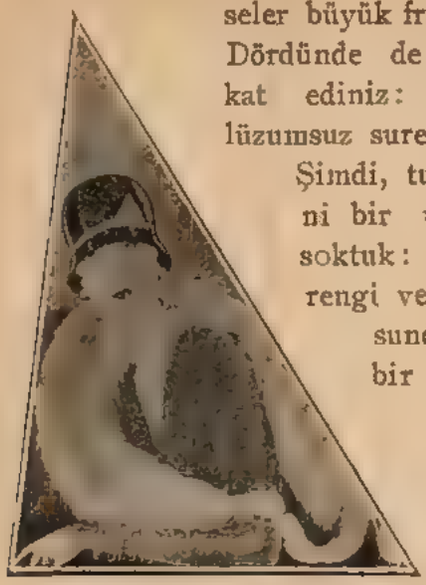

seler büyük fransız terzilerinden seçilmiş modellerdir. Dördünde de hatların imtizacına ve basitliğine dikkat ediniz: hiç bir elbise «süslemek» arzusu ile lüzumsuz surette yüklenmemiştir.

Şimdi, tualetlerimizi ikmal eden mühim ve yeni bir unsuru, şapkayı hayatımıza soktuk: Şapka, gerek şekli, gerekse rengi ve kumaşı itibarile, giyim hususunda pek faydalı ve kıymetli bir tezyin vasıtası oluyor. Rengi ve şekli iyi intihap edildiği zaman, kostümü ikmal ve güzellik bahşediyor.

Biz, yeni alıştığımız için, şapka alırken pek dikkatli davranmağa mecburuz. İlk düşüneceğimiz şey tabiî renk olmalı; bu hususta tecrübeli olanlar diyorlar ki şapkanın rengi, eğer doğrudan doğruya elbisenin ve ya mantonun renginde değilse, ya çantada, ya corap, ya eldivende, tercihen her üçünde o renk tekerrür ettirilmelidir. Böyle zevke bağlı olan hususlarda kat'î kaide koymak kabil değildir, her kadın kendi zevkine. kendi arzusuna uydurabilir. Fakat hemen de kat'î olan bir kaide var ki, herkes, takip edebilir ve herhalde yanılmaz: Daima, ve bilhassa elbiselerinizin ve şapkalarınızın adedi mahdut ise, basit, sade şapkalar ve göze çarpmaz renkler intihap ediniz.

Modellerde gördüğünüz şapkalar Parisin en son modellerini ve en çok kullanılan biçimleri gösteriyor.

Ev hanımı sahifesi

Şekerleme ve Tuzlu Badem

Vaktile beynelmilel bir kongra toplanmış. Müzakere edilecek mes'ele erkeklerin kalbine giden en kestirme yolu tesbit etmekmiş. En mümtaz sınıftan tecrübe sahibi hanımlar toplanmış; bir hayli şayanıistifade fikirler söylenmiş ve nihayet en ziyade rey kazanan düstur şu olmuş: «erkeklerin kalbine erişmek için en kestirme tarik midelerinden geçen yoldur.»

Bir başka defa Viyanada buna benzer bir anket acılmış. erkeklerin muhabbetini muhafaza etmek için ne yapalım diye düşünmüşler. Sabik Avusturya imperatorluğunun en musaffa kültürüne mazhar olmuş. cemiyet hayatının en müşkil vaziyetlerinde beynelmilel diplomatlara gıpta ettirecek keskin fikirli hanımefendiler arasından fikir toplanmış. zarif bir hanımefendi «doyurun midelerini» buyurmuşlar.

Avrupa kadınlarının bu sözleri hakkında düşündüklerimizi kendimize saklamakla beraber, şüphe yok ki güzel bir eğlencenin, samimî bir ahpaplığın münasip fasılalarında, dinlenme zamanlarında, beynimiz. gözümüz ve kalbimiz gibi ağzımızı da memnun etmek, kadın, erkek her kesçe hoşa giden bir merasımdır. Bu uzun

zirmemek hem onun hem annesinin menfaatı icabıdır. On aylık çocuğa, sabahleyin 6 da yahut 7 de 250 gramlık bir şişe süt verilir, bundan sonra eline şekersiz peksimet yahut pek az tereyağ sürülmüş, kızarmış ekmek verilirse hem doymasına yardım edilir hem de dişlerine hareket temin edilmiş olur. 9 da portakal suyu: Şimdi 60 gram kadar, yani bir portakalın suyunu kolaylıkla içebilmelidir. 10 da, yarım fincan hububat çorbası ve gine 250 gram süt. Öğleden sonra saat 2 de 2 çorba kaşığı miktarında zerzavat püresi, (ıspanak, havuç, patates, bezelye, yeşil fasulye sıra ile verilebilir), ya az pişmiş rafadan taze yumurta yahut gayet koyu yağsız et suyu (bir çorba kaşığı mıktarında). ve bir mahallebi verilebilir. Bunları verdikten ve yedirdikten sonra süt vermelidir, ve az içerse hiç endişe etmemelidir. Akşam, son yemeğini 6 da vermeli ki çocuk bilâ fasıla 12 saat uyku uyumağa alışsın. Bu yemekte tekrar hububat çorbası, ve kaynamış yemiş ve 150 gram süt verilmelidir.

Böylelikle, mesuliyetini müdrik ve hüsnüniyet sahibi her anne fennin en son keşfiyatını tâkip ve çocuğuna tatbik ederse, hizmetlerine mukabil en büyük mükâfatı kazanmış; çocuğuna hayatta muvaffakıyet temin eden en kıymetli unsuru, sağlam bir bünyeyi, edinmeğe bizmet etmiş olur.

kış gecelerinin eğlenceleri arasında misafirlerimize hem leziz, hem de zarif, ufak tüfek şeyler ikram etmek diğer ahpaplarına tercihen bize daha sık gelmeleri için çok cazip bir yemdir. Bu makalemde yapılması kolay bir kaç şey tarif edeceğim.

FONDAN

2 Bardak şeker		4 yemek kaşığı kakao	
1 » süt		1 » » tereyağ	
1 » iç ceviz		vanilya	

Şekeri, sütü ve kakaoyu derince bir kabın içine koyunuz. Şeker ve kakao halloluncaya kadar karıştırınız, sonra sertçe bir ateş üzerine koyup bu mahlûtu 113 dereceihararete vasıl oluncaya kadar kaynatınız. Bu dereceihararetі anlamak için dereceniz yoksa, fondanın kıvama gelip gelmediğini şu suretle de anlıyabilirsiniz: Bir bardak soğuk suyun içine kaynıyan fondandan bir damla damlatınız; eğer suyun içinde dağılmayıp top gibi kalıyorsa, ve suyun içinde iken parmağınızla ezdiğiniz halde suyun rengini bulandırmıyorsa matlup olan koyuluğa geldiği belli olur. O zaman tencereyi ateşten indirerek, içine tere yağını ve vanilyasını ilâve ediniz, soğuk bir yere koyarak soğuyuncaya kadar bırakınız; iyice soğuduğu zaman ufak kırılmış ceviz içlerini de ilâve ederek iyice dövünüz. Tere yağı ile hafifçe yağlanmış büyük bir tabak ve ya tepsi içine parmak kalınlığında olacak gibi dökünüz. Daha büsbütün donmadan, ufak ufak dört köşe parçalar şeklinde kesiniz; tamamile donduğu zaman bıçakla çıkararak şeker tabaklarına koyunuz. Bu fondan uzun zaman tazeliğini muhafaza ettiği için saklanabilir.

TUZLANMIŞ BADEM

Bir miktar iç bademi kaynar suda haşlayınız, fakat suyun içinde lüzumundan fazla kalmamasına dikkat ediniz. Haşlanmış bademleri bir süzgeçden süzünüz, aynı zamanda, içlerinde kalan buharın da çabuk çıkması için süzgeci silkeleyiniz. Bademleri bir havlunun içinde uğuşturarak derilerini soyunuz. Küçük bir tavaya yarım parmak derinliğinde zeytin yağı koyunuz, Yağ daha kızmadan, yalnız hareket eder gibi göründüğü zaman, bademleri koyunuz. Bademlerin hepsini birden tavaya koymayıp, her defasında ikişer, üçer yemek kaşığı dolusu koyarak, ve üzerleri iyice yağ ile örtülü olarak kızartınız. Kızarmak için bir iki dakika kâfidir, yalnız her tarafının müsavi surette kızarması için mütemadiyen karıştırınız. Tamamile kızarmadan evel süzgeçli kepçe ile tavadan alınız, çünkü, üzerlerinde kalan kızgın yağ onları ateşten indirdikten sonra da bir az daha kızartır. Kepçe ile yağını süzerek tavadan çıkardıktan sonra kaba kâğıt üzerine yayınız. Üzerlerindeki yağ daha soğümadan hafifçe tuz ekiniz.

Badem yerine, ceviz, şam fıstığı, fındık ve ya Arabistan fıstığı da kullanılabilir. Tabiî, cevizin iç derisini çıkartmağa, ve Arabistan fıstığını haşlamağa hacet yoktur.

ÇOCUK

Annelikte seciye kuvve Vitaminler. Çocuğun ta leri. Vitaminli gıdalar. kında en yeni fenni

Gariptir, çünki çocuk yetiştirenlerin yolunda bekliyen bin bir müşkülâtı fennin hazırladığı usullere riayet etmeden halletmeğe kalkışmak gülünç olur; tehlikelidir, çünki bugün fen bize kat'iyetle gösteriyor ki bir çocuğun küçük yaşlarında aldığı gıda ve gördüğü ihtimam onun, yalnız sıhhatini değil, aynı zamanda seciye ve ahlâkını, binaenaleyh hayatta muvaffakıyet çarelerini tayin eden başlıca unsurlardan biridir.

İnsanın, hergün, mütemadi dikkat ve hizmetine muhtaç olan her işte olduğu gibi, annelikte de küçük işlerin lâyıkile ifası büyük işlerin ifasından çok daha güç ve çok daha müz içtir: Zatüreeden yatan çocuğunun başı ucunda iki üç haftasını endişe içinde geçirmek hemen her annenin harcıdır. Fakat asıl bir annenin cehdine miyar addedilecek şey bu değil, komşusu ile tatlı sohbetini bırakıp çocuğunun yemek saatini geçirmemekte göstereceği azim ve iradedir; elindeki meraklı romanı atıp çocuğunun banyosunu hazırlamakta ibraz edeceği husnüniyet ve sebattır; bütün arzuları onu baştan savma bir yeyecek hazırlayıp rahatına bakmaya davet ederken çocuğunun sıhhatini üstün tutup arzularını ve eğlencelerini feda etmekte göstereceği seciye kuvvetidir.

Bütün bu ufak fakat mühim vazifeleri lâyıkile ifa edebilmek için, asrın terakkiyatını göz önünde tutmadan hareket etmek, bugünki caddelerde gözleri bağlı yürümeğe kalkışmak kadar garip ve tehlikeli olur. Bunda her anne müttefiktir.

Bunu bilen bir anne, bugün ufak bir ihmal yüzünden çocuğunun müstakbel hayatında tam ve mükemmel olarak inkişafına mani olacağını hatırına getirirse bu müthiş mesuliyetin altında kalmağa razı olur mu?

Demek oluyor ki her annenin başlıca vazifesi, evela kabil olduğu kadar malûmatını tevsi ve itmam etmek, sonra da bu malûmatına her şeyde, ve bilhassa gündelik küçük işlerde, harfiyen sadık kalmak için iradesinin en büyük kuvetini sarfetmek.

Ve madem ki maddî ile manevyi ayıran hat gittikçe kayboluyor, ve gıdanın ve maddî esbabın yalnız sıhhate değil, aynı zamanda dımağa ve ahlâka da tesiri olduğu sabit oluyor, annelerin, ve bilhassa küçücük çocuk annelerinin, birinci endişesi çocuklarının gıdalarına ait olmalıdır.

Gıdaya ait yakınlarda keşfedilen en mühim şeylerden birisi, hiç şüphesiz ki *vitaminler*dir. Bu meçhul sıhhat amillerinin mahiyetleri müspet bir surette daha tayin edilemedi. Fakat, gıdada bulunmadıkları zaman ne gibi alayim belirdiği hayvanlar üzerinde yapılan tecrübelerden hemen hemen kat'î bir surette takarrür et-

BAKIMI

ti. Hergünkü ihtimamlar. gaddisindeki ehemmiyet- Çocuğun tagaddisi hakmalûmat ve usuller.

ti. Bu meçhul unsurların gıdada bulunmaması muhtelif hastalıklara sebep oluyor: Çocuklarda kemik hastalığının, raşitismin sebebini bu vitaminlerin noksanlığına atfediyorlar; bundan başka umumî inkişaf ve tekâmül de vitaminlerin kâfi miktarda alınmadığı zaman sekteye uğrıyor. Vitamin A dedikleri cins en çok sütte, yeşil zerzavatlarda ve yumurta sarısında; vitamin B denilen cins, en çok kabukları çıkarılmamış hububatta ve hemen de her zerzevatta; vitamin C denilen cins ise taze yemişlerde ve taze zerzavatlarda bulunuyor.

Sıhhati bu kadar yakından alâkadar eden böyle mühim bir keşif, şüphesiz ki çocuk tagaddisini de baştan başa degiştirdi. Eskiden sütten başka bir şey verilmeyen çocuklara şimdi bütün bu vitaminleri ihtiva eden gıdaları vermek mecburiyeti hasıl oldu.

Bunların arasından en evel verileni portakal suyudur. Üç aylık bir çocuğu günde bir çay kaşığından başlıyarak portakal suyuna alıştırmalıdır. Her gün taze olmasına itina etmek tabiî şartların en mühimmidir.

Beş aylık bir çocuğa hububat suyu vermeğe başlamalı, böylelikle yavaş yavaş gıdasına sütten başka maddeleri de ithal etmeğe çalışmalı. Hububat, yulaf, arpa, buğday, doktorun tavsiye edeceği hanigis olursa, gayet iyi pişmeli, ve bu kadar küçük çocuk için tabiî tülbentten süzülmeli. İçine biraz süt ilâve etmeli. Şeker çocuğun sütünde kâfi miktarda bulunacağından, ya hiç koymamalı yahut da pek az koymalı. Çocuğa yeni bir yemek verileceği zaman, daima sütünden evel, aç karnına verilmeli.

Meselâ, çocuğun ilk sütünü sabah 6 da ve portakal suyunu 9 da veriyorsanız hububat suyunu 10 da, sütünden evel verirsiniz. İlk günleri bir kaşık, iki kaşık veriniz, fazla israr etmeyiniz.

Altı aylık bir çocuk artık hububat suyuna alışmıştır, şimdi yumurta sarısı ve zerzevat çorbaları vermek sırası gelmiştir. Bütün bu yabancı yemekleri yavaş yavaş, çok israr etmeden, ve yalnız muayyen vakitlerinde verilmelidir.

Altı aydan sonra, yavaş yavaş püre şeklinde zerzavatlar ve kaynanmış yemiş vermek lâzımdır. Kaynanmış yemiş deyip de komposto dememekte hususî bir maksat vardır: Şeker çok miktarda alındığı zaman hazmi pek güçtür. Kuru erik haşlanırsa, şekersiz olduğu halde pek lezzetli ve içinde bulunan çelik ve diğer maddelerden dolayı pek nafidir.

On aylık bir çocuğun yemekleri adeta mütenevvi olabilir: Çocuğu 9 aylık iken artık em-

Emanet

(211 inci sahifeden devam)

için üzüldüğüm yok. Biliyorsun ya, küçük için...

— Evet biliyorum. Yavrucuğun için. Onun koşup yürüdüğü yerleri görüp de müteesir olmamaklığın için, ben gideyim, diyorum. Kendini beyhude yere üzmekte mana yok.

— Eksik olma! Amma zarar yok, bir gün alışacak değil miyim? İtalyaya gittiğim zaman elbet.....

— Ya Parise gitmiyecek mi idin!

— Parise de, İtalyaya da.

Ferdiyenin gözleri solğun çehresinde daha büyük ve daha siyah görünüyordu.

Sami: -Doğrusu ya, dedi, Sabri de fena çocuk değildi!

Ferdiye ilâve etti:- Her ayrılışın garip ciheti budur.

Bahçeye girmemeğe karar verdiği halde Taksime geldiği zaman oraya doğru yürüdü. Saat daha üç buçuktu. Bahçe havanın soğukluğuna rağmen çocuklarla dolu idi. Bazısı dadılarının önlüğüne asılmış, bazısı birlikte oynıyordu. Kalın beyaz eldivenleri, kürklü paltolar ile Ferdiyenin kaybettiği yavrucuğunu hatırlatarak yüreğini kanatıyorlardı.

— Neden geldim? Keşke buraya gelmemiş olsaydım, diye mırıldanıyordu. Saatine baktı. Dörde çeyrek vardı. Geç kalmıştı. Sami ile konuşurken onun müşfik sözlerini dinlerken vaktin geçtiğinin farkına varmamıştı.

İstikamet apartmanına geldiği zaman Devlet efendi onu sabırsızlıkla bekliyordu. Üç dakika evvel Sabri Bey gelmiş, Devlet efendi onu çocukla altı numaraya çıkartmıştı.

Sabri Bey paketi aşağıya indirtseydi, Devlet efendinin pilanı suya düşerdi. Nihayet hanım da gelmiştir. Devlet hürmetle selâmlıyıp asansora bakan çocuğa:

— Hanım efendiyi yukarı, altı numaraya götür; dedi, kendileri için paket var. Ferdiye kapıyı açıp içeriye baktığı zaman orada zevcile ve yavrucuğu ile birlikte yaşamış olduğu zamanı hatırladı. Şimdi çocuk ölmüştü. Fakat pederi pencerenin önünde duruyordu. Dönüp karısını görünce;

— A! diye haykırdı, sonra soğuk bir tavurla «Sefa geldiniz, hanımefendi,» dedi. Ferdiye de ağzı kuruyarak: «Sefa bulduk, beyefendi,» dedi. Ayrılmadan evel en son söylediği söz: «Beni bıraksan-a! dokunma, senden nefret ediyorum. Allah bir daha yüzünü göstermesin,» sözleri olmuştu.

Şimdi ise yine yüzünü görüyordu.

Sabrinin dudaklarında müstehzi bir tebessüm, gözlerinde soğuk ve bezgin bir nazar vardı.

— Beni niçin görmek istiyorsunuz? diye sordu.

— Ben mi görmek istemişim? Asla! Aklınıza nasıl öyle bir şey gelebiliyor?

— Başka ne düşünebilirdim?

— Bilmem. Böyle bir tasadüfü tertip eden siz değil misiniz?

— Hayır, kat'iyen değilim.

— Ben de değilim.

Bir iki saniye kadar bakıştılar. Sabri Bey içinden «Ne kadar zayıflamış», Ferdiye ise «Eski kostümünü giymiş, artık kendine bakmıyor,» diye düşündü. Böylece düşünüyorlar amma yüzlerinde lâkaydiyi muhafaza ediyorlardı.

Sabri Bey:

— Madem ki hiç birimiz böyle bir şey düşünmüyor ve görüşmek arzu etmiyoruz, işi çabuk bitirip ayrılalım. Aşağki akıllı bana telefon edip namıma bir paket gönderildiğini söyledi; ben onun için geldim.

— Hayır, benim namıma gönderilmiş.

Sabri Bey omuzlarını silkerek:

— Demek ikimize de imiş. Bazı kimseler başkalarının işlerine karışmasını pek severler. Belki o adamcağaz da bizi bir araya getirmek fikrile...

— Sus, öyle müstehzi, müstehzi konuşma.

— Evet, hatırlıyorum, lâtifelerimi pek sevmezdin.

— Nefret ederdim.

— Zaten benim her şeyimden nefret ederdin.

Ferdiye soğuk bir tavurla:

Münakaşenin ne lüzumu var? Bu akşam yemeğe davetliyim. Paketi ver de...

Sabri nezaketle:

— Evet amma benim de hissem yok mu?

Yanına yaklaşarak paketi uzattı, fakat müstehziyane bakarak elile de tutuyordu.

— Şimdi ne yapalım? İstersen ortasından keselim. Ferdiyenin yüreği küt küt ediyordu. Vücudunu ürpermeler almıştı. İçinden:

— Ne kadar öfkelenmişim, diyordu, sesini işitmek bile sinirime dokunuyor. Aman bir çekilip gitsem. Onunla kavğa etmek istemiyorum.

Vazih bir sesle:

— İsterseniz şimdi açınız da böyle müziç bir mülâkata nihayet verelim. Rica ederim, çabuk olunuz.

Sabri:

— Nasıl emrederseniz, dedi ve paketi açmağa koyuldu. Uzun, asabî, esmer parmaklarıyle öyle bir sicim çözüşü vardı ki!

— Rica ederim, uzun uzun oynamayınız, acelem var.

— Şimdi, uzun sürmez... Eğer geç kalmış bir düğün hediyesi ise? (sicimi çıkararak) meselâ bir vazo ise sizin olsun.

— Dört sene sonra düğün hediyesi gönderecek değiller ya!

— Şimdi görürüz, diyerek kutuyu açtı: ince ipek kâğıda sarılmış küçük bir köpekti!

Cam gözleri ve uzun kulaklarile bir köpek! Onlara dostane nazarlarle bakan bir oyuncak! Boynuna asılı olan kartta:

«Küçük Tekine, seneidevriyesini tebrik ile...» yazılıidi. Zavallı Tekincik! Artık onun için ne gün ne gece, ne ay, ne sene vardı. Şimdi yalnız bir hatıra, bütün bir hatıra da değil, taksim edilmiş bir hatıra idi.

* * *

Ferdiye elinde oyuncak olduğu halde, dudaklarını ısırarak ağlıyordu.

Sabri: «Çocukluk etme, Ferdiye, ağlama.» dedi, ve kolunu Ferdiyenin beline sardı, yanağını yanağına dayadı. İkisi de hıçkırarak oyuncağa bakakaldılar.

Ferdiye:

— Hâlâ yavrucuğum gözümün önünde! Taksim bahçesine gittiğim zaman koşup bana sarılacak gibi geliyor.

Sabri:

— Gelecek hafta doğduğu güne tesadüf ediyor.

Ferdiye:

— Bu oyuncağı ne kadar sevecekti!

Sabri:

— Kim göndermiş acaba. Cebinde mendilini araştırdı. Ferdiye bu hareketin belini bırakmak için bir vesile olduğunu zanetti. Kendisi de ehmiyet vermivormus gibi bir tavur takınarak bir elinde oyuncak, diğerinde kart olduğu halde pencereye doğru yürüdü.

—Şükûfe Bedri hanımdan imiş, dedi; haniya Konyada görüştüğümüz hanımcağaz.

— Çocuğumuzu ne kadar sevmişti?

Sabri müteellimane:

— Ya vapurda doğduğu günü doğumunun şerefine verdiğimiz ziyafet! dedi; yine bakıştılar. Gözlerinin önüne çocuğun kırmızı başlığı, kıvırcık saçları, daima gülen pembe dudakları geliyordu. O gün ona herkes hediye vermişti, vapurun miçosuna varıncaya kadar. Ya Alman mürebbiyesinin yaptığı pastanın içine dikmiş olduğu üç mum: O mumlar, izdivaçlarının üç yaşına girdiğini göstermek için imiş.

— Hatun ne yapsın, bilmiyormuş da göndermiş, yazıp ihbar etmeliyiz.

— İhbar etmek neye eyi?

— Tabiî, sonra her sene gönderir. Oyuncağı göstererek: «Alabilirmiyim» diye sordu.

— Peki, madem ki istiyorsun...

— Yoksa sen mi almak istiyorsun?

— Hayır, sen al!

— Ben Bedriye hanıma yazacağım.

— Ne yazacaksın?

— İşte çocuk için. (Niçin ona öyle hazin şeyleri tekrar ettiriyordu; anlamıyacak ne vardı?)

Sabri:

— Hayır, onu sormıyorum. Bize, benimle sana dair ne yazacaksın?

— Şey... Talâk olacak, diyeceğim.

Sabri bir elini cebine koymuş, diğerini bıyığına götürmuş, duruyordu. Dudaklarında zoraki bir tebessümle:

— Annen bana dedi ki, şimdi çok mes'utmuşsun... Fakat hiç öyle gözükmüyorsun.

Çok zayıflamışsın.

Ferdiye hayretle sordu:

— Ne vakit annemi gördün? Titriyordu. Üstüne adeta bayılmalar gelerek kendini güç halle zabtediyordu.

— Yazıhaneme gelmişti.

— Yazıhanene mi gitti?

— Geleceğini sana da söylemiş, bana öyle dedi.

Bittabi annesini yalancı çıkaramazdı. Mamafi muhterem kadının bazı öyle garip hareketleri sebkat etmemiş de değildi.

Sabri:

— Evela, çocukluktan beri Sami Mithat Beyle sevişmiş olduğunuzu da söyledi. Sonra ben çıkıp gelmiş, saadetinize mani olmuşum.

— Sahi, öyle mi söyledi?

— Dur dinle, dahası var; bana yapacak bir şey kaldise oda hiç görmemeğe çalışmak olurmuş. Şimdi o felâketten beri biraz kendini toplamağa, kendine gelmeğe başladığını söyledi.

— Ben mi? Her halde Samile hiç evlenmek istemezdim. Hep annem onu münasip görürdü. Şimdi Parise gidersek diyor ki dönüşte...

— Ha ben de anlamıştım. Haziranda talâk vukubulduktan sonra Temmuzda bir de düğün! Ne ise saadetine mani olmak istemem. Allah bahtiyar etsin.

Ferdiye:

— Böyle şeyler söylediğin zaman senden nefret edeceğim geliyor, dedi.

Sabri:

— Nefret ettiğini bilmesem bile annen onu da söyledi.

Ferdiye:

— Evet, bana: «Kız, izzetinefsin yok mu? O kadar kendini ezdiriyorsun» derdi, haklı idi.

Sabri de tastik ederek:

— Ona şüphe mi var? dedi.

Eğer o anda gitmiş olsa idiler her şey bitmişfi: arkalarında gittikçe karanlık basan bir odada, derin bir boşluk ve acı söz bırakmış olacaklardı. Fakat bir türlü gidemiyorlardı. Orada durup birbirlerine bakıyorlardı.

—Saime Bedri ile çok teklifsiz görüştüğünü işittim.

Farzet ki öyle, ne olur?

— Hiç! Tabiî hiç! Tebrik edebilir miyim?

— Haziranda sana bir davet gönderirim.

Bu söz üzerine Ferdiye bilâihtiyar incinmiş ve müteellim bir sesle:

— Hiyanet, diye bağırdı.

Diğeri dişlerinin arasında:

— Ya sen? dedi.

— Ben seni hiç kırmadım ki!

— Kırmadın mı? Daha fena şey yaptın! Hayat şimdi benim için bir cehennem.

— Ne hal ise... şimdi artık her şey geçti.

— Nasıl geçti? Asıl şimdi başladı.

— Ne demek istiyorsun, Sabri, şimdi bahtiyar değil misin?

Cebinden bir cığara cıkardı, parmağında evirdi, çevirdi, yakmasını unutarak:

— İhtimal annen, benim çok mes'ut olduğumu söylemiştir.

— Hiç birbirimize uymamış olduğumuzu söyledi. Eğer öyle olmamış olsaydı o kadar münakaşe etmezmişiz. Gençken kendime göre başkasını bulmalıyi mişim.

Sabri yavaşça:

— Zevcinin sana uygun olup olmadığını annenden mi öğrenirsin?

— Sen beni istemiyordun ki...

— Yine o mu sana bunu söyledi?

Ferdiye:

— Beni istiyor musun, Sabri! Söyle, istiyor musun?

Elini Sabrinin koluna koydu, sonra gözlerindeki bakışı görünce kolunu boynuna sardı. Başını kuvvetle çarpan kalbinin üstüne dayadı.

— Beni istiyorsan, Sabri, dedi, yine alsan-a!

Sabri:

— İstiyorum, hemde senden başka bir şey istemiyorum!

Uzun bir buse onları yaklaştırdığı zaman köpeğin yere düştüğünün farkına varamadılar.

Onlara cam gözlerile memnun bir nazarla bakan kücük çocuk oyuncağı!

*
* *

Ferdiye mendilile gözlerini silerek:

— Sabri, dedi, kâtibe bir şey vermeliyiz. Bak, bize ne büyük bir hizmet yaptı!

Köpeği yerden kaldırıp göğsüne sıkıştırdı.

— Ceplerimizde ne varsa verelim.

— Nasıl istersen, sevgilim, dedi. İkisi birden, çantalarında doksaniki lira yetmiş beş kuruş para buldular.

Ferdiye:

— Deli olduk zannedecek amma varsın öyle zanetsin.

— Deli zannetsin, belki de deliyiz. Ne beis var, dedi.

Sabri biraz evel gelen Sabriden ne kadar başkaydı. Somurtkan, sakin adamın tebessümü şimdi Ferdiyenin kalbini memnun ediyordu.

— Bir zarfın içine koy. İşte bende bir tane var — üstüne ismini yaz, ismi Devlet mi idi?

Ferdiye: «Sabri Bey ile haremi tarafından.» diye yazdı.

Sabri birden bire:

— Aşağıda yeni bir otomobilim var. Seni gezdireyim, dedi ve ensesini öptü.

Ferdiye zarfı kapıyarak:

— İşte, oldu, dedi.

— Şimdi benimle geleceksin, değil mi? dedi, köpek de beraber!

— Anneme haber vermiyelim mi?

— Elbet verelim. Ondan eyi haber mi olur?

Sabri, çok üzme emi? Kabahat hep onda değil, ben dinlememeli idim. Çocuğumdan sonra artık düşünemiyordum. Kavğa etme, kavğaya artık tahammülüm yok. Sabri:

— Validelik hissi tehlikeli bir şeydir. Mamafih öyle söylemiyeceğim. Yalınız işimize karışmamasını anlatmak istiyorum.

— Nezaketle!

— Nezaketle, şüphesiz. Fakat kat'î olarak. Bundan sonra öyle şeyler iştemiyorum. Ben konuşurken sen de çantana bir iki şey koyarsın, kalanı arkandan göndersinler. Şimdi gel.

Kapıdan çıkarken durdu, öptü. Busesinde, çoktan cüda olmuş derin bir garam vardı. Karısını yine kaybetmek korkusu ile elini beline sardı, öylece aşağıya indiler. Sabri kâtibin eline parayı koyarak kısaca:

— Teşekkür ederiz. Allaha ısmarladık. Devlet efendi, dedi.

Feridiye, müteheyyis ve mütebessim:

— Teşekkür ederiz, çok teşekkür ederiz, diye ilâve etti.

Devlet efendi pilânında muvaffak olmuştu.

Şevrole

Otomobil ve Kamyonları

Şimdiye kadar hiç bir otomobilin icrasına muvaffak olamadığı Cenubi Afrika—Stokholm mukavemet seferini en fena bir mevsimde bir kapalı ŞEVROLE ve kamyon kemalmuvafakiyetle intaç etmiştir.

ŞEVROLE'nin hayiz olduğu mümtaz mezaya ve ucuzluğuna hiç bir otomobil, her nerede olursa olsun, tekarrub edemez

Levis Hek ve Şeriki Muesesesi

İstanbul, Amerikan Garajı

Biçilmiş Kaftan

(180 inci sahifeden devam)

— Perşembe akşamı HilâliAhmer balosuna gideceğiz... Bana kavalyelik edeceksiniz... Orada Muhittin Beyle karşılaşacağız.

Yahut:

— Bugün daireye gelip beni soracaksınız... Muhittin Bey rahatsız olduğumu söyliyecek... Siz pek ziyade telâş ve merak göstereceksiniz... Gûya bana gelmek için hemen daireden fırlayacaksınız...

Doktor lâhavle «çekerek bu emirlerin hepsine «peki» diyordu. Ayna karşısında smokinini giyerken utanıyor, «sevsinler böyle kavalyeyi» diye kendi kendisile alay ediyordu. Baloda herkes dansedip eğlenirken, o sezdirmeden uyuklıyacak köşeler arıyor, yahut, havadan yağan konfetilere bakarak, hazin hazin mikroplarını düşünüyordu. Hele kuzinini görmek için ara sıra şirkete giderken dilenciliğe, dolandırıcılığa gidiyormuş gibi sıkılıyordu. Bir gün Lemana:

— Kızım, sen beni fena intihap ettin, dedi. Nasıl istersin ki bu adam beni kıskansın... ben zaten sessiz, sedasız budala tavurlu bir adamım... Muhittin Beyle konuşurken, bir kat daha aptallaşıyorum.. Gel şu oyundan vaz geçelim.

Leman ciddiyetle cevap veriyordu:

— Bu rol size *biçilmiş kaftan* demekte hakkım var. Siz çok fazla zarif, hoppa, şık, güzel bir adam olsaydınız, Muhittin Bey aramızda bir şey var sanır, sizi hakikaten kıskanır ve mâğrur bir adam olduğu için büsbütün benden vazgeçerdi...Bu vaziyette yalnız sizi bana âşık sanıyor. Size karşı hiç bir meylim olmadığı halde sırf ahlâkımıza, insanlığımıza tama' ederek bu izdivaca razı olurum sanacak. Sonra siz kendi âleminizde meşhur bir adamsınız... Bu noktadan Muhittin Beye tamamile lâyık bir rakipsiniz...

***

Lemanın tahmini hakikaten doğru çıktı. Bir gün Reşit Hüseyin genç kızın bellettiği bu monoloğu utana sıkıla Muhittin Beye okudu:

— Bu çocuk bir arkadaş yadigârı... ilânihaye daktilolukta sürünmesine gönlüm razı olmıyor... Onunla evlenmek istiyorum, dedi. Muhittin Bey pek memnun göründü, onu evvelden tebrik etti. Saf ve tecrübesiz Reşit Hüseyin onun bu memnuniyet ve neşesindeki gayritabiiliği ve biraz sonra birdenbire durularak bedbin sözler söylemesindeki hikmeti farkedemedi.

— Eyvah, emeğimiz boşa gitti, fazla olarak da rezil olacağız... Bu adamın yüzüne bundan sonra nasıl bakacağım, diye düşünmeğe başladı.

Fakat iki gün sonra yine dersine gitmek için kolunda çantasile merdivenleri inerken aynı yerde karşılaştılar. Leman onu geri çevirmedi. Sevinçle ellerini sıkarak:

— Size teşekkür ederim, dedi. Rolunuzu gayet eyi oynadınız; Muhittin Bey bu sabah bana izdivaç teklif etti. Bu rol sizin için adeta *biçilmiş kaftan* dememiş miydim? Bana müsaade..., arkadaşlarım bekliyor... tekrar gelirim...

Bunları söyledikten sonra koşa koşa indi. Aşağıdan «tekrar mersi, vekil Bey» diye bağırdı.

***

Doktor Reşit Hüseyin, kolunda çanta, göğsünde en sıkı balo gömleklerinin veremediği bir tıkanıklıkla olduğu yerde duruyor, düşünüyordu.

— Geç farkettim... o şikâyet ettiğim hayata ve şikâyet ettiğim kıza çok fazla alışmışım... Biçilmiş Kaftan galiba bana ateşten gömlek olacak... Ah, hain kız... sen eyi oldun... ben şimdi hastayım... Bakalım bu fırtınayı nasıl atlatacağız.

KODAK

Fotografilerile hatıralarınızı Yaşatabilirsiniz

"Kodak„ fotografları kadar intibalarınızı dostlarınıza aksettirecek diger hıç bır vasıta yoktur.

Onlara müşahedelerinizi muazzam tablolar, cazip lâvhalar, bedii gruplar halinde gösterebilirsiniz.

Gözlüklü Kedi

(192 inci sahifeden devam)

ne kimse uğramaz. Sen de o zaman doya doya kedileri tedavi edersin.

Bey hanımın söylediklerine yalnız başını sallıyordu. Karşı duvara bir şey dayandı. Karısı kediyi kucağına alıp karşısında bir iskemleye oturdu. Perdeler indi. Oda karanlık oldu. Birdenbire projöktör gibi bir ışık yandı, karşıdaki mukavvanın üzerinde bir ziya dairesi belirdi. Bu aydınlığın ortasında da siyah bir cisim. göründü.

Doktor Efenin nazarlarını dikkatle takipediyordu, fakat Efe yalnız manasız manasız bakınıyordu.

— Biraz geri çekil bakalım, hım! Şimdi eyi.

Tekrar elektriği yaktı. Gine mukavvanın üzerinde o ziya dairesi gözüktü. Efe hemen pusuya yattı. Yatmaz mı ya! Aydınlık mukavvanın ta ortasında kocaman bir fare duruyordu. Hemen hücum etti. Fakat nafile! Bir hamlede hedefine vasıl olamıyordu.

Doktor sevinçle «Âlâ, âlâ» dedi; «zaten ben de öyle tahmin etmiştim.» Efe fareyi bulacağım diye odanın içinde dört dönüyordu.

— Vazgeç, kediciğim, vazgeç. Boş yere sinirlerini oynatma, yakında sahicisini yakalıyaçaksın.

Sonra haremine dönerek: «Gördüm mü, alay ediyordun, dedi. Ben bu gün bir gözlük çerçevesi hazırlayayım da yarın camlarını tecrübe ederiz. Kedilerin göz bebeği bizimkiler gibi bir delik değil, uzun bir çatlaktır. Bizim camlar uymaz. Onlara göre bir cam reçetesi tertip etmeli! Demek ki tecrübelerimiz bir iki hafta gecikecek.

Bu muvaffakiyetsizliğin acısı Efenin ta yüreğine işlemişti. Saraylı hanımın evindeki kedileri «Çanak yalayıcılar» diye tezyif etmişti. İşte dünya böyledir. Büyük söz söylememeli. Günlerce hicabını bodrumda, fare deliklerinin önünde gizledi.»

Nihayet, zillet içinde geçen bir çok günlerden sonra sahibi onu yine o acayıp odaya götürdü. Bu defa gözünün önünde hanım garip bir çerçeve tuttu. Gene elektrik yandı. Hanım çerçevenin içinde cam parçaları ile bir şeyler yaptı. Efe sinirlendi, korkarak geri geri çekildi. Hanım elile arkasını okşadı, başını kaşıdı ve bir az asabı yatıştı. Aynı saniyede Efe bir dikkat heykeli gibi kaskatı kesildi. Zira geçen gün pençesinden kaçan o kocaman fare gene karşısına çıkmıştı. Hem de bu defa altında iki küçük balık, onların da altında bir sıra minimini bir fare vardı. Hanım hemen çerçivenin yayını kapatarak Efeyi salıverdi, bir atlayışta tırnaklarını sahte fareye geçirdi. Gözlerini efendisinin gözlerine kaldırdığı zaman gordü ki bu muzaffariyetten o da kendisi kadar müftehir ve mağrur. Yalnız burnunun üstündeki o çerçeve hem rahatsizlik veriyor, hem de vakarını ihlâl ediyordu. Serbest kalan pençesile şu maskaralıktan kurtulmağa çalışırken «Aman ayarı bozulur» diye efendi üzerine atıldı, hanım ön ayaklarından yakaladı. Telaşından, sinirinden Efe çıldıracak gibi iken doktor tıpkı bir kaç zaman evel mutpakta yaptıği gibi bir kapan açarak içindeki fareyi salıverdi. Hanımın cıyak cıyak bağırmasile, iskemlenin üzerinde ayağa kalkıp gözlerini kapaması biroldu. Aynı saniyede Efe de bir hücum ederek fareyi pençesi arasında yakaladı. Avının zevkini sürsün diye doktor Efenin gözlüğünü çıkardı, hanım da bu azîm tehlikeyi atlattığından müsterih olarak süklümpüklüm iskemlesinden indi.

— Hay Allah ikinizden de razı olsun. Rica ederim, şu gözlüğü hiç çıkmayacak gibi yapamaz mısın?

Efeyi iki gün aç ve susuz bodruma kapadılar. Sonra çıkarıp gene o garip odaya götürdüler. Okşayarak, severek gözlüğü taktılar. Yalnız bu defa kulaklarının üzerinden geçen teller boynunda bir tasmaya bağlanıyordu.

Kedicik bu rahatsiz müz'iç şeyleri çıkartmağa uğraştı, fakat mümkin olmadı. İstimdat için hanımına bakıp istirhamkârane «myav myav» dedi. Fakat hain kadın kahkahayle mukabele etti. Kocasını çağırarak «Aman bey, şuna bak, neye benzedi,» dedi.

(Devamı gelecek nüshaya)

Pencereler

Ev yaptırırken en büyük bir ehemmiyetle düşünülecek meselelerden birisi de pencerelere verilecek şekildir. Pencerelerin birkaç vazifesi vardır: Dışarıyı göstermek, içeriye ışık sokmak, bina dahilindeki havayı değiştirmek. Aynı zamanda pencerelerin sağlam ve sıkı olması, kolay kırılmak tehlikesine maruz bulunmaması ve kolay açılıp kapanması da lâzımdır.

Bu evsafa kullanılaçak camın cinsini de ilâve ediniz: Kullanılacak cam mümkün olduğu kadar çok ziya nakletmelidir. Bazı yerler için, hatta hususî ültraviyole camları kullanmak lâzımdır. Odanızın içini komşunuzun görmesini istemiyorsanız içeriyi göstermiyen cam kullanmalısınız. Bütün bu evsafa malik olan bir pencere yapmanın ne kadar güç olduğunu tasavvur edin!

Bizim evlerimizde en çok kullandığımız pencere şekli-yukarısı sabit, aşağısı müteharrik basit pencere, en ibtidai tarzdır. Bazı evlerde kanatlı pencere vardır ki bunun da arsından rüzgâr ve yağmür girmesi vardır. Şimdiye kadar kullanılmakta olan en eyi pencere tarzı yukarısı da aşağısı da müteharrik sıkletli pencerelerdir. Bunların kasası, içinde bulunan ve ufak bir farkla pencerenin ağırlığına müsavi olan sıklete bir kordonla merbut bulundukları pencerenin ağırlığını fevkalâde azaltarak koca bir pencereyi pekaz kuvvet sarfile açılabilecek bir hafifliğe getirirler. Aynı zamanda, bu pencereler hem yukarıdan hem aşağıdan açılabildikleri gibi, ne açıklıkta bırakılırsa onu da muhafaza ederler. Bunların yegâne mahzuru dış kısımlarının kolaylıkla temizlenememesi, birde pencerenin-kanatlı pencerelerde olduğu gibi-büsbütün açılamamasıdır. Son zamanlarda bu pencerelerde kanat şeklinde açılma tertibatı da vücuda getirilmiştir. Bu yeni şekil biraz masraflı olmakla beraber tamam manasile ideal pencereyi teşkil etmektedir.

Cam meselesine gelince; kullandığımız adi cam hiç bir zaman bir pencereden beklenilen vazifeyi görememektedir. Bir kerre adi camlar umumiyetle gayrımuntazam olup dışarıyı-dikkat edilirse-eğri büğrü gösterirler. Bunların daha mühim mahzuru dışardaki ziyanın az bir kısmını içeriye nakletmeleridir. Çok gariptir ki, bahs ettiğimiz buzlu camlar ziya nakli hususunda adi şeffaf çama çok faiktirler. Bu nevi buzlu, prizimli camlar hem daha fazla ışık naklederler hem de insanı perde açmak ihtiyacından kurtarırlar. âdi cama düzgünlük itibarile faik olan tabaka cam dışarıyı tamamile doğru gösterir.

Ahmet Cevat Beyin

Yeni Mektep Kitapları

ALTIN ALFABE

En yeni, tedris usulüne en muvafık alfabedir.

Umum mektepler için kabul edilmiştir.

Halk dershanelerine gayet muvafıktır.

Resimli Türk Dili

KÜÇÜK GRAMER

4 ve 5 inci senelere mahsustur-Umum Mektepler için kabul edilmiştir.

Halk dershanelerine gayet muvafıktır.

Cümhüriyet çocuklarına

Türkçe Kıraat (tekmil seri basılmıştır).

Umum mektepler için kabul edilmiştir.

Baştan başa tadil editerek yeniden tabedilmiştir.

Halk dershanelerine en muvafık bir seridir

Tabi ve naşiri: İBRAHİM HİLMİ

«Muhit» Ev Hanımlarının Müşküllerini halletmek için ne düşünüyor?

Her ev hanımının halli müşkül ve sıkıcı vaziyetlere düştüğü zamanlar olduğunu takdir eden Muhit, karielerine bu hususta da ciddî ve samimî bir surette hizmet etmek istiyor. Ev işlerinde, çocuk bakımında, yemek pişirmek ve dikiş dikmek hususunda tecrübe görmüş hanımlardan müteşekkil bir heyet, Muhitin karielerinden vaki olan suallere cevap vermeği, ve arzolunacak müşkülleri halletmeği derühde edecektir. Muhit karielerini ev işlerine müteallik herhangi bir meseleye ait olursa olsun, her müşküllerini bu tecrübe görmüs hey'ete anlatmağa davet eder. Hey'et, büyük bir hahişle, her suali, o mevzu hakkında salâhiyet sahibi bir hanıma havale ederek, süratle hallolunmasına gayret edecektir.

Her ay, en şayanıdikkat olan sualler ve cevapları neşredilecektir. Tabiî, sualları soran hanımların isim ve huviyetleri neşredilmiyecektir.

Muhit, karielerinin bu heyetin hizmetlerinden istifade edeceğini ümit, ve her hususta olduğu gibi, bu hususta da mecmualarının kendileri için müfit olmasını temenni eder.

Sorulacak suallerin Muhit Mecmuasının adresinde Leylâ Hanım namına gönderilmesi rica olunur. (Bu, bahsettiğimiz hey'etin müşterek ve müstear ismidir).

Muhitin mükâfatlı anketi

Muhit, gayesine gereği gibi irişebilmek için, karielerile en samimî zihnî münasebatta bulunmak, onların Muhitten ne gibi hizmetler beklediklerini, neler istediklerini tamamile bilmek, ilk nushadan itibaren neşriyatından hangi nevileri en ziyade onları tatmin ettiğini anlamak istiyor. Bu maksatla karilerimize şu üç suali soruyoruz:

1. Mündericatımızın hangi kısımları, hangi nevileri enziyade arzu, ihtiyaç ve temennilerinize muvafık geliyor?

2. Daha ne gibi mevzuların muntazaman mecmuaya girmesini arzu ediyorsunuz? Hangi kısımların tadil ve ya ilgasını istiyorsunuz? Umumiyetle mecmuadan ne gibi şikâyetleriniz vardır?

3. Verdiğimiz hediyeler (ilâveler, tablolar, elbise kalıbları, takvim) sizin hakiki bir ihtiyacınıza takabül ediyormu?

Hangilerini daha ziyade tercih ediyorsunuz?

Alacağımız cevapların en güzellerini muhtasaran, ve muharrirlerinin (gönderdikleri taktirde) resimlerile beraber neşredeceğiz.

Bunlardan yüz tanesinin sahiplerine muhtelif kıymette mükâfatlar takdim olunacaktır.

Muhterem karilerimizden bu ankete mutlaka iştirak etmelerini rica ediyoruz. Bu suretle mecmualarının tekemmül etmesine ve hakikî ihtiyaçlarına her suretle cevap verebilecek bir hale gelmesine hizmet etmiş olacaklardır.

Cevaplar adresimize gönderilir, yahut idarehanemizdeki mektup kutusuna atılır.

Mecmualarını keserek bozmak istemiyen bir çok karilerimizin muhik bulduğumuz taleplerine tevfikan, cevaba kopon leffedilmesini şart göstermiyoruz.

Beşeriyetin Sergüzeşti

(207 inci sahifeden devam)

zeç de 1912 de keşf olunan Piltdown adamıdır. Keşfolunan kafatası kemiklerinden büyük beyinli ve yüksek alınlı olduğu, kaşlarının Neanderital ve Cava insanları gibi çıkık kemerli olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu insanlar bir tahmine göre 150.000, bir tahmine göre ise yarım milyon sene evel yaşamakta idiler. Salâhiyetdar bir âlim bu enmuzecin beyni hakkında şöyle diyor: «Halihazır insan beyninin bütün esaslı çizgileri kafatasının cidarlarında seçilebilmektedir. Bunların bazıları iptidaî addolunabilir. Her halde bizim şimdiki beynimizle tamamen aynı çizgiler sisteminde olduğuna şüphe yoktur. Pek cüzî bazı tadilât ile tastamam bir halihazır beyni şekline girebilirdi...

«Mamafi bizim insan beyni hakkındaki malûmatımız mahduttur: insan beyninde öyle geniş mıntakalar vardır ki onlara muayyen bir fonksiyon atfedemiyoruz. - Emin olabiliriz ki bizim beynimiz modelinde olan her hangi bir beyin harici aleme bizimkilerle müsavi surette tekabül ederdi. Piltdown insanı hali hazırda biz nasıl göruyor, işitiyor, duyuyor, düşünüyor, tehayyül ediyorsak, öylece görür, işitir, duyar, düşünür, tehayyül ederdi.

«Halbuki bu insanlar bundan en az 150,000 sene evvel yaşamakta idiler!»

TASHİH

Namık Kemal Beyin resmi altındaki yazı karışmıştır, itizarle tashih ediyoruz:

"Kendi kendine tahsilini ilerletip Türkiyenin en büyük bir edibi olan„.

Halk şiirinde dahi, bazı nüshalarda, Eğin kelimesi sehven "Ekin„ dizilmiştir.

MUHİT

Resimli Aylık Aile mecmuası

Adres: *Dilsizzade Hanı No. 1—2*
Telefon: İstanbul, 4118

ABONE ŞERAYİTİ
(Posta ücreti dahil)
Turkiye için:
Seneliği 6 lira
Altı aylığı 3 lira
Ecnebi Memleketler için:
Seneliği 4 dolar

Abonelerimize *Yeni Kitablar* sahifelerimizden intihap edecekleri —bir senelik abonelerecildli, altı aylık abonelere cildsiz —bir kitab, posta ücreti de idareye ait olmak üzre, hediyeten gönderilecektir.

Her nüshada: bir formalık bir edebi ilâve, bir elbise kalıbı ve ya metin harici renkli bir tablo bulunacaktır.

Fihrist

	Muharriri	Sahife
Muhitin Tekâmülü	*M. T. H.*	164
Memlekete Ait:		
Büyük Gazi ve Millet	*İbrahim Necmi*	162
İsmet Paşa	*Ahmet Cevat*	164
Güzel San'atler:		
Tiyatromuz	*İbrahim Necmi*	168
Edebî Tenkit:		
Damla damla (Ruşen Eşref)	*Ahmet Cevat*	170
Tarih:		
Muhtelif Türkçe yazılar	*Nüsret Kemal*	174
Beşeriyetin sergüzeşti	*Ahmet Cevat*	205
Meşhur adamlar:		
Charles Darwin		172
Günün adamları:		
Mr. Hoover		213
İktisadî müsahabe:		
Hayat pahallılığı ve onunla mücadele		173
Hikâyeler:		
Kalpten kalbe	*Ercüment Ekrem*	166
Biçilmiş kaftan	*Reşat Nuri*	177
Maziden bir ses	*Güzide Sabri*	185
Gözlüklü kedi	*Semiha Vamık*	189
Emanet	*Esma Zafir*	208
Nezaket (monolok)	*Kâmran Şerif*	212
Halk bilgisi:		
Sarığımız aşağı endi gâri	*Nevzat Mahmut*	194
Resimle Coğrafya:		
Dünyanın en küçük cumhuriyeti		196
İçtimaî hayat meseleleri:		
Bana göre tahsil nedir?		200
Mes'ut izdivaç mümkün müdür?		203
Kendi kendine tacir olmuş bir zatın oğluna mektubu		198
Kış ve spor	*Selim Sırrı*	182
Niçin evleniyorlar	*M. Kemal*	187
Şiir:		
Gönül çocuğa dair	*Celâl Sahir*	181
Evime giden sokak	*A. C.*	193
Cezve ve fincan	*Necip Fazıl*	217
Evde Bekleyenler		221
Halk şiirleri:		
Eğin türküsü		188
Fenne dair		
Pencereler		238
Kadınlar ve kadınlığa dair:		
El işleri		218
Çocuk bakımı		228
Fondan ve tuzlu badem		230
Patronun tarifi		225
Moda		226
Çocuklar kısmı:		
Bilmece		216
Çocukların hayvanlar bahçesi		220
Kış oyunları		222
Sinema:		
Holivut		244
Müteferrika:		
Hokkabaz hünerlerinin iç yüzü		202
Hikmet kırıntıları		223
İlâveler:		
12 lâvhalı 1929 takvim-ressamı Münif Fehim		
Elbise kalıbı (Bir manto).		

Yazı ve resim hususlarında mündericatlarından istifade etmiş olduğumuz bu mecmualara teşekkür ederiz: 1. Woman's Home Companion 2. American 3. Popular Science 4. Scherl's Magazin 5. Ladies Home Journal 6. Good House Keeping 7. Child Life 8. Das Magazin.

Kabın Resmi «Magazin for parents» den alınmıştır.

İmtiyaz Sahibi ve Mes'ul Müdür } AHMET CEVAT

Selâmet Matbaası